

új magyar szó

20 oldal
Ára: 1,5 lej

Országos közéleti napilap | Alapítva 1947-ben, Romániai Magyar Szó címmel

VI. évfolyam,
70. (1135.) szám**BNR- valutaárfolyamok**

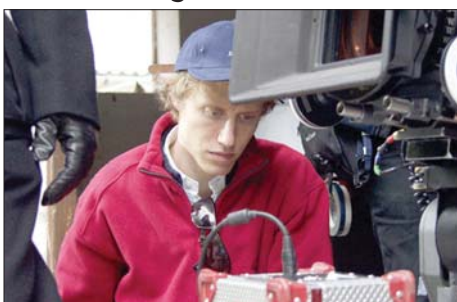
1 euró	4,1305 ▼
1 amerikai dollár	3,0361 ▼
100 magyar forint	1,5568 ▲

Társadalom 7**Este tízkor vége a lagzinak**

A tömbházakban működő éttermek, bárók, kávézók nyáron 22, télen pedig 23 óráig tarthatnak nyitva egy törvénytervezet szerint, amelyet a szenátus már megszavazott. A tömbházlakók üdvözlik a jogszabályt, elsősorban a szórakozóhelyekről kiszűrődő zajra panaszkodnak.

Kultúra 8**Valós és álbnők a Bárkában**

Bocsárdi László legújabb rendezése április 23-án látható a budapesti Bárka Színházban. A sepsiszentgyörgyi Tamás Áron Színház igazgató-főrendezője, Luigi Pirandello: *Nem tudni, hogyan* című drámáját állítja színre.

Média 9**Rövidre hangolt Bukarest**

Kenyeres Bálint *A repülés története*, valamint Nemes Jeles László *Türelem* című filmje is szerepel a ma kezdődő bukaresti Next Nemzetközi Rövidfilmfesztivál versenysekcijában. A két magyar film mellett román, lengyel, osztrák, spanyol és német alkotások is megtekinthetők a seregszemlén.

Vezércikk 3**Szörnyeket szült az ész álma**

A szörnyek ott vannak az Európai Parlament után immár a magyar Országgyűlésben is. Az antiszemita és cigányellenes pártnak a teljes szalonképtenség sötétségéből a parlamenti napvilágra való kerülése egyetlen előnnyel járhat. Éspedig azzal, hogy az olykor a szélsőjobb ingoványos talajára tévelygő Fideszt a Jobbik visszatámaszthatja valahova jobbkozépre. ▶

Salamon Márton László

Kisebbségbarát oktatás

A parlamentbe küldte a kormány a tanügyi törvény tegnapi elfogadott tervezetét

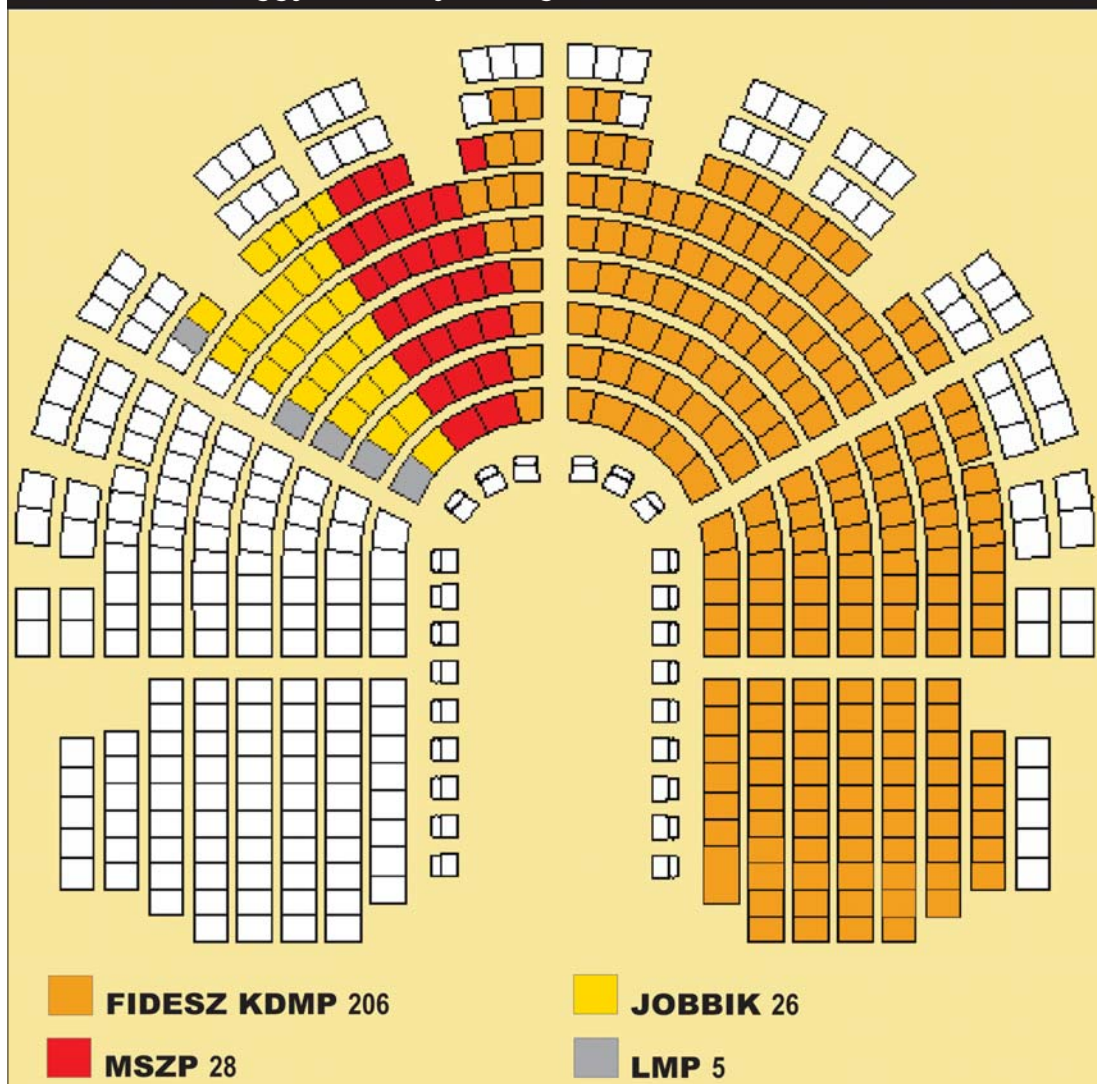
▶ Az oktatási rendszer valós reformját valósítja meg, emellett több, a kisebbségek számára kedvező előírást tartalmaz az új tanügyi törvény, amelyet tegnap rendkívüli ülésen fogadott el a kormány – közölte Markó Béla oktatásért is felelős miniszterelnök-helyettes a Boc-kabinet ülése után. Az RMDSZ elnöke szerint a reformnak a társadalom egésze a haszonélvezője lesz, a jogszabályban ugyanakkor megtalálhatók az anyanyelvű oktatással kapcsolatos kérdések is. „Sikerült megfelelő keretet teremteni az anyanyelvű oktatás számá-

Daniel Funeriu oktatási miniszter, az új tanügyi törvény „atya”

ra, mind a közoktatás, mind a felsőoktatás terén” – fogalmazott a politikus. A tervezet tegnap már a képviselőházba került, s az oktatási szakbizottság hamarosan nekilát a megvitatásának, hogy a tervek szerint május végére elfogadhatók. A testület RMDSZ-es alelnöke, Kötő József bízik abban, hogy a törvényből nem kerülnek ki a kisebbségbarát előírások. „Ha a koalíciós többség tartja ígéretét és működik a pártfegyelem, van esély arra, hogy a tervezet átmenjen a parlamenten” – nyilatkozta az *ÚMSZ*-nek Kötő.

3. oldal ▶

Fidesz: két hétre a kétharmadtól

Az országgyűlési helyek megoszlása a második forduló előtt**Kánya Gyöngyvér, Budapest**

▶ Elérhető közelségbe került a Fidesz – KDNP kétharmados többsége a magyar parlamentben, miután a pártszövetség hétfőn az országgyűlési választások első fordulóján az 1990 utáni választások legnagyobb szavazatarányával, 52,7 százalékkal nyert. Az

MSZP 19,3, a Jobbik 16,7, százalékos többséget kapott, míg az LMP 7,5 százalékkal várakozáson felül teljesített. Így az április 25-én esedékes második fordulótól függetlenül eldőlt: az új Országgyűlés négypartis lesz, az MDF húsz év után nem tagja a parlamentnek. Az első fordulóban a 176 egyéni választókerületből 119-ben lett eredményes

a voksolás, ezek mindegyikét a Fidesz–KDNP jelöltjei nyerték. „Egyáltalán nem lehetetlen, de nem is biztos, hogy Orbán Viktorék két hét múlva kétharmados többséghez jutnak” – kommentálta az *ÚMSZ*-nek Török Gábor budapesti politológus az első forduló eredményeit.

Folytatása a 2. oldalon ▶

Hétvégén temetik a lengyel elnököt

▶ Szombaton lesz az oroszországi repülőszerecséltenségben elhunyt Lech Kaczyński lengyel elnök temetése. Radosław Sikorski lengyel külügyminiszter szerint Dmitrij Medvegyev orosz elnök részt vesz lengyel kollégájának temetésén, s varsói külügyi források azt is tudni vélik, hogy Barack Obama is jelen kíván lenni a szertartáson. Elzbieta Jakubiak, a Jog és Igazságosság (PiS) párt képviselője, az elhunyt államfő hivatalának volt vezetője nem zárta ki, hogy a temetési szertartás kétnapos lesz, azaz szombaton és vasárnap tartják meg. Végleges döntés azonban még nem született – mondta.

Folytatása a 2. oldalon ▶

Kerülő utakon a fuvarozás

▶ A szállítmányozók egyesületeinek a fenyegetőzésére a feketén fuvarozók fokozottabb ellenőrzéséről fogadott el sürgősségi rendeletet a kormány. A vállalkozók nem elégednek meg ennyivel, szerintük amíg a hatóságok lefizethetők, semmilyen szabályozás nem orvosolja a problémát, így a korábban bejelentett útlezárást megtartják – mondta lapunknak Orbán László, az Erdélyi Közúti Szállítók Egyesületének elnöke. Kolozs megyében több száz, Hargita megyében húsz-harminc nem hivatalos szállítmányozó működik, akik a piac tisztességes szereplői elől elvonják az utasokat. **6. oldal ▶**

Mai mellékletünk:**úmsz** kisebbségben

Röviden

Kisiklott egy vonat Dél-Tirolban

Kisiklott egy diákokat és ingázókat szállító vonat tegnap Dél-Tirolban, a helyi tűzoltók tájékoztatása szerint, legalább tizenegyen meghaltak és többen megsérültek. A balcsat az észak-olaszországi Merano város közelében történt reggel. A beszámoló szerint földcsuszamlás miatt siklott ki a két vagonból álló szerelvény egyik kocsija. A kora délutáni mérleg szerint tizenegyen meghaltak, mintegy húszan pedig megsérültek. A helyszínrre a polgári védelem, a mentőszolgálatok járművei, illetve a mentők vontak ki. Ezzel egy időben riasztották a környékbeli kórházakat.

Teherán előre elutasítja a washingtoni csúcs döntéseit

Íránt semmire sem kötelezi a hétfőn megnyíló washingtoni nukleáris biztonsági csúcsértekezlet, amelyre meg sem hívták, és amelynek a döntései „előre ismertek” – hangsúlyozta tegnap Ali Asgar Szoltanije, a Nemzetközi Atomenergia-ügynökséghez (NAÜ) akkreditált iráni nagykövet az ISNA iráni hírügynökségnek adott nyilatkozatában. Közel ötven ország és nemzetközi szervezet vezetője vitatja meg hétfőn és kedden, hogyan akadályozzák meg, hogy a birtokukban levő nukleáris anyagok terroristák kezébe kerülhessenek. Íránt, amely vitában áll az atomprogramja békés jellegében kételkedő nemzetközi közösséggel, nem hívták meg a konferenciára.

Bakijev független vizsgálóbizottságot kér

Kurmanbek Bakijev, Kirgizisztán hatalomból elmozdított elnöke független bizottság felállítását kéri a nemzetközi közösségtől a múlt heti hatalomátvétel körülményeinek kivizsgálására. Bakijev saját szülőfalujában nyilatkozott erről rokonai és újságírók előtt. Az eddigi hírek arról szóltak, hogy Bakijev ismeretlen helyen tartózkodik az ország déli részén. A gazeta.ru orosz hírportál azt írja, hogy miközben a kirgiz hatóságok a múlt szerda óta halálra keresik az elűzött elnököt, ő saját szülőfalujában, a Dzsalálábád melletti Tejti faluban van. Az elűzött elnök azt mondja, hogy az országában lezajlott április 7-i eseményekre úgy tekint, mint „sok emberi áldozattal járó fegyveres hatalomátvételre”.

Lelőttek egy bírót Moszkvában

Lelőttek a moszkvai városi bíróság egyik bíráját hétfőn, amint munkába indulva kilépett a ház kapuján. Eduard Csuvasov többször foglalkozott nacionalisták és neonácik ügyeivel. Februárban 6,5-23 éves szabadságvesztésre ítélte a Fehér Farkasok elnevezésű banda tagjait és a múlt héten ő hirdett elmarasztaló ítéletet az úgynevezett Rino-csoport ügyében. Minkét szerveződés idegengyűlöletből követett el gyilkosságokat és gyilkossági kísérleteket. Mivel Csuvasov bíró címére nem egyszer érkeztek fenyegető levelek, a bíróságra és a nacionalisták és neonácik honlapjain gyakran jelentek meg felhívások a bíróval való leszámolásra, Csuvasovnak felajánlottak testőröket, de az *Interfax* hírügynökség forrásai szerint ő ezt mindig elutasította.

Vasutassztrájk Franciaországban

Hatodik napja nehezítette tegnap sztrájk a vasúti közlekedést Franciaországban. A két legjelentősebb szakszervezet felhívására az idén harmadik alkalommal tartanak munkabeszüntetést a mozdonyvezetők és az elenőrök tiltakozásul az árufuvarozás átszervezése, a szerintük várható többezres létszámleépítés és a romló munkakörülmények ellen. Az állam vasúttársaság, amely már a múlt hét végére a közlekedés helyreállítását ígérte, tegnap azt jelezte, hogy az elmúlt napokhoz hasonlóan a szuperexpresszek (TGV) nyolcvan, az egyéb belföldi vonatokat hatvan százaléka jár.

Két hétre a kétharmadtól

Folytatása az 1. oldalról

Magyarázata szerint a Fidesz-KDNP már vasárnap abszolút többséget szerzett, 206 mandátummal rendelkezik: 119-et egyéniben nyert, a többi 87-et területi listákon kapta. A második fordulón a versenyben lévő 57 egyéni választókerületben és az országos listás kompenzációs mandátumokból kellene még legalább 52 mandátumot szereznie a kétharmadhoz. A politikai elemző szerint abból az 57 választókerületből, ahol még nyitott a kérdés, 21 Budapesten található, ahol az MSZP jobban teljesített, így bizonyára leginkább itt próbálja megakadályozni a Fidesz előnyét. „Kulcskérdés lehet Budapesten a sok helyen jól álló LMP-s jelölt – a 21-ből 13 körzetben ők a harmadikok – és még inkább a szavazók viselkedése: a párt vezetése már jelezte, hogy nem lépnek vissza, de nem tudjuk, hogy a szavazók két hét múlva miképp viselkednek” – részletezte az elemző.

Orbán: két hét alatt rendet teszünk

Orbán Viktor szerint a parlamenti választás első fordulójára az irányról szól, arról, hogy merre menjen Magyarország; a második forduló arról szól, hogy az ország egységes lesz-e, vagy széthúzást mutat. Erről a Fidesz elnöke tegnap nemzetközi sajtótájékoztatóján beszélt. „Minden idegesszállással érzem, hogy életem legnagyobb feladata előtt állok, de ez a feladat megoldható, szükség lesz hozzá minden magyar emberre” – fogalmazott a miniszterelnök-jelölt. Orbán Viktor közölte: a Fidesz-kormány első gazdaságpolitikai lépései közé az adócsökkentés, a bürokrácia ellen indított „átfogó támadás”, a korrupció visszaszorítása és az államreform tartozik.

Új baloldalt építene az MSZP

A jelenleg kormányzó szocialisták rezignáltan fogadták választási vereségüket. „A magyar választók leváltották az MSZP által támogatott kormányt, de a magyar választók arról is döntöttek, hogy az MSZP az ellenzék legerősebb pártja” – fogal-

mazott Mesterházy Attila kormányfőjelölt, aki szerint a tanulságokat levonva egy új baloldalt kell felépíteni.

Jobbik: a harmadik erő

„A Jobbik a nulláról indulva két év alatt közel egymillió ember támogatását szerezte meg. Komoly, meghatározó erővel leszünk jelen az Országgyűlésben” – fogalmazott Vona Gábor, a Jobbik elnöke, aki karakteres és látványos politizálást ígér és mint mondta a párt jelöltjei közül a második fordulóra senki nem lép vissza.

LMP ünnepel, az MDF elnök nélkül maradt

„Az LMP eredménye remény Magyarországnak, hogy lehet tisztességgel politizálni” – fogalmazott Schiffer András, az LMP listavezetője, miközben Dávid Ibolya, az MDF elnöke bejelentette lemondását. Azt mondta, „súlyos vereségnek” tartja az MDF által elért eredményt. „Én magam a saját felelősségemet is elismerem” – mondta Dávid.

Kettős állampolgárságot adna a Fidesz

A válasz igen – így reagált Németh Zsolt, a Fidesz vezetőségi tagja a választások éjszakáján arra a kérdésre, hogy megadják-e a kettős állampolgárságot a határon túli magyaroknak. Mint mondta, „már csak technikai kérdés” az, hogy mikor terjesztik az Országgyűlés elé a javaslatot. Az új parlamentbe bekerült pártok közül az MSZP és az LMP álláspontja ellentmondásos a kettős állampolgársággal kapcsolatban, a Jobbik első tíz intézkedése között szerepel a törvényben biztosított magyar állampolgárság.

Markó: a Fidesz erős mandátumot kapott

A Fidesz győzelmét Markó Béla RMDSZ-elnök tegnap úgy értékelte, hogy a magyar választók a változásra szavaztak, és ebből a szempontból a párt határozott és erős mandátumot kapott. A politikus elmondta, az RMDSZ minél szorosabb partnerséget kíván létrehozni a leendő magyar kormánnyal. Ennek az együttműködésnek álláspontja szerint két oldala is van: fontos egyrészt a magyar-magyar együttműködés, a határon túli szervezetek politikai céljainak támogatása, illetve a kulturális, oktatási intézmények és a szellemi élet támogatása. Az együttműködés másik síkját az RMDSZ kormányzati jelenléte

jelent, amely révén adott a lehetőség, sőt a köteleesség is, hogy a két ország és a két kormány minél szorosabban együttműködjön – fogalmazott a politikus.

Vonatól féltik Európát

Az országgyűlési választások első fordulójának eredményét értékelve a nemzetközi sajtó tegnap a Fidesz földcsuszamlásszerű győzelméről és radikális jobbratlódásról írt. A német újságok többsége kiemelte, hogy a szélsőjobboldali Jobbik első ízben jutott be az Országgyűlésbe. A baloldali *Berliner Zeitung* szerint a Jobbikkal „nyíltan antiszemita és rasszista” párt. A lap szerint mindez kihívást jelent Európa számára. ◀

Védekezésre kényszerül az Országos Választási Bizottság

Az Országos Választási Bizottság (képünkön) és az Országos Választási Iroda elnöke is elsősorban a választási törvényt teszi felelőssé a választás éjszakáján történt hibák miatt. Az történt, hogy a lakóhelyüktől eltérő helyszínen, igazolással szavazókat minden településen egyetlen

szavazókörbe irányították, így több szavazókörben órákig kellett sorban állnia a választóknak. Mivel a szavazás nem zárult le, a kampánycsendet kitöltték, így az első adatokat csak 22.15-kor hozták nyilvánosságra. Az OVB-t emiatt a pártok részéről számos bírálat érte.

Szombaton temetik Kaczynskyt

Folytatás az 1. oldalról

Az elnöki hivatal és a miniszterelnöki iroda képviselői tegnap tanácskoztak az áldozatok temetésének megszervezéséről – mondta el Jacek Sasin, az elnöki hivatal helyettes vezetője.

Egy korábbi közlés szerint Lech Kaczynski elnök koporsóját már ma nyilvánosan felravatalozták, hogy a varsóiak búcsút vehessenek az egykori államfőtől.

A lengyel elnöki hivatal tegnap közlése szerint azonosították a néhai elnök felesége, Maria Kaczynska holttestét is, valószínűleg ma szállítják vissza Lengyelországba. Eközben a lengyel és az orosz hatóságok együtt ku-

tatják az államfőt szállító repülőgép katasztrófájának okait: hozzáfogtak a fekete dobozok felvételeinek a vizsgálatához és elsőként a hangfelvételeket hallgatták le. Ez a gép pilótafülkéje és a szmolenszki Szevernij katonai repülőtér légi irányítói közötti kommunikációt, illetve a pilótafülkében elhangzottakat rögzítette automatikusan.

Basztrikin hangsúlyozta, hogy még csak előzetes vizsgálatról van szó, amelyet Moszkvában majd folytatnak, de ebből az derül ki, hogy műszaki probléma nem volt. Hozzátette: a légiirányítóknál lefoglalt felvételek alátámasztják a fekete doboz tartalmát: a pilótát tájékoztatták,

hogy gyengék a látási viszonyok, s ő ennek ellenére úgy döntött, hogy leszáll.

A lengyel sajtó, de más országok sajtója is írt olyan feltevésekről, amelyek szerint a szombaton szerencsétlenül járt gép pilótáira nyomást gyakoroltak, hogy a rossz meteorológiai viszonyok ellenére szálljanak le a szmolenszki repülőtérre. Ezt cáfolta tegnap Andrzej Seremet lengyel főügyész. „A vizsgálat jelenlegi állása szerint nincs erre utaló információ” – mondta a főügyész egy újságírói kérdésre válaszolva.

A Lech Kaczynski államfőt és számos más lengyel vezető személyiséget szállító Tu-154-es

kormányrepülőgép szombat reggel zuhant le, alig 300 méternyire a szmolenszki Szevernij katonai repülőtér kifutópályájától. Kaczynski és kísérete az 1940-ben Szmolenszk környékén lemeszárolt több mint 20 ezer lengyel tiszt és civil emlékére rendezett megemlékezésre tartott Katynba (Katyn), magánlátogatás keretében.

Tegnap sajtótájékoztatója alkalmával egyébként az RMDSZ szövetségi elnöke is részvétét fejezte ki a szmolenszki tragédia kapcsán, amelyet nemcsak a lengyelek, hanem egész Európa veszteségének tart. Markó Béla tegnap reggel a lengyel nagykövetségben is kifejezte részvétét. ◀

Kisebbségbarát oktatás

Fleischer Hilda

► Rendkívüli ülésen fogadta el tegnap a kormány az új tanügyi törvény tervezetét, amely az RMDSZ szerint jobb helyzetet teremthet a hazai kisebbségi oktatásban is. A jogszabályt jóváhagyása után szinte azonnal iktatták a képviselőházban, amely elsőként vitatja meg, majd az a szenátus elé kerül. Emil Boc miniszterelnök azt kérte a törvényhozó testülettől, hogy júniusig fogadja el a törvényt, ugyanis a kormány már az ősszel kezdődő tanévtől alkalmazná az új jogszabályt.

Markó Béla oktatásért is felelős kormányfő-helyettes bízik abban, hogy a reformot végig tudják vinni és a törvényben a parlamenti vita után is megmaradnak a kisebbségbarát rendelkezések. „A kormány jóváhagyása még nem garancia arra, hogy a honatyák is elfogadják a tervezetet. A jogszabályt azonban mindkét koalíciós alakulat támogatja” – mondta a politikus, hozzátéve az RMDSZ-ből mindazokkal együtt dolgozott a tervezet kidolgozása során, akik valamilyen szinten felelősek oktatási kérdésekben és ezzel párhuzamosan konzultációkat folytatott

Markó Béla oktatásért is felelős kormányfő-helyettes bízik koalíciós partnerében, az Emil Boc vezette PD-L-ben Fotó: gov.ro

közoktatási és felsőoktatási szakemberekkel is. Markó elmondta, jól tudja, hogy nem lesz mindenki elégedett, mert a decentralizációt nem mindenki támogatja, még maguk a szakszervezetek sem, de tény, hogy az anyanyelvi oktatás

szempontjából ez a törvénytervezet sokkal jobb mint az előző. A szövetségi elnöktől megtudtuk: a koalíció még vasárnap este is összeült, hogy a hétfői találkozó előtt még néhány elvi kérdést átbeszéljenek.

Markó optimizmusát Kötő József, a képviselőház oktatási szakbizottságának alelnöke is osztja. Szerinte a törvény kisebbségbarát változata elfogadásának esélyét növeli az a tény, hogy a testületben a kormánypárti politikusok többségben vannak. „Ha a koalíciós többség tartja ígéretét, és működik a pártfegyelem, van esély arra, hogy a tervezet átmenjen a parlamenten” – nyilatkozta tegnap lapunknak Kötő. Elmondta, a házbizottság tegnapi ülésén az a döntés született, hogy április 19-ig várják a módosító indítványokat,

a szakbizottsági jelentésnek április 26-ig kellene elkészülnie és május 26-ig meg kell tartani a plénumban a végszavazást. „Az RMDSZ észrevételeit nagyjából már az előkészületi munkálatok során érvényesítette, de elképzelhető, hogy lesznek még új észrevételeink. Amin finomítani szeretnénk az a fejkvóta esetleges emelése, de ez kormányzati kérdés” – válaszolta Kötő arra a kérdésünkre, tervez-e az RMDSZ módosító indítványokat benyújtani.

Daniel Funeriu oktatási miniszter szerint az új jogszabály „szelölősebbé” teszi a tantervet és bevezeti a diákok gyakoribb vizsgáztatását. Az új jogszabály szerint a hangsúlyt ezentúl nem a diákok által elsajátítandó információ mennyiségére, hanem a képességek fejlesztésére helyezik. ◀

Mit ígér a törvény a kisebbségeknek?

A tervezet közoktatásra vonatkozó része számos kedvező előírást tartalmaz a kisebbségek számára. Így például a magyar gyerekeknek nem kell románul tanulniuk Románia földrajzát és a románok történelmét. A kisebbségi diákoknak külön tananyag szerint tanítják a román nyelvet. Az oktatási törvény felsőoktatási fejezete egyértelműen garantálja a kisebbségi nyelven való felsőoktatást. A törvénytervezet meghatározza a multikulturális és többnyelvű egyetemek státusát, azon belül pedig szabályozza a kisebbségi nyelvű tagozatok megszervezésének formáját, és biztosítja azok autonómiáját. A törvény lehetőséget ad önálló karok létrehozására is a kisebbségek nyelvén. A kisebbségi nyelvű tagozatok számára biztosítja az arányos képviselést és a vezetők kiválasztásának proceduráját, külön szabályzat szerint.

Teo „tévészhet”

ÚMSZ

► Kivételt tesz a Demokrata-Liberális Párt (PD-L) vezetősége Teo Trandafir képviselőjellel, ugyanis a volt tévésztárra nem érvényes az a „hírtévébojokt”, amelyet a Realitatea és Antena 3 ellen rendeltek el. Adriean Videanu, a párt első alelnöke hozzátette: a többi PD-L-s politikusnak alá kell vetnie magát a tilalomnak, mindaddig, amíg a két hírtelevízió „nem kezd el korrekten módon informálni”. Mint ismeretes, a PD-L bojkottjának első „áldozata” Cristian Preda európai parlamenti képviselő volt, aki a tiltás ellenére részt vett az Antena 3 hírtelevízió egyik vitaműsorában. Az EP-képviselő arról írt blogján, hogy szerinte fatális tévedés a sajtó bojkottálása. Tovább bonyolítja a helyzetet, hogy a bukaresti képviselői mandátumért küzdő kivételes státussal rendelkező Teo Trandafir kampányközpontja megnyitására épp Cristian Predát nevezték meg szóvivőjének. Az április 25-én sorra kerülő időközi választásokon Trandafir ellenfele Liliána Mincă lesz. A Konzervatív Párt (PC) politikusként a két másik ellenzéki párt is támogatja, a szociáldemokraták és a liberálisok a közöttük érvényben levő szerződés nem indítanak jelöltet egymás ellen az időközi választásokon. ◀

Megbukott a Radu Berceanu elleni egyszerű indítvány

M. Á. Zs.

► Az oktatási és egészségügyi tárca ellen benyújtott egyszerű indítványok után, tegnap elbukott az a szociáldemokrata kezdeményezés is, amelyet az ellenzéki alakulatok a Radu Berceanu által vezetett szállításügyi minisztérium ellen fogalmaztak meg. A 65-47 arányú eredmény kihirdetése után az érintett tárca vezető úgy nyilatkozott, hogy folytatni kívánja a párbeszédet a szenátorokkal, akár abban a vizsgálóbizottságban is, amelynek felállítását az ellenzéki honatyák kérelmeztek. Szerinte a PSD által 2004-ben kidolgozott – az egyszerű indítványban számos alkalommal idézett – stratégiai dokumentum nem több, mint „utópikus remény-gyűjtemény”, ugyanis nem rendeltek összegeket a megvalósítandó fejlesztések mellé. Berceanu ugyanakkor elvetette azt a vádat, hogy mandátuma alatt többszörösére nőtt az autópálya-építő cégeknek kifizetendő összeg, emlékeztetve ellenben, hogy a mostani ellenzék többször is fizetett soron kívül.

Az indítvány vitáján felszólaló Gyerkó László RMDSZ-es frakcióvezető-helyettes elismer-

te, komoly gondok vannak a szállításügyben, de figyelmeztetett, hogy ezek nem írhatóak kizárólag a jelenlegi adminisztráció rovására. „Nem állíthatom, hogy nincsenek kátyúk az útjainkon, vagy biztonságosan közlekedhetünk. Meg kell vizsgálnunk, hogy mit értünk el az elmúlt tíz év alatt, miért végeztek rossz minőségű munkát, miért lassú az infrastrukturális fejlesztések üteme, miért kritikán aluli a vasúti szállítás” – fogalmazott az RMDSZ-es szenátor.

A romániai szállításügy – jobbra húzva című egyszerű indítvány szerint az ország szállítási iparát „valóságos kizsigerelik” és a jelenlegi tárca vezető „Románia átka, aki szabotálja a nemzetgazdaságot”. A kezdeményezők reményüket fejezték ki, hogy egy napon sikerül majd felszínre hozni és példásan megbüntetni mindazokat a panamázásokat, amelyeket Radu Berceanu miniszter beosztottai elkövetnek annak érdekében, hogy a tárca vezető keze tiszta maradjon. A szociáldemokrata szenátorok szerint szállításügyi minisztérium nyíltan megszegi azt a szerződést, amelyet Románia az európai uniós csatlakozáskor írt alá. ◀

Letartóztatásban marad Voicu

ÚMSZ

► Elutasította tegnap a Legfelsőbb Bíróság azt a fellebbezést, amelyet Cătălin Voicu szenátor nyújtott be, így a befolyással való üzérkedéssel vádolt honatyá továbbra is előzetes letartóztatásban marad. A párttagjáról önként lemondott, volt szociáldemokrata szenátor, több mint egy óras „védőbeszédében” számos utalást tett arra vonatkozóan, hogy politikai leszámolás áldozata lett amiatt, hogy a védelmi bizottság tagjaként kivizsgálást folytatott a Hayssam-ügyben. „A cotroceni-i palotában lakik az az ember, akinek érdeke az én letartóztatásom, és őszintén nem értem, hogy az ügyészek miért nem vizsgálják ki mi áll az iraki túsdráma hátterében. Az országból több tízmillió euró ment ki váltásádjákként, de a túszejtők számlájára csak egy millió került” – sejtelmeskedett Cătălin Voicu bukaresti szenátor. Hozzátette: a letartóztatással azt a több mint három hónapos kutató munkáját akarták leállítani, amely fényt derített volna arra, hogy a román újságírók túsul ejtése „nagyon sötét ügy”. Mint ismeretes, Voicu büntérsai is előzetes letartóztatásban kerültek. ◀

Szörnyeket szült az ész álma

Salamon Márton László

Ha a magyarországi választások vasárnapi első fordulójának eredményét egyetlen szóban akar-nánk összefoglalni, akkor azt mondanánk: „Fidesz”. Ha kettőben, akkor azt: „Fidesz, Jobbik”. Ha háromban, akkor azt, hogy „Fidesz, Jobbik, LMP”.

Mint látható, egyik variánsban sincs benne az „MSZP” betűszó. A magyar szocialisták ugyanis nemcsak hogy erőt nem képviselnek az anyaországi politikában, de választási szereplésüknek lassan már hírértéke sincs. Az húsz százalék alatti szavazatarányt elérő baloldalnak egyetlen, Lendvai Ildikó pártelnök által azonnal ki is hangsúlyozott eredményt sikerült felmutatnia: hogy nem szorult – szégyenszemre – az újonc Jobbik mögé, a harmadik helyre.

Sovány vigasz...

Visszatérve a három győztesre, közülük is a legnagyobb: a Fidesznek most nagyobb a felelőssége, mint korábban bármikor. Az SZDSZ és az MDF csillagának leáldozása után, immár egyetlen megmaradt rendszer-váltó pártként, a (már nem is annyira) fiatal demokratáknak egymaguknak kell viselniük a húsz évvel ezelőtt elkezdődött, buktatókkal teli demokratizálódási folyamat terhét és felelősségét. Annak felelősségét, hogy a társadalmi polarizáció ijesztő, a maga nemében páratlan méreteket öltött Magyarországon, illetve annak terhét, hogy az ész álma, a megosztás politikája szörnyeket szült.

Márpedig a kampány alatt nem egy felelőségteljes, megoldáskereső Fideszt láthattunk. A szörnyek pedig... nos, azok ott vannak az Európai Parlament után immár a magyar Országgyűlésben is, és fennem követelik a jusukat. Az antiszemita és cigányellenes szélső-jobboldali pártnak, a Jobbiknak a teljes szalonképtelenség sötétségéből a parlamenti napvilágra való kerülése egyetlen előnnyel járhat. Éspedig azzal, hogy a második forduló után alighanem kétharmados többséget szerző – olykor a szélsőjobb ingoványos talajára tévelygő – Fideszt a Jobbik visszataszíthatja valahova jobbközépre.

Ez is valami.

És akkor elérkeztünk a magyarországi választások harmadik győzteséhez, az LMP-hez. A kampány finisében fantasztikusan teljesítő Lehet Más a Politika (furcsa) nevű alakulatról elmondható, hogy az április 11-i nap szinte egyetlen kellemes meglepetése. De legalábbis „a” legkellemesebb. Az alakuló Országgyűlés második ülését egyetlen, de annál nagyobb veszély fenyegeti: hogy „szellemi jogelődje”, az SZDSZ sorsára jut. Talán nem. De csak akkor, ha az ész... ébren marad.

Román lapszemle

A TAROM, a Blue Air és a Carpatair igyekeznek kisajátítani a romániai utasszállítást, a legnagyobb vetélkedés a Bukarest–Kolozsvár- és Bukarest–Temesvár-útvonalakért folyik. (Adevărul) ► Romániában a legmagasabb az antibiotikumok fogyasztása az Európai Unió viszonylatában is. Az országban a lakosság 51 százaléka használt már antibiotikumokat a 40 százalékos uniós átlaggal szemben. (Curentul) ► A bűntüldöző szervek módszereit alkalmazhatja a jövőben az adóhivatal a vállalkozások adóbevallásának ellenőrzése érdekében. Így például az adóköteles összeg, illetve a jövedelmek megállapításánál olyan közvetett bizonyítékokat is felhasználhat, mint a cég víz- vagy gázzámlája. (Curierul Național) ► 1,6 ezrelékes alkoholszintet a vérében vezetett Emil Bercea, Iacob-Ridzi, Petrosény polgármestere és Monica Iacob-Ridzi volt ifjúsági miniszter keresztfia, aki ellen most büntvádi eljárás indult. (România Liberă)

Szélsőjobbboldali pártok az európai politikai porondokon

Vitathatatlan, bár nem éppen szívderítő tény: Európa-szerre mind nagyobb teret nyernek a radikális, szélsőjobbboldali pártok. Tavaly nyáron a magyarországi Jobbiknak is sikerült bejutnia az Európai Parlamentbe, s most jóval több szavazatot elhódítva a budapesti országgyűlésbe is.

Gyulay Zoltán

► Az európai politikai élet kezdeti kacérkodása a szélsőjobbboldallal, majd pedig ezeknek a pártoknak a napjainkban tapasztalt mind szélesebb körű térhódítása, megkerülhetetlen tényezővé válása, nem újkeletű.

Okok és remények

A folyamat meglehetősen elenérzéseket váltott ki, amelyek akkor öltöttek látványos formát, amikor az akkor még karizmatikus politikus, azóta elhunyt Jörg Haider vezette Osztrák Szabadságpárt (FPÖ), 2000-ben Ausztria második legnagyobb erejévé vált és a győztes Osztrák Néppárt (ÖVP)

hosszas huzavona után csakis velük koalícióban volt képes kormányt alakítani, leváltva a három évtizedig hatalmon lévő szocialdemokratákat. Európa válasza erre a bojkott volt, noha a szalonképtelenség itélt Haider némileg visszalépett, és nem vállalt miniszteri tarcát. Évekig tartott, míg az Európai Unió végül ki tudott hátrálni saját büntetőintézkedései mögött és Bécsset ismét keblére ölelte.

Ilyen szankciók több okból sem várhatók a magyarországi választások után. A legfontosabb szempont: a győztes Fidesz és elnöke, a miniszterelnök-várományos Orbán Viktor egyértelműen kijelentette, hogy abszolút többség esetén (ez

megvan) senkivel sem lép koalícióra, de ha úgy alakulna, akkor a szocialistákkal (MSZP) és a Jobbikkal semmiképpen sem. A második indok: tavaly óta a Jobbik európai parlamenti párt, márpedig a földrészen mindinkább tért hódítanak a szélsőjobbboldali alakulatok. Utoljára pedig egy spekulatív következtetés: sokan reménykednek abban, hogy az utcáról bekerülve a parlamentbe valamelyest a hangvétel is szelídül.

Egyszínű tarka térkép

Mindenesetre erőt van honnan meríteni. Bár Jean-Marie Le Pen, a francia politika fenegyereke, a Nemzeti Front elnöke hétfőn be-

jelentette, hogy 2012-ben nem jelölteti magát az elnökválasztáson – pedig 2002-ben másodikként beérkezve az első fordulónban igencsak megszorongatta, a végül fölényesen győző Jacques Chiracot –, gyakorlatilag tehát visszavonul, pártja azonban még mindig az ország harmadik ereje. (Ómiatta született az az európai parlamenti határozat, hogy az új testületet ne a korelnök – értsd: ne ő – nyissa meg.)

Az Európa-térkép meglehetősen színes képet mutat: az újfasiszta Brit Nacionalista Párttól a holland Partij voor de Vrijheid (Szabadságpárt), a belgiumi Nemzeti Fronton, továbbá a Flamand Érdek és a Dedecker Listája nevű alakulaton, a több tartományi parlamentben is mandátummal rendelkező német Nemzeti Néppárt, az újfasiszta olasz Új Erő, a cseh Demokratikus Polgári Párt, a Lengyel Csalá-

dok Ligáján, a Szlovén Nacionalista Párt, az antiszemita bolgár Ataka Párton keresztül egészen a Nagy-Románia Pártig számtalan szervezet helyezkedik el rajta.

Rövid kívánságlista

Az Európai Parlamentbe bejutott pártok önálló frakciót alakítottak, noha sok esetben ellenséges érzelmeket táplálnak „testvérpártjuk” országa iránt. Ennek egyértelmű kiváltója az, hogy politikájukat – többük nevében is kifejezve a szándékot – nemzeti alapokra helyezik, ami önmagában még nem volna baj, ha a nemzeti felemelkedést nem más nemzetek, nemzetiségek kárára, az ő (jobb esetben „csak”) elnyomásukkal képelnék el.

Az ilyen nacionalista, soviniszta megnyilvánulások sokszor valós problémákra mutatnak rá, de hibás, rossz, veszélyes válaszokat adnak.

Nyugat-Európában a bevándorlók, ezen belül is az izlámhitűek okoznak gondot, integrálódásukat a társadalomba azonban nem segíti elő, ha korlátozásokkal, tiltó rendelkezésekkel elveszik tőlük az azonosságtudatukat. Magyarországon egyre sürgetőbbé vált a cigányok helyzetének javítása, hogy kevésbé irritálják a magyar lakosságot, ehhez azonban az egész társadalmat fel kell emelni és mindenkinek esélyt kell adni a méltó életre, ami így távolról sem szerepel a Jobbik elképzelései közt. Márpedig a huszadik század nagy tapasztalata így összegezhető: a legjobban a jólét asszimilál.

A Jobbik – persze – „kezdő” párt, de nem ez az oka, hogy gyakorlatilag nincs is programja: csupán néhány pontban megfogalmazott problémahalmazzal, amolyan „kívánságlistával” indult. De 2010. április 11-én kiderült: egyelőre ennyi is elég volt. ◀

Prágai vacsora a világ békéjéért

Barack Obama épp egy esztendővel ezelőtt a cseh fővárosban hirdette meg egy atomfegyver-mentes világgal kapcsolatos elképzeléseit. Ehhez a célhoz jutott egy lépéssel közelebb a Fehér Ház lakója, amikor az elmúlt hét csütörtökén ő és Kreml-beli kollégája, Dmitrij Medvegyev a kézjeggyel látta el a szerződést.

Gy. Z.

► Aligha lehet véletlen, hogy épp Prágában írta alá Obama amerikai és Medvegyev orosz elnök az atomfegyverek korlátozásáról szóló új szerződést, amely a Start III. nevet viseli. Elvégre hosszú időn keresztül úgy volt, hogy Csehországba telepítik az amerikai rakétaelhárító radarokat, Moszkva heves tiltakozása ellenére. A Kreml szerint ugyanis a beruházás Oroszország ellen irányul, míg Washington arra hivatkozott, hogy az esetleges iráni támadásokkal – netán atomtöltetű rakétákkal – szembeni védekezést szolgálja. Az Egyesült Államok utóbb elállt a tervtől, miközben február elején Traian Băsescu államelnök bejelentette, hogy Románia Legfelsőbb Védelmi Tanácsa áldását adta az Amerikai Egyesült Államok által kiépítendő rakétavédelmi pajzs romániai telepítésére. Az amerikai-orosz szerződést mindenestre nem Bukarestben, hanem Prágában szignálták.

Startol-e a Start III.?

A prágai vár Spanyol termében a washingtoni vendég „a nukleáris biztonság és az Egyesült Államok, valamint Oroszország viszonya szempontjából fontos mérföldkő”-ként jellemezte a dokumentumot. Az atomfegyvermentes világról alkotott politikusi víziók azonban ennél hosszabb távra szólnak, az is meglehet, hogy túlmutatnak Obama hivatali idején (még ha jóindulatúan egy második mandátumot is megelőlegezünk a számára). Arról nem is beszélve, hogy a szerződést mindkét ország törvényhozásának jóvá kell hagynia, márpedig már a Start-II. ratifikálása körül is mindkét fél részéről bonyodalmak adódtak, s a helyzet utóbb még jobban összekuszálódott. Moszkva 2002 júniusában jelentette be, hogy Oroszország többé nem tartja magára nézve kötelezőnek a Start-II. szerződést, amelyet még a 90-es évek elején kötöttek meg az Egyesült Államokkal a hadászati támadófegyverrendszerek csökkentéséről. A

Prágai vacsora – Barack Obama és meghívottainak egy része. A menü: a világbéke

Fotó: Agerpres

döntés válasz volt arra, hogy Washington hivatalosan is kilépett a rakétavédelmi rendszerek korlátozását előíró egyezményből.

Nincs teljes védelem

Az új szerződés azokra a nagytávolságú atomfegyverekre vonatkozik, amelyekkel elérhető a másik ország területe. Ez a nukleáris arzenál a hidegháború idején az Egyesült Államok és az egykori Szovjetunió között a „kölcsonös elrettentés egyensúlyát” szolgálta.

A bombák és az atomtöltetű robbanófejek mellett ide tartozott a teljes hordozórendszer is, nagy hatótávolságú bombázókkal, atom-tengeraltjárókkal és interkontinentális rakétákkal egyetemben. A nagy hatósugarú fegyverek számát mindkét oldalon 2200-ról 1500-ra csökkentik, a rakéták, a tengeraltjárók és a repülőgépek mennyiségét pedig kölcsönösen 800-ra mérsékelik.

Ez a visszafogottság elsősorban egymás bizalmát erősíti, de célja a világ biztonságának a növelése is. Kérdés persze:

hogyan? És valóban így lesz? Obama nem véletlenül fenyegette meg Prágában – és Medvegyev sem tiltakozott – újabb szankciók bevezetésével ismételtén Iránt, amely nem tántorodik vissza atomprogramjának rendületlen folytatásától. Nem tudjuk, csak sejtjük, hogy mi folyik Észak-Koreában, bizonyosak lehetünk Izrael atombombáiban, s mindemellett ott van India és Pakisztán: a legkönnyebben a két ország feszült viszonya miatt itt robbanhat ki nukleáris konfliktus. Ellenük sehányadik

Start-szerződés nem nyújthat százszázalékos védelmet.

Gesztus-meghívás – román ajándékkal

Nyilvánvalóan Obama nem kulináris élvezetnek, hanem a térségben érintett országok – úgy is mint NATO-szövetségesek – iránti gesztusból hívta meg az elmúlt hét csütörtökén 11 Kelet- és Közép-európai ország vezető politikusát egy Prágában elfogyasztandó vacsorára. Ismeretes: a vendégek között volt Traian Băsescu román államfő is, így első kézből tájékozódhatott a szerződés tartalmáról. Indulása előtt a köztársasági elnök még Bukarestben bejelentette, hogy szeptemberig 1073-ról 1800-ra emelik az Afganisztánban állomásozó román csapatok létszámát – ez volt a vendég ajándéka Obama számára.

A menüről nem rendelkezünk pontos ismeretekkel, csak találgatni tudunk. Diplomáciai körökből az szivárgott ki, hogy az amerikai elnök és az európai politikusok egy valamiben biztosan egyetértenek, és ez a csirke. A hamburgert hamburgerrel evő amerikai elnök koleszterinszintje miatt ugyanis aggodnának orvosai. Márpedig a Fehér Ház lakója az aláírás napján már megkóstolta a cseh konyha remek, de zsíros ételeit: tökleves, majd marhasültet fogyasztott gombával és knédllivel, az édesség sörbet volt – hozzá kiváló cseh sörrel és válogatott helyi borokkal. ◀

Lap-top

A nap címe. Miért szeretne a védelmi miniszter egy új Air Force One-t Románia elnöke számára, *Gándul*.

Magyarázat. A választ a kérdésre már a felcímbe megtalálja az olvasó: mivel az elnöki repülőgépek „biztonsági” problémái vannak. Tény, hogy az ilyesmivel nem lehet viccelni.

Tudja a világ is. Az elsők között figyeltünk fel arra, hogy a román politikában előre bejelenteni egy törvényszegést gyakorlatilag védetté teszi a bejelentőt. Az egyik megmondta, hogy játékos elnök lesz, és beavatkozik ott is, ahol alkotmányosan nem lenne joga; a másik megmondta, hogy nem szenved a románokat, magyarokat, zsidókat – mi hát a baj, hiszen előre megmondta! Nos, most a tekintélyes angol *The Guardian* az ilyen „megmondta”-k ellenére a labdarúgó világ szégyenének nevezi Gigi Becalit otromba kijelentései miatt. (Írja az *Evenimentul zilei*.) Tehát mostantól egész Európa tudja, hogy a Steaua tulajaja majomnak nevezett egy színesbőrű tévériportert, hogy a nőkről azt mondta, szülés után már nem érnek semmit, és hogy legutóbb harsányan lehomokosozott egy játékost. Az angol lap felrója Sepp Blatternek, a FIFA elnökének, hogy eltűri Gigi idiotizmusait. (Persze Romániában a bunkó tovább garázdálkodhat.)

Tévé van egy púpú. Érdekes paradoxonra hívja fel a figyelmet a *Románia liberă*: miután a PD-L megtiltotta tagjainak a szereplést az „elfogult” tévékben, vagyis a *Realitate TV* és az *Antenă* adásaiban, képviselőjelöltje a fővárosi 19. számú szavazókörben, a neves tévés személyiség, Teo Trandafir sem „kerülhet üvegre”, ami jelentős hátrány a számára. Különben az *Azi* szerint Iulian Urban pedálos szenátor is bírálta a vezetőség tiltó döntését, Cristian Preda európai parlamenti képviselő, Teo Trandafir alkalmi szóvivője pedig már meg is szegte, utólag megmagyarázva: nem tart be semmilyen előírást, ami nem szerepel a párt alapszabályában.

A nap álhíre. Radikálisabb PD-L-s vezetők a párt tagjainak elő akarják írni, hogy csak az OTV-ben szerepelhessenek, ott viszont kötelező módon.

Minden napra egy mondat

„Amit nem kaphatunk meg, azt örökké szeretjük.” Jules Renard

Egy langy délután Retekalson

Horváth István

Magyar ész, faji jelleg

Rossz idők járnak, minden visszajára fordul miránk nézve. Magyarok istene alszik, vagy mit csinál. Fölépítjük a világra szóló házat a parlament számára, s íme a parlamentarizmus megbetegszik, elsatnyul, forrolázba esik, s úgy tetszik minden jelből, hogy keres magának más gazdát, elköltözködik innen egy okosabb országba. Mit ér hát a parlamenti ház? Tető alá jutott a gyönyörű királyi kastély Budavárban, immár minden elkészült benne, csak egy hiányzik. Nincs király hozzá. Megharagudott ránk, és azt beszélék Bécsben, hogy el se jön többé. Mire való hát a királyi palota ezután? Készülünk, nagyban készülünk, hogy megüljük az idén az ország bölcsének, Deák Ferencnek, a kiegyezési mű megalkotójának a századik születésnapját, s íme mi történik? A kiegyezési mű egyszerre elkezd recsegni, ropogni, törni, szakadozni, éppen a századik évfordulón. Mintha ő is a sírba kíváncznék az alkotója után. Pedig még csak harminchat esztendő. Borongós hangulatban fogjuk hát Deákot ünnepelni, de nem kevesebb tisztelettel és csodálattal. A kiegyezés talán rossz és veszendő úton van, de mit tesz az? Ha az Eszterházy kastélyai ledől az egyik, azért még ő mindig Eszterházy. Deák Ferenc is Deák Ferenc marad, a magyar ész és faji jelleg inkarnációja, egyszerű és plasztikus, mint egy antik szobor. Beszédai, pátriárkai kijelentései közkinccsei lesznek a magyarnak idők végzetéig, mint amilyenek a biblia tanításai az emberiségnek, élete folyamata pedig a polgárerények ragyogó mintaképe.

Mikszáth Kálmán: *A Deák szemöldöke*, 1903

SZELLEMI DÉZÉS

Csak az a „csak”...

A Fidesz-KDNP választási kampánya a korábbiakhoz viszonyítva üdítően visszafogott volt. Igaz, a jelöltek jobbára veszedelmes ellenfél nélkül, kényelmesen kockoghattak be a célba. A szocialisták önmagukat győzték le. Ráadásul a Fidesz számára a Jobbik is inkább szerencsének, semmint csapásnak bizonyult. Legalábbis a kampány tartamára. Az előretörő szélsőjobb a Fideszt erőteljesen középre szorította, s lehetővé tette, hogy a Fidesz korábbi kampányainak néhány kellékéről (Székely Himnusz, Tőkés László, Trianon stb.) lemondhasson.

A választás előtt Orbán Viktor azt ígérte, hogy minden magyar nevében és érdekében fogja gyakorolni a hatalmat, azok nevében és érdekében is, akik nem órák szavazatukat. Szövegeiben nyoma sem volt annak a nacionalizmusnak, amelynek emlegetését a nyugati médiák mindazonáltal továbbra sem mulasztják el. Az első megszólalás „határok innen és túl” formulája, aligha tekinthető annak. Vagy ha

Bíró Béla

igen, akkor a szomszédos államok zöme Magyarországnál csak nacionalistábbnak tekinthető. Azt persze nem tudni, hogy a visszafogottságban mennyi az okos számítás és mennyi a meggyőződésérett államfői bölcsesség. Orbán Viktor számára a nyíltan irredenta szövegekkel operáló Jobbik megjelenése mindenképpen kitűnő alkalmat szolgáltat arra, hogy a józan jobboldal (amelyet a Fidesznek kell képviselnie) megszabaduljon a nacionalizmus bélyegétől. Ráadásul a Fidesz a Jobbik erősödésének veszélyét a nemzetközi közvéleményben hatáson vetheti be a magyar nemzeti kérdések európai segítségével történő megoldásának érdekében.

Ahhoz azonban, hogy mindez sikerrel járjon, nem csak arra van szükség, hogy a Fidesz, a kétharmad birtokában, adott esetben akár az Alkotmány módosításával is kísérletet tegyen a magyar politikai rendszer működőképességének visszaállítására, hanem arra is, hogy a szocialistákból kiábrándult, de alapvetően baloldali-liberális

beállítottságú magyar értelmiségi elittel is megpróbáljon szót érteni. Erőteljes hatalmi pozíciójából ezt könnyűszerrel megteheti. Ha azonban a szocialisták által úgymond „kieheztetett” jobboldali értelmiségi elit maga is pusztán pártpolitikai kötődéséi, nem pedig intellektuális képességei és szakmai alkalmassága alapján segítene hozzá azokhoz a pozíciókhoz, amelyekből a szocialista-liberális hatalom – gyakran politikai megfontolásokról vezetett – távol tartotta, az újabb katasztrófának bizonyulhatna. A pályázati rendszernek nem az éppen aktuális divatokhoz való alkalmazkodás kritériumait manipulálva, hanem az intellektuális-szakmai pluralizmus követelményrendszerének érvényesítésével kell lehetőséget teremtenie a gondolati eredetiség és sajátos látásmód kibontakoztatására. Annak, ha a szelekciós mechanizmusokba világnézeti vagy éppenséggel politikai kritériumok keverednek, egyetlen „eredménye” lehet: a jobboldal ugyanazt teszi majd, mint a bal – fordított előjellel. S akkor a következő választások Országos

Mélyen hiszem: ha minden jól megy, lesz erős kormány, lesz egységes nemzet, lesz felemelt főnek méltósága.

Választási Bizottságának értelmiségi kiválóságai ismét a vasárnap esti választási kabaré valamelyik változatát fogják előadni. (Láthattuk, intelligens emberek, ahelyett, hogy a konkrét feladat megoldásán törnének a fejüket, a kampánycsend meghosszabbításának lehetőségéről folytattak sok óras hitvitákat. Pedig csak azt kellett volna eldönteni, hogyan lehet másutt főlegessé vált szavazóurnák áttelepítésével, a választói jegyzék feldarabolásával, néhány adminisztratív ügyekben járatos rendőr, illetve egyéb alkalmas személy bevetésével-bevonásával felgyorsítani a szavazás menetét.) Ha a Fidesz, csak a saját igazságait lesz képes látni, ahogyan azt a MSZP-SZDSZ koalíció tette, maga sem kerülheti el a sorsát. A kampányzárón némely pártkatonák sorozatgyártott minitranszparenszek forgatásával tették dinamikusabbá az eseményt. Egyik oldalán az ismert jelszót olvashattuk: „Itt az idő!” A másikon egy új is szerepelt: „Csak a Fidesz!” Mélyen hiszem: ha minden jól megy, lesz erős kormány, lesz egységes nemzet, lesz felemelt főnek méltósága. Csak az a „csak”! – csak azt tudnám feledni!

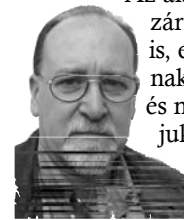
Vasárnapi morfondír

Vasárnap délelőtt, amikor már elcipelte roskatag asztalunkról szolgál hada a lukulluszi lakoma maradványait és az edényhalmok lassan a konyha plafonjait verdesték csörömpös halomban, sikolt fel legközelebbi hozzátartozóm: jesszusom, nincs itthon olvadékony, lágy, selymes csokoládés, alpesi mosogatószer. Kaptam rögtön a szélkabátom, fölvettem szélcipőm és szélsőbeesen elsuhtam a közelünkben árválkódó széljárta Ilionba, akarom mondani, multinac áruldába. Ott persze nekitem a tisztítószeres bőséges polcsorainak, több volt belőlük, mint némely értelmiséginek mondott ember házában könyvből, és szélnél sebesebben rohantam volna haza a legkedvesebbikjeimhez, midőn megállított a setét gondolat: mi lesz, ha Tulokfalvi Berbécs, az ismert jogvédő bezáratja a nagyáruházakat? Tán eljő helyettünk mosogatni az őstermelőknél kapható ősi és kispici homokkal, surlókefével, valamint lúgos, szappanyos vixerrel?

A nagyáruházak vasárnapi bezáratása, mint már sokan előttem rámutattak, semmit sem old meg. Hiszen attól nem fognak szorgalmasabban, dalra fakadó rózsás ajakkal többet termelni a hon előregedő paraszti őstermelői. Semmi nem hat rájuk serkentőleg. Legfennebb a honi piacok maffiózó türk-romantikusai fognak markukba rohogni és másik markukkal dözsolni. Aztán a Balkán legvallásosabb népe, ha bezár a nagyáruház, kénytelen maga árulni kinn a piacon, s így nem térdelhet be ezer pompával épített, kuporgatott kis pénzéből ékesített hat kupolás székesegyébe. Más országban már beragasztották vasárnapra a mallokat és plázákat. Más országban nem volt negyven évig vasárnap minden hétköznap, amikor nyitva voltak ugyan a boltok, de ott legfennebb mustárt lehetett kapni és lejárt szavatosságú cethalat a hozzáálló jónási csontokkal/átkokkal.

Ha a szenatori javaslat szerint becsukják a nagy bevásárló központokat, akkor funkciójukat átveszik a kisboltok, állítja. A mi falunkban három kisbolt két szupermarketet élt túl mindenféle nyitvatartási kényszerrel. Lehet, hogy véletlen, de tény, hogy az emberek vasárnap szeretnek vásárolni. És végre húsz év óta olyan árúbőség van, amit a ma élő ember e honban egyetlen korábbi rendszerben sem tapasztalt. Végre kialakultak a vásárlási szokások.

Az alapötletet fokozni is illik. Ha vasárnap zárnak a multik, zárjanak a múzeumok is, ezentúl vasárnaponként majd kinyitnak a magán etnológiai, házi történelmi és nemzeti múzeumok, hol megcsodálhatjuk Tulokfalvi Berbécs édesapjának bivalyszekér-kerékköpenyéből hasított, tűzött-fűzött bocskorát és Julius Caesar vagy Meinel bevásárló ünnepi kapcáját.

Sebestyén Mihály

Kerülő utakra tévedt a fuvarozás

A szállítványozó cégek utasait elszippantják a piac kalózzai, az adót nem fizető szereplők

Totka László

► Negyedórával a busz hivatalos indulása előtt a buszmegállóban egy mikrobusz elviszi valamivel olcsóbban a menetrend szerinti járat orra elől az utasokat, vagy egy-egy kisautó „takarítja fel” a várakozókat. Egy mást kérdezgetik az álldogálók, jön-e még valaki, mert akkor kevesebbet megúsznak. Ki ne ismerné a helyzetet? Az ilyen szabálytalanságok elkerülésére, a feketén fuvarozók visszaszorítása érdekében fogadott el sürgősségi rendeletet a kormány tegnap. Ennek lényege, hogy hat hónapra elvonnák a feketén fogott autó rendszámát és a gépkocsi papírjait, illetve emellett tíztől tizenöt ezer lejig terjedő pénzbírságot is kiszabnának.

Többet várnak a cégek

„Ez még mindig kevés, az intézkedések végleges formáját még most várjuk” – mondta az *Új Magyar Szó* kérdésére Orbán László, az Erdélyi Közúti Szállítók Egyesületének (EKSZE) elnöke. A kulcsszó továbbra is az ellenőrzés szerinte, ugyanis ha ez nem rendszeres, a hatóságok pedig lefizethetők és korrumpáltak, a büntetési szigorításnak továbbra sem lesz semmilyen hatása. „Igen régi keletű

Rendelet hiába. Mégis Bukarestbe vonulnak tiltakozni jövő héten a fuvarozói szervezetek? Fotó: ÜMSZ/archív

problémáról van szó” – tette hozzá a szakember.

Mégis lesz útlezárás

A kormány feketeszállítás elleni sürgősségi rendeletével kapcsolatban Orbán elmondta, hogy körülbelül három hete a szállítók „fel-lázadtak” és a kalózkodás felszámolását kérték. Ezt követően a hatalmon lévők megígérték, hogy sürgősen kihoznak egy olyan határozatot, amely megoldja az egyre viszássabbá váló hely-

zetet. Ez a szigorítás hiába született meg tegnap, az egyesületi elnöktől megtudtuk, hogy a 22-ére tervezett fuvarozói sztrájk még mindig aktuális. További problé-

mákra kívánják felhívni a figyelmet, illetve a kormány által tett olyan ígéreteket kérnek majd számon, amelyek megvalósítása nem tart még sehol.

Maffia a fuvarozási szakmában

A fővárost elkerülő út elzárását tervezik a szállítványozó érdekképviseletek április 22–25-én. Indoklásuk szerint megelégtették, hogy az adóelkerülők egy szűkebb csoportja ellehetleníti a működésüket. „Olyan csalókról van szó, akik millió eurós tartozásokkal rendelkező cégeket döntenek be és számolnak fel, az adósság pedig az államt terheli” – állítják a fuvarozók képviselői. A megmozdulásban legalább tíz szervezet vesz részt.

Elfuserált ellenőrzések

A feketén dolgozó személy-fuvarozók felbecsülhetetlen károkat okoznak – állítja Orbán László. A közúti hatóság és a rendőrség, pénzügyi ellenőrök és számtalan egyéb szerv feladata lenne, hogy rendszeresen figyelje az utakat, csakis így lehetne kiszűrni a szabálytalankodókat. Azonban a szakember szerint az illetékesek nem végzik rendszeresen a feladatukat. A feketén dolgozók felett sokszor azért hűnynek szemet az ellenőrök, mert lefizetik őket, másrészt maguk a vizsgálók is ritkák, illetve nem eléggé alaposak.

Több ezer feketéző

Az engedély nélküli szállítás a forgalmas nemzetközi vonalakon, a népesebb városok között a legjellemzőbb, ugyanis az adócsalóknak is ott éri meg a legjobban dolgozni. A kalózkodók száma a legnagyobb Galac megyében, ahol a visszajelzések

alapján mintegy ötezer illegális szállítványozóról értesült az egyesület. Kolozs megyében több százra, Hargita megyében húsz-harmincra tehető a görbe úton járók száma. A hivatalos szállítványozók jelezni szokták, hogy indulásuk előtt pár perccel elviszik utasaikat fél áron vagy olcsóbban, innen értesülnek az érdekvédők az aktuális helyzetről.

Veszélyes utaztatás

Mindamellet, hogy a „kerülő utakon” közlekedők az engedélyezett, hivatalos szállítók jövedelmének egy részét ellopják, az utasok biztonságát is veszélyeztetik, ugyanis az európai szabályozásokat nem tartják be (például naponta kilenc órát vezethetnek csak egyhuzamban egy gépkocsivezető). Szakmai felkészültségük sem megfelelő, nemcsak anyagi, hanem közlekedésbiztonsági szempontból is komoly veszélyt jelentenek a társadalomra. ◀

Korábban csillapodtak a kedélyek

A Romániai Fuvarozók Egyesülete (COTAR) korábban annak következtében fújta le a megmozdulást, hogy Emil Boc miniszterelnök megígérte: a kormány sürgősségi rendelettel szabályozná az áru- és személyszállítást, illetve büntetné az engedély nélkül dolgozókat. A fuvarozók több hete sürgetik a kormányt, tegye meg ezt a lépést; számításaik szerint a „kalózkodó” cégek adócsalása miatt az állam évente 300 millió eurót veszít.

Tárgyalnak a görög hitelről

ÜMSZ

► Segítséget ajánlott Görögországnak a Nemzetközi Valutaalap (IMF) és közölte, már tegnap megkezdtek a tárgyalásokat az adósságválsággal küzdő euróövezeti tagországgal. A pénzügyi szervezet felkészült, hogy kivegye részét a Görögország és az euró stabilizálását célzó erőfeszítésekből – számolt be az *MTI* Dominique Strauss-Kahn, az IMF vezérigazgatója nyilatkozatáról. „Részünkről egy többéves futamidejű kölcsönös hitelkeret jöhet szóba” – tette hozzá. Az IMF küldöttsége Brüsszelben tárgyal a görög kormány, az Európai Bizottság és az Európai Központi Bank képviselőivel. Az IMF azután ajánlotta fel segítségét Athénnek, hogy az euróövezeti pénzügyminiszterek a hétvégén megállapodtak abban: akár 30 milliárd euró erejéig hitelt nyújtanak Görögországnak. Brüsszeli értesülések szerint öt százalék körüli kamatra hitelezne az övezet 15 állama a bajba jutottnak, amely az IMF hitelkeretével együtt nagyjából 45 milliárd euró forráshoz juthat a piacnál kedvezőbb feltételekkel. ◀

Bővít a kolozsvári HP-egység

Sipos M. Zoltán

► Újabb ötven munkahelyet hozott létre idén a Hewlett-Packard Románia (HP) számítástechnikai cég Kolozsváron, a nemrég kialakított szoftverfejlesztési központjában – erősítette meg lapunk érdeklődésére Radu Enache, a társaság igazgatója. A frissen jelentkezőkkel így összesen 130-ra fog duzzadni a multinacionális hátterű vállalat Kolozs megyei kirendeltségénél dolgozók száma. „A HP számára fontos térség Románia és minden jel arra mutat, hogy a jövőben is komoly befektetéseket fogunk itt végrehajtani” – mondta az *ÜMSZ*-nek Enache. Kelet-Közép-Európában megközelítőleg 11 ezer alkalmazottja van a kaliforniai központú vállalatnak, Romániában jelenleg több mint kétezer embert foglalkoztatnak; Bukarestben és Temesváron is jelen vannak.

„A HP Romániát is érintette a gazdasági válság, ám azon kevés társaságok közé tartozunk, ahol nem történtek elbocsátások” – mutatott rá az igazgató, aki idénre már gazdasági növekedést vár Romániában. Egyébként a cég forgalma 2009-ben visszaesett a 2007-ben elért eredmények szintjére, 2008-

ban viszont a csaknem hetvenmillió eurós bevételükkel nemzetközi szinten az internetes technológiai (IT) termékek legnagyobb előállítójának számítottak (ez 21 százalékkal nagyobb forgalmat jelentett az előző évhez viszonyítva). Ugyanakkor a társaság nettó profitja 2008-ban 27 és fél százalékkal csökkent.

Mint megtudtuk, a frissen létrehozott munkahelyekre a HP Románia kolozsvári egységének vezetősége az informatika területén jártas, dinamikus és fejlődőképes fiatalok jelentkezését várja. Az érdeklődőknek kötelezően ismerniük kell egy észak- vagy

dél-európai nyelvet – mondta Radu Enache. A világ egyik legnagyobb számítástechnikai cégeként ismert technológiai társaságot 1939-ben alapították; mára az előállítóval és forgalmazással is foglalkozó cégnek a világ 170 országában van kirendeltsége. Romániában 1997-től vannak hivatalosan jelen. A *Ziarul Financiar* információi szerint a vállalat a jövőben újabb hatszáz főt alkalmaz az informatikai szolgáltató központjába, ahonnan a hazai dolgozók olyan nyugat-európai vállalatokat szolgáltatók ki, amelyek IT-tevékenységüket kiszervezték (outsourcing). ◀

Idénre már gazdasági növekedést vár Romániában Radu Enache

Füstöl a cigarettagyár

Kovács Zsolt

► Tegnap újraindult a termelés a sepsiszentgyörgyi cigarettagyárban – értesült az *Új Magyar Szó*. A vállalat vezetői kapcsolatba léptek régi megrendelőikkel, de külföldről még senki nem kért termékeket a háromszéki egységtől, így egyelőre a belföldi márkákat (Carpați-ot és Snagovot) kezdték előállítani. Még nem tudják, mekkora mennyiséget tud felvenni ebből a belföldi piac – magyarázta lapunk érdeklődésére Sándor Csaba, a gyár műszaki igazgatója. Szerinte jelenleg azt sem lehet felmérni, hogy pontosan mekkora kárt okozott a két hónapnyi leállás miatt 160 tonna cigaretta gyártásának értékét veszítették el, ami hatalmas bevételkiesést jelent. „A Galaxy Tobacco bukaresti vezetősége leépítéseket is szeretne, egy harmincas listát kértek a meg-lévő 103 alkalmazottból a helyi vezetőktől” – tájékoztatott Sándor Csaba. Ezek-

ben a napokban zajlanak az egyeztetések, a szakszervezet legtöbb 15 alkalmazott elbocsátásába egyezne bele.

Amint korábban beszámoltunk róla, a 113 éves múltú háromszéki cigarettagyár termelési engedélyét februárban azért vonták vissza, mert az állam 475 millió lejt követel, azt az adósságot és büntetőkamatot, amelyet a 2004-es magánosítás során már eltöröltek. A cigarettagyár azonban ezt a tartozást nem ismerte el, ezért a bíróságnak kell döntenie az ügyben. A munkások korábban tiltakozó akció keretében kérték a hatóságokat a további működés engedélyezésére. A Vám és Pénzügyőrség mintegy két hónapnyi kényszerszünet után távolította el a gyár ajtójáról és gépeiről a védőzárakat pár napja. „Nem a háborút, csak egy harcot nyertünk meg, amikor a bíróság döntött, hogy dolgozhatunk tovább, míg az ügy le nem zárul. Ez olyan, mintha szabadlábban védekezhettünk” – nyilatkozta lapunknak korábban Sándor. Az állami cigarettatársaság magánosítása után a sepsiszentgyörgyi vállalat az egyedüli, amely az említett hagyományos román márkákat gyártja. ◀

Este tízkor a lagzinek vége

Törvényben korlátoznák a tömbházak földszintjén működő vendéglők órarendjét

Antal Erika

„Abszurdum, hogy egy lakóépület alagsorában, itt, a betonrengeteg közepén étterem működik, ahol esküvőket, banketteket tartanak. Gyakran mackónadrágban viszem le a szemetet, és közben szembefutok egy esküvői menettel” – nyilatkozta lapunknak egy felháborodott brassói lakó. A férfi azok közé tartozik, aki kűdvözik a lakótelepeken, tömbházak földszintjén működő szórakozóhelyek órarendjét korlátozó törvénykezdeményezést. A tervezetet a szenátus már elfogadta, jelenleg képviselőházi jóváhagyásra vár.

Cseke is támogatja

A törvényt több szenátor, köztük az RMDSZ-es Günthner Tibor és Cseke Attila terjesztette elő. Előírásai szerint a tömbházakban működő éttermek, bárók, kávézók nyáron 22, télen pedig 23 óráig tarthatnak nyitva, kivéve azokat a szórakozóhelyeket, ahol valamilyen előadást is bemutatnak; esetükben a működtetők éjfélig kapnak türelmi időt. A kezdeményezők szerint azért van szükség a szigorításra, mert a zárt la-

közösségek számára megterhelő a vendéglátással járó zaj, a tömbházak jelentős része nem ilyen céllal épült, az építők nem számoltak megemelkedett zajszinttel. „A parkolóban egymás hegyén-hátán állnak az itt lakók autói, koszlott családi gépkocsik, és hétvégénmintha a helyhiány eleve nem lenne elég, még megáll itt egy-egy ünnepi limuzin, a telepi kukák és a szőnyegporoló mellett elsuhan a csipkés-habos

menyasszony” – panaszkolta a brassói férfi.

Kényszermegoldás

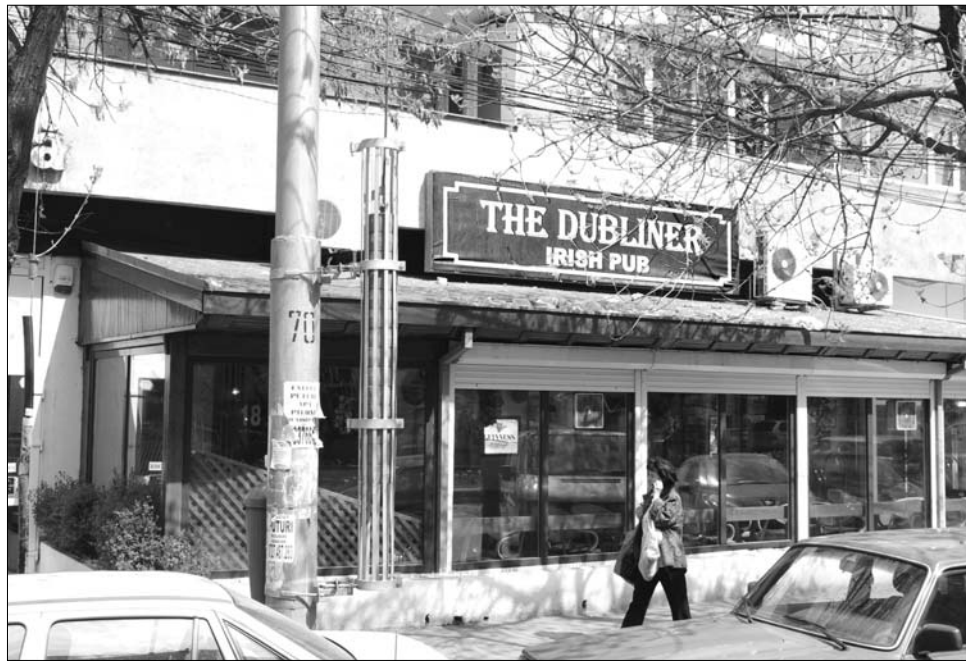
„A mi éttermünket eredetileg üzlethelyiségnek tervezték, nagy, betonoszlopokkal tagolt belteret használunk ki. Az élelmiszerüzlet nem működött kifizetődően, ha mi itt nem szerveznénk minden hétvégén valami közösségi eseményt, ezt a teret senki sem tudná fenntartani” – magyarázta lapunknak egy

brassói étterem-tulajdonos, aki szerint a szomszédok a zaj ellenére többet nyerne, mint veszítenek. „Ebben a térben már működött mindenféle, turkálótól internetkávézóig. De végül is csak az étterem vált be, kis költségvetésű rendezvények sorát tartjuk itt. Beruházással biztosan megoldható az is, hogy a lakókat kevésbé zavarjuk” – teszi hozzá az érintett. Ebben az étteremben egy évre előre le van foglalva minden hétvége, ottjár-

tunkkor éppen egy örömapa egyeztetett a jövő januári esküvőről. „Itt a külvárosban feleannyiba se kerül az esküvő, mint egy felkapottabb helyen, lehet alkudozni az árakról, a menüről. Szerintem mindenkinek megéri, hogy ide hozzuk a pénzünet” – magyarázta.

A marosvásárhelyi kocsmá- és étterem-működtetők szintén úgy gondolják, a rendelet több kárt, mint hasznot hoz. „Rengeteg engedélyt, hozzájárulást kell beszerezni, amíg egy ilyen kocsmát elkezdi működtetni az ember. Valamit valamiért – mi is sokat fektetünk be az egész tömbházba, nemcsak a saját üzlethelyiségünkbe. A befektetett pénz később térül meg, de ha este tízkor bezárunk, akkor soha nem jön vissza” – magyarázta a tulajdonos.

Marosvásárhelyen évekkel korábban már próbálkozott az önkormányzat a szórakozóhelyek, kávézók és vendéglők nyitvatartásának szabályozásával, határozatot is hozott a testület, amely kimondja, hogy este tíz után a lakott helyek közelében levő lokáloknak be kell zárniuk. Erről azonban „megfeledeztek” azóta, a kocszmák, bárók hallgatlagos jóváhagyással este tíz után is nyitva tartanak. ◀

Bukarest lakótelepein egymást érik a földszinti kocszmák és szórakozóhelyek

Fotó: Tofán Levente

Önkéntesek a szemét ellen

Sipos M. Zoltán

► Kolozs megyében indul útjára a Let's Do It Romania országos program, amelynek keretében önkéntesek vállalják az illegális személerakatok felszámolását, a szennyezett környezet megtisztítását. Az illetékesek szerint azért Kolozs megye az akció „szíve”, mert itt jelentkezett a legtöbb és leginkább felkészült önkéntes. „Eddig 185-en jelentkeztek a kolozsvári nagytakarításra. Ez egy olyan kezdeményezés, amely civilszervezeteket, magáncé-

geket, önkénteseket és nem utolsósorban a politikai szférát is egyesíti a közös cél érdekében: néhány nap alatt szeretnénk az országot megtisztítani a különböző szét-szórt hulladékanyagoktól” – ismertette a programot Anamaria Hancu projektfelelős. Az előkészítő fázisban az önkéntesek, saját eszközeiket és infrastruktúrájukat használva feltérképezik az illegális szemételepeket, lerakatokat, és pontos kimutatót készítenek róluk. „Reményeink szerint megalkotjuk Románia szennyezett, szemetes területeinek a tér-

képét, aminek segítségével szeptember 25-én megrendezhetjük az országos nagytakarítást” – vázolja a tervezet a projektfelelős. Hancu elmondta, a Let's Do It Romania csapata országsszerte mintegy 1543 önkéntest tart számon. A szervezők a térkép készítéséhez továbbra is várják az autótulajdonosok és a helyi lakótársulások között: az előbbieket a parkolóhelyek számának növelését, az utóbbiakat a zöldövezetek védelmét tűzték ki célul. „Az utóbbi években ugrásszerűen megnőtt a városban közlekedő autók száma, a fenntartható közlekedés létesítését indítványoztuk” – foglalta össze az önkormányzat álláspontját Leontin Păcș, a városháza műszaki vezetője.

Parkolóháború Váradon

Totka László

► Állóháború alakult ki Nagyváradon az önkormányzat, az autótulajdonosok és a helyi lakótársulások között: az előbbieket a parkolóhelyek számának növelését, az utóbbiakat a zöldövezetek védelmét tűzték ki célul. „Az utóbbi években ugrásszerűen megnőtt a városban közlekedő autók száma, a fenntartható közlekedés létesítését indítványoztuk” – foglalta össze az önkormányzat álláspontját Leontin Păcș, a városháza műszaki vezetője.

Az autók fenntartásokkal ugyan, de üdvözölték a kezdeményezést. „Mindenképpen orvosolni kell a helyhiányt, ámbar nem tartom célszerűnek, hogy a belvárosban dolgozók fizessenek a parkolásért, elvégre a mi munkánk is hozzájárul a város működéséhez” – figyelmeztetett egy helyi vál-

lalkozó. Azok azonban, akik az autósforgalomtól túlterhelt városrészekben laktak, tiltakoznak az önkormányzat tervei ellen. Különösen elszánt a Decebal híd és a Friedrich Schiller Elméleti Líceum közötti tér környékén lakók közössége, akik szerint elégséges a már meglévő parkolóhelyek száma. A lakóközösség petícióban hívta fel a figyelmet arra, hogy a tér zöldövezetét önerőből rehabilitálták és tartják fenn, a fizetős parkoló pedig a parkosítás felszámolását jelentené. Leontin Păcș helyszíni látogatásán elmondta, hogy a lakosoknak bár javaslati joguk van, nem áll jogukban megvétózni az önkormányzati projekteket. A konfliktusok miatt egyelőre úgy tűnik a városháza kész kompromisszumot kötni a lakótársulásokkal, és egyeztetni a parkolóhelyek elosztásáról, de a megegyezés még várat magára. ◀

Röviden

Vád alatt a lekvárgyárosok

Európai uniós támogatók rosszhiszemű felhasználásával vádolják egy háromszéki lekvárgyár tulajdonosait és hivatali mulasztással gyanúsítják a Központi Fejlesztési Ügynevelség Kovászna megyei irodájának vezetőjét. A Korrupcióellenes Ügyészség közleménye szerint a sepsiszentgyörgyi törvényszéken büntvádi eljárás indult 85 ezer eurós uniós támogatás rosszhiszemű elköltése miatt két cégvezető ellen. Soós Jánost, az Immo Contact Kft és Török Józsefet, a Biofruct Kft. tulajdonosát azzal vádolják, hogy 2003 novemberében és 2005 februárjában kötött hamis, illetve hiányos dokumentumokkal számolta el az erdeigyümölcs- és zöldségfeldolgozó gyár létesítésére kapott 84.943 euró vissza nem térítendő PHARE-támogatást. Ugyanakkor Hoffman Csabát, a fejlesztési ügynevelség háromszéki irodavezetőjét hivatali mulasztással vádolják, mivel nem látta el megfelelően az uniós projekt megvalósulásának ellenőrzését.

Támogatás nélkül az autisták

Romániában naponta három autista csecsemő születik – mutatott rá tegnap az autisták érdekeit képviselő civilszervezet, amely figyelmeztetett arra, hogy elégtelen a beteg emberek számára nyújtott támogatás. Az érvényben lévő jogszabályok értelmében az érintettek 18 éves korukig részesülnek támogatásban, a nagykorúság elérése után azonban magukra maradnak, holott betegségük egész életükön át megnehezíti a mindennapjaikat. Az érdekvédők országos program elindítását kérik a szakhatóságoktól.

Orvoshiány mutatkozik Szatmáron

Súlyos szakemberhiánnyal küzd a megyei kórház Szatmárnémetiben. Az intézmény szóvivője, Constantin Demian arról tájékoztatta a sajtó képviselőit, hogy százötven orvos hiányzik a zökkenőmentes és minőségi ellátás fenntartásához. A Szatmár Megyei Kórházban mihamarabb szükség lenne pszichiáterre, radiológusra, idegsebészre, járványtani szakértőre, orvoshiánnyal küzd továbbá a sürgősségi ellátás és intenzív osztály is – közölte a szóvivő. Tájékoztatása szerint jelenleg 24 óras váltásban dolgoznak a kórház orvosai, ezért az intézményvezetők száznegyven fő alkalmazását indítványozták, de az Egészségügyi Minisztérium a kérést nem hagyta jóvá.

HIRDETÉS

www.caritas-ab.ro

2% hogy kevesebben nélkülözzenek!

Ajánld fel adód 2%-át a Gyulafehérvári Caritasnak hogy minél kevesebb ember nélkülözzön!

Név: Caritas Alba Iulia Adószám: 4562770
Bankszámlaszám: RO62 RNCB 0003 0015 6949 0009

Légy társunk te is a szegénység enyhítésében!

Információk: Fehér megye: 0258-812.118, Hargita megye: 0266-315.763, Hunyad megye: 0254-549.843, Kovászna megye: 0267-315.457, Maros megye: 0265-250.191

Médiapartnerek: 24 Ore Mureșene; Antena 1, Gyulafehérvár; Csíki Hírlap; Csíki TV; Digital3 TV; Erdélyi FM; Erdélyi Magyar Televízió; Fun FM, Csíkszereda; Gyergyó TV; Gyergyói Kisújság; Hargita Népe; Kolozsvári Rádió; Krónika; Marosvásárhelyi Rádió; Marosvásárhelyi Televízió; Népujság; Parâng TV; Polyp TV; Prima Rádió; Profi Rádió; Radio Ardeleanul; Radio Atlas FM; Radio SON; Rádió GaGa; Régió Rádió; Sepsí Rádió; Sláger Rádió; Star Rádió; Ştii TV; Székely TV; Udvarhelyi Híradó; Új Magyar Szó; Unirea de Alba; Vásárhelyi Hírlap; Vasárnap; Zi de zi; Ziarul de Mureș; Ziarul Văii Jiului.

HIRDETÉS

Csikszentimre Község Helyi Tanácsa nyilvános versenytárgyalást szervez a hivatal székhelyén, Csikszentimre, 588 szám 2010 április 22-én 10 órakor a csikszentimrei Büdösfürdőn levő villák (Új villa, Bányász villa, Raktár) koncesszionálására.

Ajánlatokat 2010 április 20-án, 16 óráig fogadjunk el a csikszentimrei Polgármesteri Hivatal iktatójában, amelyek felbontására 2010 április 22-én 10 órakor kerül sor.

Az árverési ügycsomó beszerezhető a hivatal közbeszerzési osztályán 30 lejért.

További felvilágosítást a hivatal közbeszerzési osztályán vagy a 0266-347 099-es telefonszámon kaphatnak.

▶ Röviden

Az opera népszerűségéért

A kolozsvári magyar egyetemisták kedvezményes áron juthatnak ezután belépőhöz, illetve diákberlethez a Kolozsvári Magyar Opera előadásaira. Ebben egyeztek meg a kincses városban a Kolozsvári Magyar Diák-szövetség és az opera vezetői. „A diákoknak van igényük a magas kultúrára, ám sok esetben az anyagiak illetve az opera műfajától való elidegenedés miatt leg-
többben mégsem járnak operába. Örülünk, hogy az egyetlen romániai magyar opera vezetőisége kész együttműködni velünk” – tudtuk meg Borzási Saroltától, a KMDSZ tanügyi alelnökétől.

Valós és álbűnők a Bárkában

Bocsárdi László legújabb rendezése április 23-án debütál a budapesti Bárka Színházban. A sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház igazgató főrendezője Luigi Pirandello *Nem tudni, hogyan* című drámáját állítja színre.

Kánya Gyöngyvér, Budapest

▶ Hányszor van úgy, hogy valamit elkövetünk ál-
munkban és másnap úgy érezzük, mintha valóságosan is megtörtént volna? Hány-
szor van úgy, hogy valamit elkövetünk valóságosan, és később úgy érezzük, mintha meg sem történt volna – leg-
feljebb csak álunkban. Bűn-e az, ha valamit akaratunkon kívül követünk el? Ártatlan bűnöket – Nem tud-

ni hogyan. Ezeket a kérdéseket teszik fel maguknak és egymásnak Giorgio és Ginevra, illetve Romeo és Bice, a Pirandello darab szereplői. Giorgio Vanzi tengerész-
tiszt nyolc hónapos tengeri út után érkezik haza, mialatt felesége a baráti házaspárnál töltötte az utolsó három hónapot. A fő, mindenben megfogalmazódó kérdés ezután: Ki mit követett el? A színdarab előrehaladtával kiderülnek régi, elkövetett és

csak képzetben elkövetett bűnök. Kiderül, hogy senki és semmi nem olyan, mint amilyennek látszik.

„A pirandelloi életmű, ke-
letkezésének idejét tekintve már nem része a kortárs drá-
mairodalomnak, viszont úgy
vált klasszikussá, hogy köz-
ben a színházi avantgárd le-
kottázhatatlan, zavarba ejtő
óriása maradt. A valóság és a
virtualitás közti átmenet
megfoghatatlansága, hol ké-
jes, hol izgalmas, hol zavarba

ejtően borzalmas. Egy nagy
játékszerű valamiben va-
gyunk, ahol lehetőségeink
szinte végtelenek és működé-
sünknek nincsen kockázata” –
fogalmazott Bocsárdi
László legújabb rendezése
kapcsán, melyen, mint
mondta, sokat gondolkod-
tott. Először ugyanis Szophoklész *Oidipusz király* című
művének színpadra állítását
javasolta, a darab örökké kor-
társ radikalizmusa miatt, de
végül mégis Pirandello da-
rabja mellett döntöttek.

Luigi Pirandello (1867-
1936) ma a XX. század egyik
legnagyobb hatású drámaíró-
jaként tartják számon, holott
csak 31 éves korában írta első
drámáját, első igazi színpadi

sikerét pedig csak 49 évesen
érte el. Szicíliában született,
majd Rómában, később Né-
metországban tanult klasszi-
kus irodalmat és nyelvészet-
tet. Legismertebb és leggyak-
rabban színpadra állított mű-
ve a *Hat szereplő szerzőt keres*,
az 1934-ben keletkezett *Nem
tudni, hogyan* utolsó befeje-
zett műve. A budapesti Bárka
Színház új bemutatójának
nyilvános főpróbáját április
22-én, csütörtökön tartják, a
bemutatóra április 23-án,
péntek este hét órakor kerül
sor, Mucsi Zoltán, Szorcsik
Kriszta, Ilyés Róbert és az
1991 és 1997 között a Kolozs-
vári Állami Magyar Színház-
ban játszott Spolarics Andrea
főszereplésével. ◀

Széchenyi nagycenki üzenete

Sike Lajos

▶ „Azért jöttünk sírjához,
hogy tanúbizonyságot
tegyünk életéről. Nem mi
szólunk Széchenyi István-
hoz, hanem ő szól hozzánk,
hisz üzenetei ma is olyan
szilárdan állnak, mint a
Lánchíd vagy az Akadé-
mia. A hivatásos cselekvő
példája szól hozzánk, aki
mozgásba lendítette a sár és
a por Magyarországot, aki
mérceje mindannak, amit
magyarnak és egyúttal eu-
rópainak nevezhetünk” –
hangsúlyozta Nagycenken
Sólyom László, a Magyar
Köztársaság elnöke a „leg-
nagyobb magyar” halálá-
nak 150. évfordulója alkalmából
rendezett központi
emlékünnepeken.

Mint az ÚMSZ is beszámolt
rőla, a Széchenyi Em-
lékbizottság az ideai esz-
tendő Széchenyi Évnek nyil-
vánította, melynek keretében
mintegy háromszáz

rendezvényt szerveznek,
nemcsak az anyaországban,
de mindenütt ahol magyarok
élnak, így természetesen
Erdélyben is.

A rendezvényt sorozat nyitányának
számító cenki ünnepeken több ezren
voltak, mintegy bizonyítva, hogy a
nagy reformer emlékét nem
halványította el az idő. Többnyire
egyszerű polgárok sokasága és civil
szervezetek képviselői gyűltek
össze a Sopron közelében lévő
nagyközség főterén álló Széchenyi-
szobor körül, ahová politikusokat
nem hívtak meg, így csak magán-
emberként lehettek jelen. Sólyom
László az ország mai állapotára
célozva nem minden él nélkül mon-
dta: „Semmilyen válság után
nem léphetünk tovább lelki-
ismeretvizsgálat nélkül. Ezt
maga Széchenyi üzeni, aki örök
erkölcsi mérce kell legyen
minden magyar számára”. A
köztársasági el-

nök külön kiemelte Széchenyi
írásainak fontosságát és azok
aktualitását a mai helyzetben,
amikor megoldandó gondjainkhoz
sok el-
igazítást nyerhetünk belőlük.
Úgy vélte, Széchenyi abban is
nagyot alkotott, hogy létrehozta
az ország első civil szervezeteit,
amelyek a közművelődés, a hon-
polgári nevelés hatékony eszközei
és egyben az államhatalom fontos
ellenőrző eszközei voltak.

Pálkás József, a Magyar Tudományos
Akadémia elnöke fontosnak tartotta
kiemelni, hogy „Széchenyi a
nemzethalál víziója helyett,
a nemzet életének vízióját hirdette
és hirdeti ma is. Százötven éve
rá figyel, aki haladást remél. Kiváló
érzéke volt ahhoz, hogy hogyan
tehet a jó ügy érdekében, hiszen
soha nem intézkedik, hanem
cselekszik, mert számára a szónál
sokkal fontosabb volt a tett”. ◀

Erdélyi színekkel – Élesden

Az élesdi alkotótáborban készült munkák 1997 óta gyarapítják a Bodoni-gyűjteményt

A szerző felvétele

Antal Erika

▶ „Kivonultunk a nagy
trendekből, és mindenki
azzal foglalkozott, ami őt
érdekelte. Érdekes szemé-
lyes utakat lehet végigkísér-
ni, közel áll a mai ember-
hez, a befogadókhoz, nem
kell külön magyarázatot
mellékelni a munkákhoz,
hogy a néző megértse amit
lát” – ismertette az élesdi
alkotótábor „működését”,
annak egyik alapító tagja,
Szász Sándor művész. A tá-
borról, az ott született alko-
tásokról a marosvásárhelyi

Bernády Házban nyílt kiállít-
ás megnyitóján tudhattak
meg többet az érdeklődők.
A földszinten az ideai tábor
munkái, az emeleten pedig
az évek óta gyarapodó
Bodoni-gyűjtemény látható.

A tárlatot méltató Vécsei
Nagy Zoltán művészettör-
ténész elmondta, a kiállítók
még budapesti diákok vol-
tak a képzőművészeti egye-
temen, amikor megkeresték
őt, hogy nyissa meg a buda-
pesti román kultúra házá-
ban egy közös kiállításukat.
„Nagyon izgalmas dolgo-
kat csináltak, szívesen vál-

laltam a feladatot, azután is
többször nyitottam kiállítá-
sukat, de az az első nagyon
nagy visszhangot váltott ki.
Olyan volt, mintha valami
történt volna a magyar kép-
zőművészetben, amit ők
generáltak azzal, hogy mer-
ték vállalni azt a hagyony-
t, amivel innen elindultak” –
mondta a művészettörténész,
utalva arra, hogy jórésztük
marosvásárhelyi, erdélyi volt,
akik Budapesten barátokra
találtak és ők hívták meg az
évfolyamtagjaikat az élesdi
művésztelepre. ◀

Indul a Széchenyi-expressz

Széchenyi István polihisztor, politikus
halálának 150. évfordulójára felújították
azt a nagycenki kisvasutat, amelyet az
újkor Magyarországot megteremtőjének
tartott Széchenyi létesített. A park köze-
lében ismét működik a cenki lovasiskola.
A kastélyszálló vendéglőjében „Szé-
chenyi kedvenc húsvetését, töltött-rán-
tott szeletét, borát és süteményét” szol-
gálgják fel. Akadémiai emlékezés és dől-
lingi koszorúzás után érkeztek Nagy-

centre az Országos Széchenyi Kör tagjai
azzal a Pestről induló különvonattal,
amelyet „Széchenyi-mozdony” vontat-
ott. A Széchenyi arcképével és neves al-
kotásainak fényképével díszített moz-
donyt a Győr-Sopron-Ebenfurt Vasút-
társaság (GYSEV. Zrt.) varázsolta újjá.
Rövidesen a székelyföldiek is megtekin-
thetik, mert – mint elmondták – ez a
„masina” röpti Erdélybe az anyaország-
ból a csíksomlyói búcsúkat.

HIRDETÉS

euoans
Alapítvány

Az Eurotrans Alapítvány a Szülőföld Alap támogatásával pályázatot hirdet az alábbi témakörökben:

OKTATÁSI SZAKTERTŐLEK, KÖZOKTATÁS

1.1. Szórványban működő, magyar nyelven oktató intézmények fejlesztési és működési támogatása
Pályázatoknak: iskolák vagy ezek háttérintézményei utaztatási, szállási, rezsi, fejlesztési költségekre

1.2. Nemzetközi, országos és megyék közötti magyar diákok számára szervezett tantárgy-, tehetséggondozó- és szakképzési versenyek/táborok támogatása
Pályázatoknak: a szervező iskola/intézmény/egyesület/alapítvány/egyház a résztvevők utazási és szállási költségtérítésére, díjazásra, munkananyagok, tájékoztatók elkészítésére, fogadászónok beszerzésére. A más forrásokból (pl. romániai oktatási minisztérium, NKA, stb.) jelentős támogatáshoz részesülő programok esetében csak rész támogatásra lehet pályázni.

1.3. A romániai magyar tehetséggondozás, köznevelés ügyét szolgáló, havi vagy annál nagyobb periodicitással megjelenő kiadványok támogatása
Pályázatoknak: a kiadványt megjelenítő intézmények nyomtatási, előkészítési költségeire, valamint a kiadvány elosztási költségeire.

Kézárólag 2010. március 1. és 2010. június 30. közötti időszakra lehet pályázni. (Az elszámolásban kezárólag március 1. és június 30. közötti dátummal rendelkező számlák és kifizetési bizonylatok kerülhetnek.)
A pályázatok beadási határideje: 2010. április 26. (postabélyegző dátuma)
A pályázati program és más aktuális információk megtalálhatók a www.eurotrans.org.ro honlapon.

Rövidre hangolt Bukarest

Fleischer Hilda

► A román és magyar alkotások mellett idén is erős nemzetközi mezőny sorakozott fel Bukarestben a ma kezdődő Next Nemzetközi Rövidfilm Fesztiválon, amely ezúttal is a rendezésre, illetve a sound design-ra (zenei aláfestés) fekteti a hangsúlyt. A szervezők, a filmművészet e két területére strukturálódva válogatták ki az elmúlt évek legjobb alkotásait.

Magyar reménységek

A fesztivál versenyszekciójába beválogatott filmek között szerepel Kenyeres Bálint *A repülés története*, valamint Nemes János *Türelem* című filmje is. Kenyeres Bálint harmadik kisjátékfilmje fesztiválkarrierjét a Cannes-i Filmfesztiválon, a Rendezők Kéthete elnevezésű programban kezdte, de a magyar-francia koprodukcióban készült alkotást tavaly a New York-i Filmfesztivál, és a Chicagói Nemzetközi Filmfesztivál is másorra tűzte, s a film utóbbiról, az Arany Hugó fődíjjal távozott. A mindössze 15 vágást tartalmazó rövidfilm 1905-ben játszódik Normandiában, ahol egy piknik végeztével, egy nagypolgári család és barátai szedelőzködnek, készülődnék egy utolsó fotográfiára, amikor kiderül, valaki hiányzik. A film története, amely

Nemes János László, a *Türelem* című film rendezője forgatás közben

Fotó: Szilágyi Lenke

jócskán tartogat meglepetéseket, ennek a személynek a keresését dolgozza fel.

Nemes János László portugál és amerikai fesztiváldíjakat nyert *Türelem* című rövidfilmjének ötlete egy fénykép alapján született, ami egy egyszerű nő arcot mutatott. A két magyar film mellett kiemelkedő román *Dávid úr*, rendezte: Hadrian Marcu, *Derby*, r: Paul Negoescu, *Zene vérben*, r: Alexandru Mavrodineanu), lengyel *Hanoi – Warszawa*, r: Katarzyna Klimkiewicz) osztrák *Elefántbőr*, r: Severin Fiala, Ulrike Putzer), spanyol *Hogyan ismertem meg az apádat*, r: Alex

Montoya, *Csendfelelős*, r: Sergio Barrejon) és német *Betty B és csapata*, r: Felix Stienz) alkotások is felfénylenek az idei Next-en.

Nemzetközi ítések

Andrei Gorzo filmkritikus, a fesztivál művészeti igazgatója, három hónapos folyamatos filmnézés eredményeként, több mint kilencszáz beküldött alkotás közül választotta ki azt a 26 „karakteres” filmcímét, amelyek a héten megmérettettek. „Szeretném azt hinni, hogy a beválogatott filmek eléggé provokatívak és stimulálóan hatnak majd a

közönségre” – mondta Gorzo, aki szerint idénre is sikerült egy változatos, színes programot összeállítani.

Az április 18-ig tartó fesztivál zsűrijében egyébként olyan nagy nevekkel lehet találkozni, mint Jim Stark – aki a *Kávészüveg* és a *Törvénytől síjtva* című világhírű Jarmush-filmek producereként vált ismertté –, Bettina Schwarz, az európai filmakadémia képviselője, Matthieu Darras francia filmkritikus, Elad Keidan izraeli filmrendező, a tavalyi Next fesztivál győztese, valamint Liviu Mărghidan filmproducer és operatőr. ◀

Száz szó

Indiai kutatók olyan rizsfajta kifejlesztésén dolgoznak, amely fogyasztható főzés nélkül is. Az aghonibora elnevezésű fajtát Orisza államban hozták létre a Központi Rizskutató Intézet munkatársai. A hibrid termése olyan lágy, hogy elegendő mindössze vízbe áztatni fél óráig fogyasztás előtt. Az új variáns kidolgozása két évet vett igénybe. Alapját a komal saul elnevezésű, alapvetően lágyszemű rizs adta, amelyet főként az északi Asszam államban termesztnek. Az agrónomusok szerint a fajta más államokban is termesztendő. Az új rizsfajta kifejlesztői szerint környezetbarát, hiszen nincsen szükség semmilyen energiára ahhoz, hogy fogyaszthatóvá tegyék. További előny, hogy nem ég oda, ráadásul a mosogatás is egyszerűbb. Csak nem gőzölög.

(szücs el)

Röviden

Nyeréses lehet az online lapkiadás

Az internet nyújtotta új lehetőségeket kihasználva az online lapkiadás is nyereségesse válhat – mondta Eric Schmidt, a Google vezérigazgatója az amerikai hírszerkesztők szövetségének éves konferenciáján. A média vezetői azzal vádolják a Google-t, hogy a napilapok netes kiadásaitól az olvasókat és a hirdetési lehetőségeket is elszippkálja. Eric Schmidt szerint azonban az előfizetésen, illetve a hirdetéseken alapuló üzleti modell kombinációja új lehetőséget jelenthetne a hírpiac számára. A megoldás részletei egyelőre nem ismeretesek, a Google vezetője azonban azt tartja fontosnak, hogy a jelenlegi technológiákkal a kiadók személyre szabottan szólíthatják meg olvasóikat.

Szavazó

Az olvasók szerint megvan a kétharmad

Az Új Magyar Szó internetes olvasói úgy vélik, a Fidesz a vasárnap tartott országgyűlési választásokon megszerzi a kétharmados többséget. A maszol.ro szavazógépen feltett legutóbbi kérdésünkre (Ön szerint lesz-e kétharmados Fidesz az idei országgyűlési választásokon Magyarországon?) válaszoló olvasóink többsége amellel foglalt állást, hogy a Fidesznek sikerül elérnie a kétharmados átlomhatárt. A kérdésre válaszolók között azonban elég magas (több mint ötven százalékos) azoknak az aránya is, akik szkeptikusak a választások végeredményét illetően.

E heti kérdésünk:

Ön szerint mi okozta a lengyel államfő gépének szombati tragédiáját?

1. A pilóta hibája
2. A gép meghibásodása
3. Terroristák támadása.

Médiagnózis

Bizonytalan médiavoksolás

Hang nélkül maradtam, amikor elolvastam az emasa.hu magyar médiatrendek oldal Kire vokolt a magyar média? című cikkét. Pedig nem kellett volna, mert az derült ki belőle, amit már eddig is, amúgy is jól tud mindenki, aki nem zavarodik bele két, egymás után következő összetett mondatba. Minden, a médiát több-kevesebb tudatossággal figyelő ember tudja, vagy ha nem, akkor sejt, hogy a sajtótermékek sajnos nagyon az érdekek befolyása alá kerültek, ahelyett, hogy az értékeket követnék. Az emasa.hu megállapításáért ez hatványozottan érvényes a magyarországi médiára: a kampány előtt tanúsított magatartásuk lehangoló. Idézzünk: „annak ellenére, hogy a hazai közéleti lapok túlnyomó része kiismerhető,

[...] a konkrét pártnevek csak elszórtan jelennek meg a választásra buzdító szerkesztőségi anyagokban”. Tehát közvetlenül a választások előtt mintha elbizonytalanodott volna a magyar sajtó nagy része. Az a kevés kivétel, amely nyíltan vállalta egy párt ideológiáját – mint például a Hírszerző, amely az MDF és az LMP mellett állt, vagy a Magyar Narancs, amely az MSZP-t támogatta, esetleg a Magyar Demokrata, amely nyíltan fideszes –, belevezett a szerkesztőségi bizonytalanokba. Vajon ez azt jelenti, hogy pontosan a választások előtt meggyöngyült volna a pártok befolyása a médiára, vagy netalántán csak szónoki gyakorlat az olyan „nyílt” szövegek írása, amelyeket később több értelemmel is fel lehet majd ruház-

ni? A Magyar Hírlap, a 168 óra, a Népszava bizonytalanokká válnak mindenre elgondolkodtató. Vajon az objektívebb válság, a pártideológiától való függetlenedés csirái ezek a radikális állásfoglalástól való elhatárolódások? Ilyés István múlt hét csütörtökén az ÜMSZ-ben közölt médiajegyzete arra a következtetésre juttathat bennünket, hogy a magyar sajtónak ez a „pillanatnyi pártsemlegessége”, ez a „választások előtti objektivitása” inkább csak múlt állapot, mintsem egy depolitizálódási tendencia kezdete. Úgy tűnik, a magyarországi média ezzel az egy gesztussal még nem került ki a pártérdekek bűvköréből. A radikalizmus elítélendő, mert a történelem bebizonyította, hogy az egyes eszmékhez való görcsös ragaszkodás so-

sem vezet jóhoz, de az több mint furcsa, hogy bizonyos párt(ok)hoz való ragaszkodásról ismert sajtótermékek pont a választások előtt mondjanak le nyíltságukról, és ravasz, de okos retorikai fogásokkal tereljük olvasóikat az objektivitás felé. Ez egyfelől megnyugtató kellene legyen, de, sajnos, eddigi tapasztalataink alapján, inkább zavarba ejtő. Mit kezdjünk egy olyan médiával, amely saját magát sem mondja ki, amely saját magáról sem beszél nyíltan? Hogy lehet ezzel a magatartással megnyerni, meggyőzni a gondolkodó olvasókat? Vagy ez azt jelentené, hogy a média rájött arra, hogy elenyésző a gondolkodó olvasók százlékaránya?

Péter Árpád

Szerdán újabb közmédia vita

ÜMSZ

► Holnap tartják a parlament két házának együttes ülését, melyen meghosszabbítják a Román Televízió Társaság (SRTV) és Román Rádiótársaság (SRR) vezetői testületének a mandátumát. Mint ismeretes a Demokrata-Liberális Párt (PD-L) és az RMDSZ vezető politikusait támogató koalíciós tanács múlt csütörtökön úgy döntött: mivel az április 15-i, korábban megszabott határidőig már nincs idő a vezetőváltásra, meghosszabbítják a két intézmény igazgatótanácsának mandátumát. A hosszabbítás

megszavazására a parlament két házában tegnap együttes ülése adott volna alkalmat, de mivel Jerzy Buzek látogatásának elmaradása miatt nem ült össze a parlament, ez elmaradt.

A PD-L szerdán kezdi meg a SRTV és a SRR depolitizálását célzó egyezkedését a Parlament többi pártjával. Adriean Videanu, alelnök azt nyilatkozta, hogy „az egyeztetések először a kormánypártok között történnek majd, és azután keressük fel azokat az ellenzéki pártokat, amelyek hajlandóknak mutatkoztak tárgyalni erről a kérdéssel”. Elmonása szerint, a Raluca Tur-

can képviselő által kidolgozott depolitizálási módszert szeretnék alkalmazni. „Turcan tervében az áll, hogy a SRTV és SRR igazgatótanácsába a civil szervezetek javasoljanak, és ezekből válasszanak a szakszervezetek. Az igazgatótanácsok végső összetételéről a plénum fog szavazni” – jelentette ki Videanu. A pártközi megbeszélések első fordulójára a tervek szerint szerdán kerítenének sort, és a további egyeztetéseket is gyorsan szeretnék megoldani, hogy minél hamarabb lehessen dönteni a közmédia új vezetőségének összetételéről. ◀

INGYENES APRÓHIRDETÉSI SZELVÉNY

Név:.....
Cím:.....
.....
tel.:.....

A hirdetés szövege (max. 80 szó)

.....
.....
.....
.....

Mi egyszeri alkalommal ingyen közöljük apróhirdetését.

Postacím: 014820 București, Piața Presei Libere nr.1, O.P. 33, C.P. 17

* A kedvezményt csupán magánszemélyek vehetik igénybe, magáncélú hirdetések közzétételére.

SZERDA
2010. április 14.

A nap filmjei

RTL Klub, 15.35

Az öreg hölgy és a testőr

Tess Carlisle, valaha a Fehér Ház első asszonya volt. Szavait egy ország leste. Visszavonulása óta közönsége hét főre csökkent: a titkosszolgálat legkiválóbb ügynökei vigyázzák biztonságát Doug Chesnic vezetésével. Chesnic és társai dolga a látogatás ellenére korántsem könnyű: a kedves, ám kissé bogaras idős hölgy mindent elkövet, hogy pokollá tegye életüket.

Duna televízió, 21.00
Karamell

Öt nő és egy bejárti szépségszalon. Layale, a fodrászlány egy házasságot szeretne. Nisrine az aki eltitkolná vőlegénye előtt, hogy nem ő az első férfi az életében. Rima a saját neméhez vonzódik. Jamale, a lányok középkorú barátja, egyedül neveli gyermekeit. A szomszéd szabóságban dolgozik Rose néni. Női sorsok egy társadalomban, ahol a konzervatív hagyomány még befolyásolja a nők életét.

TVR2, 23.10
Parkolópályán

Legyen férfi vagy nő, a rendőr is csak ember. Nagyon hasonlítanak, vagy a végtelenségig különböznek. Mint Claire és Jay. Mindketten szeretik a munkájukat. Claire-nek azonban nem kis szomorúságot okoz mindenkivel betartatni a törvényt. A világra dühös Jay viszont élvezi, hogy a benne felgyülemlett feszültséget levezetheti az embereken. Mindez akkor válik érdekessé, amikor útjaik keresztezik egymást.

KOSSUTH RÁDIÓ

9.40 8 és fél 10.00 Napközben 12.05 A Hely 12.30 Vendég a háznál 12.57 Harangszöveg 13.00 Déli krónika 13.30 Magánhangzó 14.04 Rádiószínház 14.30 Tebened bízunk 15.05 Arcvonások 16.05 Közelről 18.30 Krónika 19.00 Közéleti ütközés 19.30 Határok nélkül 20.05 Sportvilág 20.25 Tettben ért szavak 20.50 Jó éjszakát 21.00 Rádiószínház 21.30 A nap történései 23.25 Esti beszélgetés

BUKARESTI RÁDIÓ

magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában 15.00 Híradó, kommentár 15.20 Magyar zenei lexikon 15.30 Közbeszéd - közéleti talk-show

MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ

11.00 Hírnegyedóra, Sport, Rádióújság 12.00 Híradás 12.15 Miben segíthetünk? 13.05 Zenei üzenetek 14.00 Délutáni váltás, Kertészrovat 16.00 Híradás, Sport, Rádióújság 17.00 Híradás 17.15 Gazdasági magazin, Összhang 17.55 A nap hírei röviden

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ

2.00 Éjszakai váltás 8.00 Hangoló 9.50 Hírek 15.00 Slágeróra 16.00 Hírek 16.15 Interaktív szolgáltató műsor meghívottal 17.00 Nap-óra 17.30 Jazzmagazin 17.55 Hírek

DUNA TV

7.00 Hattól Nyolcig
9.00 Térkép - Reggel
9.40 Kanapé
10.30 Újrakezdés (olasz tévéfilm sor.)
11.30 Család-barát - Szolgáltató magazin
12.30 Kíváncsgosár
15.00 Híradó
15.10 Kikötő - Kulturális hírek
15.20 Az alkotás útja
15.50 Szerelmes földrajz
16.25 Széchenyi napjai (magyar tévéfilm sor.)
17.10 Csodafa
18.00 Zorro (amerikai kalandfilm sor.)
18.30 Térkép - Integrációs magazin
19.00 Híradó, Sport
19.35 Mese
20.00 Újrakezdés (sor.)
21.00 Karamell (francia-libanoni rom. vígjáték)
22.35 Híradó, Sport
22.45 Közbeszéd - Aktuális háttérműsor
23.10 Váltó - Gazdasági Híradó
23.25 Egy nő (magyar színházi felv.)
0.35 Váltó Extra
0.50 Vers
1.40 Kikötő - Friss (ism.)
1.55 Himnusz
2.00 Híradó (ism.)

TVR 1

7.00 Hírek, sport, időjárás-jelentés
7.30 Az első órában
8.00 Ébresztő
9.00 Hírek
9.15 Ébresztő
10.10 Szerelmes Don Juan (filmsor.)
11.15 Folklokkincsek
12.25 Az élet és a pénz
12.45 Titkok a palotában (koreai filmsorozat)
14.00 Hírek, sport, időjárás-jelentés
14.45 Egyszerűen izletes
15.00 Teleshopping
15.30 Ők is embertársaink
16.00 Együttélések
17.00 Kontra-generáció
17.55 Én, te, mi
18.25 Titkok a palotában (koreai filmsorozat)
19.40 Sport
20.00 Hírek, időjárás-jelentés
21.10 Az óceán mélyén (kanadai-német film, 2000)
23.00 Tremors - Ahová lépek ott mindig szörny te

VIASAT 3

11.00 Smallville 12.00 Szívek szállodája 12.55 A nagy házalakítás 13.50 A pokol konyhája 14.45 Nyomtalanul (sor.) 15.40 Nyomtalanul (sor.) 16.30 CSI: A helyszínelők 17.25 Ki ez a lány (am. vígj. sor.) 18.15 A pokol konyhája 19.10 A nagy házalakítás 20.05 Ki ez a lány (am. vígj. sor.) 21.30 CSI: A helyszínelők 22.20 Nyomtalanul (amerikai krimisor.)

m1

6.20 Hajnali gondolatok
6.50 Ma Reggel
11.00 Nappali
13.01 Híradó délben
13.15 Időjárás-jelentés, Sport hírek
13.30 Kárpát Expressz
13.55 Szomszédok (magyar filmsor.)
14.35 Hrvatska kronika - Horvát nyelvű nemzetiségi magazin
15.05 Ecranul nostru - Román nyelvű nemzetiségi magazin
15.35 Kormányváró
16.05 Ez történt Ma reggel (ism.)
17.25 Körzeti híradó
17.35 Hírek
18.45 A vadon bűvöletében (angol sor.)
19.40 McLeod lányai (ausztrál kalandfilm sor.)
20.30 Híradó este
20.50 Sport hírek
20.55 Időjárás-jelentés
21.00 Yorkshire-i szívügyek (angol drámasor.)
22.00 Az Este - Szerda
22.30 Szilánkos képek (angol filmdráma)
0.05 Hírek, időjárás-jelentés
0.10 Memento
0.20 Teadélután
1.20 Nappali

TVR 2

7.00 Szépségközpont (filmsorozat, ism.)
8.05 Az én kedves varázslóm (olasz film, 2009, ism.)
10.00 Hírek
10.15 Berlin, Berlin (sor.)
10.45 Találkozunk
12.00 Hírek, sport, időjárás-jelentés
12.45 Rögbi: Steaua - CSM Universitatea de Vest Timisoara
14.45 Lehet, hogy nem tudtad
15.00 Együtt Európába
16.00 Szépségközpont (olasz filmsorozat)
17.00 Elisa (olasz filmsorozat)
18.00 Euronews
18.15 Berlin, Berlin (sor.)
18.50 Csodák (olasz filmsor.)
19.15 Mathilde (német dráma, 2005)
20.50 Győztesek
21.00 Bazár (ism.)
21.30 Az én költségvetésem
22.00 Hírek, sport
23.10 Parkolópályán (amerikai vígjáték, 2007)

SPORT.RO

7.00 Sport.ro Hírek
10.10 Külön kiadás 12.10 Labdarúgás: Dinamo - CFR Cluj 13.10 Fitness Világ bajnokság 14.10 Tenisz: Monte Carlo 16.00 BoxBuster: Lucian Bute - Fulgencio Zuniga 17.00 Pontos sportidő 18.00 Sport.ro Hírek 19.05 Információk 20.05 Vakációs játékok 21.00 Hírek 22.00 Külön kiadás: CFR Cluj - Dinamo 23.00 Wrestling Superstars 0.00 Hírek

m2

6.50 Ma Reggel
10.00 Roma Magazin
10.25 Domovina
10.55 Sorstársak
11.20 Századfordító magyarok
12.30 Átjáró
13.01 Híróra
13.30 Kárpát Expressz
13.55 Záróra
14.45 Nyitott stúdió
14.55 Kerekék és lépések
15.40 1100 év Európa közepén
17.30 Egy lépés előre (sp. tévéfilm sor.)
18.15 Zene az életem
18.40 Kormányváró
19.05 Ez történt Ma Reggel
20.20 Innovációs percek
20.45 Malackó (rajzfilm sor.)
21.00 Híradó este
21.20 Sport hírek
21.24 Időjárás-jelentés
21.25 A Fagyos folyó lovasa (auszt. filmsor.)
22.15 Tűzvonalban (magyar filmsor.)
23.05 Záróra
23.55 Magyar válogatott
0.55 A Mester és Margari-ta (filmsor.)
2.30 Tűzvonalban (filmsor.)
3.20 Dublini doktorok (sor.)
4.10 Szemünk fénye a gyermek

PRO TV

7.00 Pro Tv hírek, Sport, Mi történik doktor úr?
9.55 Könyvbemutató
10.00 Egy másik úton (kanadai-angol film, 2009, ism.)
12.00 Fiatal és nyugtalan (amerikai filmsorozat, ism.)
13.00 Pro Tv hírek, Sport, időjárás-jelentés
14.00 Kemény kölykök (német akciófilm, 2006)
16.00 Fiatal és nyugtalan (amerikai filmsor.)
17.00 Pro Tv hírek, sport, időjárás-jelentés
17.45 Happy Hour - szórakoztató műsor
19.00 Pro Tv hírek, sport, időjárás-jelentés
20.15 Labdarúgás: Románia Kupa
22.15 State és Románia (román vígjátéksorozat)
23.30 Pro Tv hírek, sport, időjárás-jelentés
0.00 A mentalista (amerikai krimisorozat)
1.00 Labdarúgás: Románia Kupa (ism.)
3.00 Pro Tv hírek, sport, időjárás-jelentés

12.00 Fiatal és nyugtalan (amerikai filmsorozat, ism.)
13.00 Pro Tv hírek, Sport, időjárás-jelentés
14.00 Kemény kölykök (német akciófilm, 2006)
16.00 Fiatal és nyugtalan (amerikai filmsor.)
17.00 Pro Tv hírek, sport, időjárás-jelentés
17.45 Happy Hour - szórakoztató műsor
19.00 Pro Tv hírek, sport, időjárás-jelentés
20.15 Labdarúgás: Románia Kupa
22.15 State és Románia (román vígjátéksorozat)
23.30 Pro Tv hírek, sport, időjárás-jelentés
0.00 A mentalista (amerikai krimisorozat)
1.00 Labdarúgás: Románia Kupa (ism.)
3.00 Pro Tv hírek, sport, időjárás-jelentés

RTL KLUB

6.30 Top Shop
7.00 Reggeli - Ébresztőshow
11.05 Top Shop
13.00 RTL híradó - Déli kiadás
13.10 06-91-33-55-33 Hívjon! Játsszon! Nyerjen!
14.30 Fél kettő Magazin a legjobb történetekkel
15.35 Az öreg hölgy és a testőr (amerikai vígjáték, 1994)
17.20 Rubi, az elbűvölő szörnyeteg (mexikói tévéfilm sor., 2004)
18.20 Mónika - A kibeszélőshow (show-műsor)
19.30 RTL Klub Híradó - Esti kiadás
20.05 Vacsoracsata - Gasztroreality
21.05 Fókusz - Közszolgálati magazin
21.40 Barátok közt (magyar tévéfilm sorozat, 1998)
Közben: RTL-hírek
22.20 Élve vagy halva (am.-német-angol akcióvígjáték, 2006)
Utána: RTL-hírek
0.10 Halálos árnyak (amerikai-kanadai thriller)
2.10 Reflektor - Sztármagazin

ANTENA 1

6.00 Híradó, Sport, időjárás-jelentés
8.00 Jó reggelt Razvannal és Danival
10.00 Sajtószemle Mircea Badeavával
11.00 Egy rém rendes család (amerikai filmsor.)
12.00 Különleges ügyosztály (amerikai krimisorozat)
13.00 Híradó, Sport, időjárás-jelentés - Dana Frigescu
14.00 A három testőr vizsdatér (francia kalandfilm, 2005, utolsó rész)
16.00 Híradó, Sport, időjárás-jelentés
17.00 Közvetlen hozzáférés Madalin Ionescuval
19.00 Híradó, Sport, időjárás-jelentés Alina Petrescuval
20.00 Kikezdesz a szökekkel? - versenyműsor
22.00 Csillagháló - Dan Negru műsora
23.00 Híradó, Sport, időjárás-jelentés (ism.)
23.45 Dan Capatos szórakoztató műsora
1.00 A három testőr vizsdatér (film, ism.)

12.00 Fiatal és nyugtalan (amerikai filmsorozat, ism.)
13.00 Pro Tv hírek, Sport, időjárás-jelentés
14.00 Kemény kölykök (német akciófilm, 2006)
16.00 Fiatal és nyugtalan (amerikai filmsor.)
17.00 Pro Tv hírek, sport, időjárás-jelentés
17.45 Happy Hour - szórakoztató műsor
19.00 Pro Tv hírek, sport, időjárás-jelentés
20.15 Labdarúgás: Románia Kupa
22.15 State és Románia (román vígjátéksorozat)
23.30 Pro Tv hírek, sport, időjárás-jelentés
0.00 A mentalista (amerikai krimisorozat)
1.00 Labdarúgás: Románia Kupa (ism.)
3.00 Pro Tv hírek, sport, időjárás-jelentés

TV2

7.00 Két Testőr
7.25 Tények Reggel
8.00 Mokka
10.00 Stahl konyhája
10.10 Babapercek
10.20 Televíz
11.15 Teleshop
12.20 451 Fahrenheit (angol-francia sci-fi)
14.20 Kvízio - Telefonos játék
15.50 Dokik (am. filmsor.)
16.20 Hegylakó (kan.-francia filmsor.)
17.20 Bűbájós boszorkák (am. sor.)
18.25 Joshi Bharat (talk show)
19.30 Tények Hírműsor (show-műsor)
20.05 MrEsMrs (show-műsor)
Utána: Skandináv lottó sorsolás
21.15 Aktív
21.50 Jóban Rosszban (magyar filmsor.)
22.20 Doktor House (am. filmsor.)
23.25 Született feleségek (am. vígjáték sor.)
0.25 Szellemekkel sutto-gó (am. filmsor.)
1.25 Tények Este
1.55 EZO.TV - Jósok, látók, médiumok!
2.45 Halál a szerelem árnyékában (német dráma)
4.15 Két Testőr

PRIMA TV

7.00 Kandikamera
7.30 Sport, diéta és egy sztár
8.00 Senki sem tökéletes
8.20 Sport Florentinával - sportműsor
8.30 Teleshopping
9.00 Tarzan (sor.)
9.30 Saman király
10.00 Galileo - szórakoztató műsor (ism.)
10.30 Gyilkos a családban (kanadai filmdráma, 2007, ism.)
12.30 Teleshopping
13.00 Kandikamera
13.30 Teleshopping
14.00 Született feleségek (amerikai filmsor.)
15.15 A cseresznye a tortán (reality show)
16.15 Galileo - szórakoztató műsor
17.00 Lököttek (vígjátéksorozat)
18.00 Hírek, időjárás-jelentés
19.00 Sport
19.30 Kötelkedők krónikája - Serban Huidu, Mihai Găinusa szórakoztató műsora
22.15 Lököttek (vígjátéksorozat)
23.15 NCIS (filmsorozat)
1.00 Szexuális kaland
3.00 Hírek

KANAL D

7.00 A szív dala (sorozat)
8.00 Anyaszeretet (sorozat)
10.00 Menyet anyának
12.30 Hírek
13.00 Egy újabb sors
15.00 Mondd mennyibe kerül
16.00 Tereferere Bahmuval (show)
18.30 Hírek
19.30 Menyet anyának (reality show)
20.30 Ég veled, de szeretlek! (reality show)
22.00 Gyilkos cápák 4.: Az új faj (kopr. film, 2003)
0.00 Előnyös csere (amerikai vígjáték, 1996)

HÍR TV

7.00 Paletta (ism.)
7.30 Lapzárta (ism.)
Vitaműsor újságírókkal
8.00 Híradó
Friss napi információk
9.05 Rájátszás (ism.)
10.05 Sziluet (ism.)
11.05 Panaszkönyv (ism.)
11.30 Riasztás (ism.)
12.00 Vonalban (ism.)
Interaktív politikai show-műsor
13.00 Déli híradó
13.30 Hungarorama, Közvetlen ajánlat
14.00 Lapzárta (ism.)
15.00 Különkiadás (ism.)
17.05 Ősök tere (ism.)
17.30 Paletta
18.00 Híradó
18.30 Iskolapédia
19.05 Vonalban
Interaktív politikai show-műsor
20.00 Híradó
Friss napi információk
21.05 Rájátszás
22.00 Híradó
22.35 Lapzárta
Vitaműsor újságírókkal
23.05 Negyedik (ism.)
23.30 BBC Click
A BBC informatikai magazinja
0.05 BBC World Híradó
0.30 Iskolapédia (ism.)
1.00 Közvetlen ajánlat

DISCOVERY

7.00 Amerikai hotrodok
8.00 Végzetes másodpercek
9.00 Hogyan készült?
10.00 Piszkos munkák
11.00 Miami Ink
- Tetoválók
12.00 Micsoda szerszám
- Földi szörnyetegek
13.00 Hogyan csinálják?
14.00 Túlélés törvényei
- Déli mocsarok
15.00 Ötödik sebesség
16.00 Hogyan készült?
- Alpesi kürtök, luxus órák
17.00 Állítólág...
- Papír íjpuska
18.00 Amcsi motorok
- DECA
19.00 A kolónia - Behatoló
20.00 Túlélés törvényei - Írország
21.00 Hogyan készült?
22.00 Végzetes másodpercek
22.30 A túlélés törvényei
- Az útkereső
23.30 Halásos fogás
- Több nap mint kolbász
0.30 Katasztrófa: ahogy én láttam
1.30 Futballhuligánok
- Hollandia
2.30 A túlélés törvényei - Írország
3.30 A kolónia
- Behatoló

HALLMARK

10.00 Foyle háborúja (angol tévéfilm sorozat)
12.00 Amy-nek ítélve (amerikai filmsorozat)
13.00 Órangyal (amerikai tévéfilm sor.)
14.00 Trükkös hekus (akciófilm sorozat)
15.00 Foyle háborúja (angol tévéfilm sor.)
17.00 Rejtélyes hétvége (krimi)
19.00 A Partiórság 20.00 Nash Bridges - Trükkös hekus
21.00 Esküdt ellenségek: Bűnös szándék
22.00 A férjem védelmében

Április 13., kedd

Az év 16. hete, eltelt 103 nap, hátravan 262 nap

Ma az **Ida** nevű olvasóinkat köszöntjük. Az **Ida** germán eredetű női név, jelentése: tevékeny, sebény valamint az **Ida**-, **Idu**-kezdetű, többnyire már nem használt nevek rövidülése is. Holnap **Tibor** napja van.

Évforduló

- 1743-ban született Thomas Jefferson, az Egyesült Államok harmadik elnöke.
- 1849-ben Magyarország köztársaság lesz.
- 1970-ben született Csollány Szilveszter, olimpiai bajnok tornász.

Vicc

Az ifjú házaspár első ebédjénél a feleség így szól:
– Drágám, mondanom kell neked valamit. Én csak palacsintát és császármorzszát tudok csinálni.
– És ez most melyik?

Recept

Tejfölös gombapaprikás
Hozzávalók: 50 dkg gomba, 1 fej hagyma, néhány ek. zsiradék, pirospaprika,

só, 1 fél zöldpaprika, 1 kis fej paradicsom, 0,5 dl tejföl, liszt, ízlés szerint két-három szem borókabogyó, késhegynyi szerecsendió.

Elkészítése: Egy fej vörshagymát aprítsunk fel és 0,5 dl olajon dinszteljük üvegesre. Tegyük hozzá a 50 dkg kockára vágott gombát, majd keverjük bele 1 kávéskanál fűszerpaprikát. Öntsünk rá 0,5 dl vizet, adjunk hozzá sót és fedő alatt pároljuk, amíg a gomba megpuhul. Ezután szórjunk rá 1 kávéskanál lisztet, keverjük össze, majd adjunk hozzá 0,5 dl tejfölt és ezt is jól dolgozzuk bele. Végül engedjük fel annyi hideg vízzel, amennyi levet akarunk a gombapaprikásnak és állandóan kevergetve forraljuk össze. Akkor kész, amikor a zsírszemcsék eltűnnek a tetejéről. Párolt rizshez vagy savanyúság nélkül tálalva érvényesül leginkább az íze. Párolt rizshez vagy nokedlihez adva kevesebb vízzel engedjük fel, mert ezek a köretek nem képesek sok levet felszívni.

Gondolatjel

Visky István rovata

Vannak örültségek, amelyek úgy terjednek, mint a ragályos betegségek. Az ember azt gondolná nem egy ostobaságról, hogy lehetetlen, hogy azt bárki is komolyan vegye. Ennek ellenére gyakran vagyunk kénytelenek megállapítani, hogy a legmeredekebb örültségek milyen hihetetlen erővel tudnak terjedni. Minden örültségben van valami megkapó, valami

magával sodró, aminek az emberi lélek nehezen tud ellenállni. Ha pedig többen is vannak, akik a lehetetlen ostobaságot komolyan veszik, az már lehengerlő érv a legtöbb ember számára, hogy kövesse az örültséget. Ezekből a káprázatokból aztán rendszerint hamar kijózanodik az ember és szégyenkezve igyekszik elfelejteni azt, amiben nemrég még úgy hitt.

Horoszkóp

- KOS (III. 21.–IV. 20.)**
A Kos–Hold együttállás arra figyelmezteti, hogy ellenőrizzen le mindent, amit csinál és keresse meg az esetleges hibákat.
- BIKA (IV. 21.–V. 20.)**
Alkalma adódik egy nagyobb összegű vásárláshoz. Amennyiben ez egy ingatlan, beszéljen meg mindent alaposan azzal, akiben teljesen megbízik.
- IKREK (V. 21.–VI. 21.)**
Próbáljon meg magabiztosan koncentrálni az Ön előtt álló feladatokra. Ha összpontosít, a siker garantált.
- KOS (VI. 22.–VII. 22.)**
Áprilisban több minden átalakul Ön körül. Nyugalomra, sőt talán kicsit agresszívvá is válik. Ha vitái támadnak, válassza az „okos enged” taktikát.
- OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.)**
Makacssága miatt néhányan kerülnek a társaságát, örül ennek, hiszen ezekkel az emberekkel egyébként sem társalogná szívesen.
- SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.)**
Családja vagy partnere választást elé állítja. Lehet, hogy ez kényelmetlenül érinti, de az is el-

- képzelhető, hogy erre a pillanatra várt.
- MÉRLEG (IX. 24.–X. 22.)**
Magánéletével, érzelmi ügyeivel kapcsolatos kérdések foglalkoztatják. Anyagi ügyeivel ügyahogy elboldogul.
- SKORPIÓ (X. 23.–XI. 22.)**
Nehéz megőrizni optimizmusát ilyen anyagi körülmények között. Belső egyensúlyát kemény próbára teszik a körülmények.
- NYILAS (XI. 23.–XII. 21.)**
Régóta keresett valamit, amit ma végre megtalál. Rengeteg utanjárástól óvta meg ezzel önmagát.
- BAK (XII. 22.–I. 20.)**
Szánjon több időt a pihenésre, mert a tavaszi fáradtság jelentkezik. Töltse fel szervezetét vitaminokkal, tavaszi zöldségekkel, és tartózkodjon a napfényben.
- VIZONTÓ (I. 21.–II. 19.)**
Minden munkát elvállal, tette kész, de túlhajtja magát. Erőfeszítéseit ellensúlyozhatja azzal, ha a szabadban sétál, vagy könnyű tornagyakorlatokat végez.
- HALAK (II. 20.–III. 20.)**
Ne tápláljon mások iránt ellenséges érzelmeket, mert ez Önnek se jó.

Ma

A következő napok időjárása

Szerda: 13°C, 16°C (Bukarest)
Csütörtök: 13°C, 18°C (Bukarest)

Tülnyomóan borult lesz az ég, és főként nyugaton fordul elő további eső, záporosó.
Eleinte erősen felhős lesz az ég, záporok többfelé várhatók, majd délutántól sokfelé kisüt a nap.

Jelleg	Délutáni hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet	
Arad	borongós, esős idő	15°C	9°C
Brassó	felhős idő várható	13°C	4°C
Bukarest	esőre, záporokra számíthatunk	15°C	6°C
Csikszereda	esőre, záporokra számíthatunk	13°C	4°C
Kolozsvár	borongós, esős idő	14°C	6°C
Marosvásárhely	borongós, esős idő	15°C	7°C
Nagyvárád	esőre, záporokra számíthatunk	15°C	8°C
Szatmárnémeti	felhős idő várható	16°C	7°C
Temesvár	esőre, záporokra számíthatunk	12°C	9°C

Készült: Magyarországon az Országos Meteorológiai Szolgálatnál

Többnyire erősen felhős vagy borult lesz az ég. A délkeleti országrész kivételével sokfelé kell ismétlődő esőre, záporra számítani. A legmagasabb nappali hőmérséklet általában 12 és 17 fok között alakul.

Szezonális jellegű hormonzavar

Horváth István

***	VADÁSZ ZSÁKMÁNYA LEHET	EMÉSZTŐ-VEZETEK	TÜZCSÓVA	GAZDASÁGI TÁRSULÁS (ROV.)	EGYHARMADI!	KOTOR A RÓKA	PUHASÁG	GYORSASÁG, LENDÜLET	KÁRTYALAPOK!
A HEGYRE SEREGLIK									
SZERZETESFONOK					... HAJRÁ! BESZÉLŐ MAJOM				
JAPÁN PÉNZ				NAGY, HATALMAS KÖVÉR					ILLETÉK FIZETÉSE
ÜLTETNI VALÓ KÖNYV- HAKERTI NÖVÉNY									
NEKTÁRCSEPPÉKI			IGEFAJTA PAKSAMÉTA RÉSE					DÉL GYOMNÖVÉNY	
OSZTRÁK AUTÓJEL		SZIGETELŐ BECÉZETT ADÁM							
"SZÓL" A VARJÚ						HASZONTALAN NÖVÉNY HÁTAS		VISZLÁTI PINXIT	
SZÁMSZERŰ TÉNYEK- KEL ELLÁT									
BÖRTÖN A SZLENGBEN					ZENEMŰ SZÁMA				

új magyar szó

Szerkesztőség és kiadó:
013 701 Bukarest, P-ja Presei Libere nr. 1, corp B, etaj III, cam. 342-353 Telefon: 031/405-4088, Fax: 021/317-8847, E-mail: office@maszol.ro

Mb. felelős szerkesztő:
Salamon Márton László

Vezető szerkesztő:
Cseke Péter Tamás

Vezető publicista:
Ágoston Hugó

Főmunkatársak:
Bíró Béla, Lokodi Imre, Székedi Ferenc, Szűcs László

Szerkesztők:
Moldován Árpád Zsolt (Aktuális), Bogdán Tibor (Hátér), Darvas Beáta (Kultúra), Nagy Vajda Zsuzsanna (Gazdaság), Turós-Jakab László, Vásárhelyi-Nyemec Réka (Sport), Farkas István (Média), Orosz Anna (Életmód), Szonda Szabolcs (Szinkép)

Olvasószerkesztők:
Osváth Annamária, Bíró Vitus

Tudósítók:
Antal Erika – 0788-760573 (Marosvásárhely), Sipos M. Zoltán – 0728-780582 (Kolozsvár), Totka László – 0788-715848 (Nagyvárád), Horváth István – 0788-822442 (Csikszereda), Kovács Zsolt – 0788-715766 (Sepsiszentgyörgy), Csibi Márti – 0749-462069 (Gyergyószentmiklós), Kánya Gyöngyvér – +36 20 532 8751 (Budapest), Mayla Júlia – 0745-682401 (Beszterce), Fleischer Hilda – 0788-715712 (Bukarest), Sike Lajos – 0788-715687 (Szatmárnémeti), Tamás András – 0744-781709 (Nagyenyed)

Képszerkesztő:
Tofán Levente

Grafikus:
Horváth István

Tördelőszerkesztők:
Lőrincz Imola, Mihăiteanu Albert

Kiadja a Scripta Kiadó Rt.

Gazdasági igazgató:
Chirode Linda

Terjesztési menedzser:
Béres Attila – 0788-318353

Területi megbízottak:
Baricz István – 0788-488739, Erdős Lajos – 0741-424094 (Gyergyó), Tósa András – 0788-715481 (Kolozs, Szilagy)

Jogtanácsos:
Czédly József

Hirdetési ajánlat a honlapon és a szerkesztőségben. Előfizethető a Román Postánál (katalógusszám: 19302), a Rodipet-kirendeltségnek, pénztalvánnyal (mandat postál) közvetlenül a szerkesztőségnek és előfizetés-szervezőinknek. Forgalmazza a Rodipet és magánterjesztők.

Előfizetési díjak:
1 hónapra 15 lej,
3 hónapra 38 lej,
6 hónapra 75 lej,
12 hónapra 148 lej

Nyomda: Garamond (Kolozsvár)

ISSN 1841-5520

Az Új Magyar Szó bármely részének másolásával kapcsolatban minden jog fenntartva. Értesítéseket átvenni csak az Új Magyar Szóra való hivatkozással lehet. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beküldött leveleket rövidítve, illetve szerkesztve közölje.

A Romániai Pédányszám-auditáló Hivatal (BRAT) tagja

agnus
RADIO 88.3 FM
naponta 03-08 és 12-15,
csütörtökön 19-23 óra között
a világhálón:
www.agnusradio.ro

r . a . d . i . o
88 f M

Paprika rádió
fülön csíp
95,1 fm

rtm
MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ
98.9 FM

Sláger Rádió
fm 105.9
A tegnap legnagyobb slágerei,
a ma legfrissebb hírei

Kolozsvári rádió
www.radiocluj.ro
95,6 MHz
909, 1593 kHz

Prima Rádió
87,9 MHz

MEDIAPARTNEREK

Befékeztek a rapidosok

Labdarúgás

V. Ny. R.

„Azért jöttem, hogy a csapatot Európába vigyem, de egyre távolabb kerülünk a célunktól” – mondta csalódottan Ioan Andone, a Rapid labdarúgócsapatának edzője a Kolozsvári CFR pályáján elszünetelt 1-0-s vereség után. A Liga I 27. fordulójában rendezett összecsapást a fővárosiak kezdték jobban, a szünet után viszont már a házigazdák akarata érvényesült. Ezt George Copos, a Rapid többségi tulajdonosa az elrontott téli felkészülés számlájára írja, s megdicsérte Andonét, amiért „kiváló dolgokat tett.” Az együttes finanszírozója azt is hozzátette, hogy az első játékrészben nem ítélték meg a javukra egy büntetőt, valamint két szabadrúgást, amiből könnyen gólt rúghattak volna. Azzal Andrea Mandorlini, a kolozsváriak trénera is egyetértett, hogy a Rapid jobban teljesített az első játékrészben, de tanítványai helyrejöttek a szünet után. „Tíz százalékkal megnőtt az esélyünk a bajnoki cím megszerzésére, de a legfontosabb, hogy immár az ötödik meccsünket nyertük meg úgy, hogy nem kaptunk gólt” – magyarázta a szakember.

A Dinamo is megbotlott ebben a 27. fordulóban, s csak gól nélküli döntetlent játszott a vendég Brassó ellen. A CFR így magabiztosan vezeti a tabellát, s jelen állás szerint még akkor is megelőzi a Temesvárt, ha az

zött. Utóbbi kijelentette, hogy bepereli az európai parlamenti képviselőt, befolyással való üzérkedéssel, korrupcióval, zsarolással és rasszizmussal vádolt meg. „Európai parlamenti képviselőként olyan fajgyűlölő, mint

kat és a sértegetéseket. Én amúgy is beperelem őt” – mondta Dragomir. A klub hivatalos álláspontja szerint viszont a transzparenshez nincs közük.

Szerinte Becali azért szeretné leváltatni őt, mert a

Vasutasszata Kolozsváron. A rapidosok nem tudták megfékezni Culiót a második felidőben

végérvényesen megkapja a Rapid elleni három pontját.

Dragomir be akarja perelni Becalit

A Steaua-Iasi-mérkőzést lapzártánk után rendezték, napközben viszont folytatódott szócsata George Becali, a bukaresti klub tulajdonosa és Dumitru Dragomir, a labdarúgóliga (LPF) elnöke kö-

kevesen. A kolozsváriakat „lebozgorozza”, a rapidosokat lecírányozza, a Újpest elleni mérkőzésen kifeszített transzparenst pedig a Steaua irodájában készítették. A csendőrség ezt tudja, de én majd tájékoztatom erről az európai és a nemzetközi futballszövetséget. Becali most megpróbál leváltatni, de üzenem neki, hogy fejezze be a zsaroláso-

helyére pályázik, de arra nincs esélye. „Kifiguráz engem, a Ligát, a magyarokat, a románokat, a szurkolókat, az államelnököt, a miniszterelnököt, Vadimot, aki európai parlamenti képviselőt csinált belőle. De kicsoda ő ebben az országban? Éveken keresztül veszekedett az unokatestvéreivel meg Hagival, Lăcătuşsal, az aranygeneráció

tagjaival, a többi Liga I-es tulajdonossal, a futballszövetség elnökével, akit minden elképzelhető módon megsértett már. Mellette áll néhány klub, az én oldalamon viszont ott a törvény és a klubelnökök és a tulajdonosok intelligenciája” – mondta Dragomir, aki azt is megpendítette, hogy a Steaua és a Rapid között valamilyen közös pénzügyi érdekkapcsolat van, de erről csak a Rapid-Steaua-rangadó után akar beszélni. Szóba hozta az ominózus „Aktatáskaügyet” is, amelyet szerinte akár ismét megnyithatnak.

Közgyűlés 16 nap múlva?

„Holnap (szerk. megj.: ma) aláírjuk az iratokat, majd 16 nap múlva lesz a közgyűlés” – jelentette ki tegnap George Becali és cáfolta, hogy át szeretné venni Dragomir elnöki tisztségét a ligánál. Elmondása szerint a klubok többsége és jómaga Gheorghe Popescut szeretné a LPF élére. „Dragomirnak meg kell értenie, hogy nem maradhat örökké ott. Túlfeszítette a húrt és az most elszakadt” – fogalmazott a Steaua tulajdonosa, aki állítja: tíz élvonalbeli klub egészen biztosan az LPF-elnök leváltása mellett adja majd le a voksát. ◀

Röviden

Halálcsoportban a trikolórok

„Halálcsoportba kerülünk” – jelentette ki Vasile Stângă, Románia férfi kézilabda-válogatottjának szövetségi kapitánya miután tegnap kiderült: Spanyolországgal, Horvátországgal és Litvániával kerültek egy csoportba a 2010-es Európa-bajnokság selejtezőjében. Magyarország legjobbjai ellenben könnyű kvartettbe kerültek, Macedónia, Bosznia-Hercegovina és az Észtorozás, Ciprus, Bulgária, Nagy-Britannia előselejtező csoport győztese lesz az ellenfelük.

Menetel a Videoton

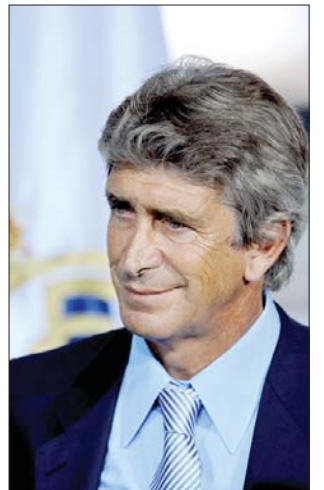
Nem hibázott a Székesfehérvári Videoton labdarúgócsapata a magyar bajnokság hétfői 22. fordulójában, és 1-0-ra legyőzte vasárnap este a vendég Nyíregyházát. A Vidi így őrzi Becali helyét a tabella élén, mögötte a Debrecen a második, a Győr pedig a harmadik.

David Lawrence ismét megsérült

Négy nappal a bajnoki rájátszás kezdete előtt, a tegnapi edzésen újra megsérült a Kolozsvári U-Mobitelco kosárlabdacsapatának egyik alapembere, David Lawrence. Az amerikai sportoló még februárban sérült meg a Közép-Európa Kupa fináléjában, s épp a rájátszásra tért volna vissza a pályára. Az alapszakaszt élen záró kolozsváriak csütörtökön és pénteken 17.30 órától a Marosvásárhelyi alakulatával játszanak.

Menesztik Pellegrinit

A Barcelonától hazai pályán elszünetelt 2-0-s baj-

noki vereség után a Real Madridnál máris Manuel Pellegrini vezetőedző utódát keresik, legalábbis a Marca szerint. A fővárosi sportújság tegnapi számának címlapján a chilei mester menesztését majdhogynem kész tényként tálalta. A lap már azt is tudni véli, hogy a királyi gárda kispadjára Rafa Benítez, Carlo Ancelotti, José Mourinho, Fabio Capello vagy Luiz Felipe Scolari kerül majd.

Élre állt az AS Roma

Labdarúgás

Turós-Jakab László

▶ Az olasz labdarúgó Serie A 33. fordulójának vasárnapi zárómérkőzésén egyetlen gól született, a Sampdoria 1-0-ra verte a Genovát. Az AS Roma 68 ponttal vezeti a tabellát, mögötte a címvédő Internazionale 67, az AC Milan 64, a Palermo 54, a Sampdoria 54, a Juventus pedig 51 pontot gyűjtött eddig.

Az angol Premier League 34. fordulójának vasárnapi játéknapiján a Manchester City 5-1-re ütötte ki a Birminghamet, a két Európa Liga-elődöntős, a Liverpool és a Fulham viszont nem bírt egymással, és csak gól nélküli döntetlennel zártak. Az összetettben továbbra is a Chelsea (74 pont) vezet a Manchester United (73), az Arsenal (71), a Manchester City (62), a Tottenham (58) és a Liverpool (56) előtt.

Az élvonalaltól biztosan elbúcsúzó Portsmouth az FA Kupa második döntőse miután vasárnap, a londoni Wembley-stadionban, hosszabbításban nyert 2-0-ra a Tottenham Hotspurs ellen. A Portsmouth 2008-ban megnyerte az FA Kupát. A május 15-i fináléban a Chelsea és a Portsmouth találkozik egymással.

A spanyol Primera División 31. fordulójának vasárnapi játéknapiján: Athletic Bilbao–Almería 1-1, Deportivo La Coruña–Racing Santander 4-1, Osasuna–Zaragoza 2-0, Espanyol–Atlético Madrid 3-0, Mallorca–Valencia 3-2. Az állás: 1. Barcelona 80 pont, 2. Real Madrid 77, 3. Valencia 56, 4. Mallorca 51 (49-36), 5. Sevilla 51 (45-36), 6. Bilbao 48.

A Hamburg Ruud van Nistelrooy hajrában szerzett góljával nyert 2-1-re a Bochum otthonában a német Bundesliga 30. fordulójának vasárnap délutáni mérkőzésén. Nürnbergben is vendégsiker született, a címvédő Wolfsburg 2-0 arányban bizonyult jobbnak. A Bayern München (60 pont) vezet a Schalke (58), a Bayer Leverkusen (54), a Borussia Dortmund (52), a Werder Bremen (51) és a Hamburg (48) előtt.

Az Olympique Lyon hazai pályán 1-1-et játszott a Lille-lel, így a BL-elődöntős csapat immár csak a harmadik helyen áll a francia Ligue 1-ben. A 32. forduló másik két vasárnapi mérkőzésén: Nancy–Auxerre 0-1 és Marseille–Nizza 4-1. Az állás: 1. Marseille 62 pont, 2. Auxerre 60, 3. Lyon 58, 4. Montpellier 58, 5. Bordeaux 56, 6. Lille 55. ◀

Talma pontszerzéssel kezdett

MotoGP

ÚMSZ

▶ „Bemutatkozásnak az új kategóriában úgy érzem, hogy jó ez a kilencedik hely” – jelentette ki Talmácsi Gábor, a gyorságymotorkerékpáros-világbajnokság Moto2-es kategóriájának magyarországi szereplője a szezonnyitó Katari Nagydíj után. A 125 cm³-sek között korábban világbajnok pilóta értékelésében elmondta: „Jó volt a rajtom, és tudtam a tempót tartani az élmezőnyben, hogy nagyon csúszkál a

motor hátulja, mert a gumi teljesen elfogyott. Nem tudtam már a verseny eleji tempót tartani és hárman megelőztek. Pontokat szereztem, és ez most fontos, a következő versenyen Japánban még jobbak leszünk.” A 250 cm³-s géposztályt váltó Moto2-ben, mint ismert, minden csapatnak egységesen a Honda szállítja a motorokat, egyedül a karosszéria az, amely saját fejlesztésű lehet. A hatszáz köbcen-tis versenygépeket egyformán Dunlop abroncsokkal látják el. A szezonnyitó vasárnap esti villanyfényes futamot ebben a kategóriában

a japán Tomizava Soja nyerte meg, a spanyol Alex Debon és a francia Jules Cluzel előtt.

A 125 cm³-sek mezőnyében a spanyol, apríliás Nicolás Terol állhatott fel a dobogó legfelső fokára, mögötte két spanyol Derbi-motoros, Efen Vazquez és Marc Marquez lett a második, illetve a harmadik. A királykategóriában a címvédő olasz Valentino Rossi (Yamaha) győzött, a spanyol Jorge Lorenzo (Yamaha) a második lett, míg az olasz Andrea Dovizioso (Honda) a bronzérmes pozícióban zárt. ◀

Honosítanak a fallabdázást

Fallabda

Kovács Zsolt

▶ A fallabdázás romániai központjává válna Sepsiszentgyörgy, legalábbis ezt tervezik a város legújabb sportkomplexumának építetői. Antal Árpád polgármester, Vaszil Gyula budapesti és Szabó Tibor helybéli vállalkozó beszámolt arról, hogy a Vadász utcai műfüves pálya szomszédságába tervezett létesítmény mintegy 500 ezer

euróba fog kerülni. A négyezer négyzetméteres területet az önkormányzat adja, míg a négy tenispályát és három squash, azaz fallabdapályát magába foglaló csarnokot magyarországi és helyi vállalkozókból álló csoport finanszírozza. A tervek szerint legkésőbb októberig befejezik a munkálatok nagy részét és télen már lehet is használni a sportkomplexumot. Szabó Tibor sepsiszentgyörgyi vállalkozó elmondta: januárban elkezdték a squash, vagyis a fallab-

dasport romániai bejegyzésének folyamatát is. A törvény szerint ha az országban megalakul még 5 klub, akkor hivatalosan is elismerik a sportszakágat, amelynek székhelye Sepsiszentgyörgyön lesz. A városban jelenleg a megyeszékhelyi uszoda második emeletén van fallabdapálya. Ide főként 25–45 év közöttiek járnak hetente sportolni és egy óra játék elegendő ahhoz, hogy minden testrész megmozgasson – vélik a szakemberek. ◀

Újmsz *kisebbségben*

Havi melléklet

Szerkeszti: Zsehránszky István
2010. április 13., kedd

Az élet akadémiája

Helyszíni riport a San Franciscó-i Life Learning Academy alternatív iskolából

Fleischer Hilda, San Francisco

Ha egy gyerek eltölt tizenhárom évet egy átlagos amerikai állami iskolában, annak az esélye, hogy az iskola területén vagy úton az iskolába/iskolából erőszakos halállal életét veszti, 1 a 107 ezerhez. Ez olvasható abban a tanulmányban, amely az Államokban elszaporodott iskolai, illetve utcai tragédiá sorozatok vélhető okait próbálja feltárni. Szakemberek és a tragédiákban érintettek folyamatosan megpróbálják megkeresni a bűncselekményt elkövető, a felmérés szerint nagyrészt színes bőrű gyerekekben felgyülemlett agresszió okát, kézzelfogható külső hatásokat keresve, amelyek a kamaszokat folyamatosan érték, s amelyek az agressziót kiválthatják belőlük. Ilyenkor mutogat mindenki ujjal a televízióra, a mozikban vetített filmek brutális jeleneteire, a pusztításra, gyilkolásra nevelő videojátékokra, az „emó” mozgalomra vagy akár a rockzenére. Senki sem igazán gondol olyan lehetséges okokra, mint az etnikai kisebbségekben kialakult frusztrációk, a társadalmi különbségek-ből adódó konfliktusok vagy egész egyszerűen a társadalom perifériájára szorult, nagyszámú etnikai, faji, vallási kisebbségek hátrányos helyzetéből adódó problémáira.

Periférián

Világszerte Amerikában a legmagasabb a kiskorú, középiskolás bűnözők száma, ezért nem is csoda, hogy szintén náluk a legkidol-

„Az erőszakmentesség a bátrak fegyvere”. Az San Franciscó-i iskola mottója a Gandhi-idézet

A szerző felvétele

gozottabb az alternatív oktatás rendszere is. Mert ha egy diák egyszer is szemben találja magát a törvénnyel, nincs az állami iskola, ahol folytathatná tanulmányait. S a perifériára került, különböző etnikai kisebbségi csoportokhoz tartozó tinédzserek gyakran kerülnek konfliktusba a törvénnyel, esetleg tanárokkal, ami az alternatív iskolák tanárai szerint

elsősorban a szegényes anyagi háttérrel, a bandázásokkal, illetve a kisebbségekkel szembeni visszaélésekkel magyarázható.

A második esély

A San Franciscó-i Life Learning Academy (Az élet akadémiája) 1998-ban indult azzal a céllal, hogy felkarolja azokat a fi-

atalokat, akik az otthon és az állami iskola közönye között az utcára kerültek volna. „Amikor hosszú ideje reménytelenül élsz, a remény lesz a legnehezebb dolog, amiben ismét hinni tudsz” – ezekkel a szavakkal indítanak útra az iskola folyosói, amelyben jelenleg hatvan diák élvezhet egy második esélyt a továbbtanulásra. **Folytatása a 2. oldalon**

Az új oktatási törvénytervezet

„Az utóbbi húsz évben voltak olyan oktatási miniszterek, akik értettek a tanügyhöz, mert onnan kerültek a tárca élére, és voltak politikusok, akiknek mindegy volt, melyik miniszteri székbe ülhetnek bele. 2000 óta csak olyan tanügyminiszterek voltak, akik a felsőoktatásból jöttek és csak a felsőoktatással foglalkoztak. A Daniel Funeriu jelenlegi miniszter nevével fémjelzett törvénytervezet több ponton is nyitást tartalmaz a modern szemléletű európai oktatás felé. Am ezeknek jó része megalapozatlan, kidolgozatlan, jelzésszerű. A jelzett hiányosságokat remélhetőleg a lépten-nyomon ígért metodológiák fogják pótolni; ezeket a mindenkori miniszter, az éppen funkcióban levő kormány fogja jóváhagyni. Ez azt jelenti, hogy a törvénytervezet kiegészítői csak virtuálisan léteznek.” Murvai László írása a **4-5. oldalon**

Költői sors és „sorstalan világ”

Iancu Laura csángó származású költőnő könyvéből olvas fel

Fotó: archív

„Iancu Laura költői indulására ma már ki emlékszik? Pedig csak nemrég, 2004-ben történt, hogy felfigyeltünk Csíkseredától Budapestig és még azon is túl a fiatal költőnő *Pár csángó* szó c. kötetére (Hargita Kiadóhivatal). Amiből a címbeli csángó kifejezés azóta is furcsán megdobogtatja a szíveket, de nagyon alaposan, sorról sorra el kell olvasnia a verseskönyvet annak, aki Iancu szövegeiben valóságosan is rá akar bukkanni. Nemrég megjelent és Csíkseredében is bemutatott két új könyvének ürügyén – *Névtelen nap*, 2009; *Élet(fogytiglan)*, 2010 –, mondta el a költőnő irodalmi keresztpajza, a költői bemutatkozását istápoló Ferenczes István költő-főszerkesztő, hogy az első kötet címadása az ő lelki szarad, és hogy milyen nehezen találta meg azt az árva utalást is, ami a szerző csángó identitását aposztrofálja.” Cseke Gábor recenziója a **8. oldalon**

A történelem az idő teste

Kiállítás, katalógus, rendhagyó történelemóra vagy pedagógus-továbbképzés esetén is alapkérdés lehet: miért kell a múltat faggatni, miért fontos az események folyamatait és kölcsönhatásait egyben látni, a történések jelentőségét egészben felmérni... – s egyáltalán bármit tudni, ami nem könnyed és megszabadító, vagy ami nem járul hozzá boldog jelenünkhöz és reményittas jövőnkhöz...? Az alapkérdés, sajnos, jogos. Ezért azután hamarai válasz, röviden megnyugtató érv sincsen rá.

Hacsak az nem lehet érvényes válasz, vagy megfontolásra érdemes értelmezés, hogy nem tudunk a múlttól éppoly önös cél, mint csupán előnyt látni annak, hogy értünk, miattunk is küzdöttek oly sokan a múlt árnyaival, sokszor „neviük sincs emberek”, s a mi önösségünkért pusztultak vagy szenvedtek korábbi nemzedékek, a mi könnyed érdektelenségünkért áldozták nyugalmaikat, biztonságukat, életük hétköznapi békéjét, sokszor a maguk sorsán túl családjaik, barátaik, leszármazottaik nyomorúságát is előidézve.

Büntettetnek, megfigyeltnek, fenyegettetnek, lehallgatottnak lenni, vagy „menekülés közben véletlenül” elhalálozottnak – nem éppen dicső sors. S ha belegendolunk: valami mesés természetességgel vesszük át a kapott léthelyzetek másságát, az Ő szabadságukat. A szabadság ajándéka szinte semmibe nem kerül nekünk. Mondhatnánk: jól jártunk. S most már elég talán egymástól, a maradék emberektől félnünk, a hatalom durvaságától már nem kell akként, ahogy szüleinink és nagyszüleinink idejében. Ez azután már eléggé megnyugtató is, hogysen magunkra vennénk az emlékezés terhét. A megfigyeltet, besorozottnak, disszidálásra vagy kényszermunkára kényszerítettek, megverték, bűnbe vontak mindig a „Mások”, a „ki tudja, milyenek”, az ismeretlen elődök... – s hát talán csak-csak volt valami, ami miatt ezt megtörtént velük...

„Valami” tényleg volt. Volt a rendszer, annak „igazsága”, intézményrendszer, kémhálózat, besúgóközege, elvitathatatlan fejlődéselve. És voltak az emberek, ilyenek és olyanok, szenvedők és hősök, sunyizók és kiszolgáltatottak, gyávák és bátrak, fegyveresek és áldozatok. De arcukat alig-alig ismerjük. Csak néhány kép, töredékek, szélfútt foszlány maradt utánuk – már ha el nem tüntették azokat is önként, Ők maguk vagy valakik helyettük, hogy nyoma se maradjon a történéseknek...

A történelem az idő teste, olykor fáradó, máskor egyénien életképes forma, de sokszor közös is, és néha megterhelően súlyos. A történelem súlyának az értelmezés és emlékezés ad kezelhetőséget. Ez némely esetben a felejtés, de nem ritkán éppen az arcukat, a tekintet, a pillantás érdeklődő erejével megismerősítő esemény keresése. A keresés pedig a fölfedezéssel, a rádöbbenéssel, a megvilágosító tapasztalattal jár...

Ha másért nem, talán éppen emiatt érdemes többet tudnunk arról, amiről korábban nem lehetett, mert tilos volt, vagy ha lehetett is, tilalmassága félrevezető maradhatott. Talán a látástól megfosztható az ember, de a tisztánlátásától sokkal kevésbé. S ennek öröme, méltósága kínálkozik a rendszerváltás 20. évfordulójára rendezett kiállításon, anyagának tankönyvi szerepén túli gazdagságában. Érdemes kipróbálni...

Varga Andrea

Az élet amerikai akadémiaja

Helyszíni riport a San Franciscó-i Life Learning Academy alternatív iskolából

Folytatás az 1. oldalról

„A diákok többsége zsebmetzés, bandázás, kábítószerek-árulás, illetve -fogyasztás vagy verekedés miatt került be a kiskorúak korrekciós rendszerébe, és innentől igazából senkinek sem kellett. Hozzánk aránylag könnyű bekerülni: a vizsga mindössze egy interjúból áll, amelyen a bizottságot egyszerűen arról kell meggyőzni, hogy tényleg változtatni akarsz, és van is erre terved, ami mellett kitartasz bármilyen áron” – magyarázza az iskola igazgatója, Tiffany C., miközben bemutat a most utolsó éves diákoknak, akik már maguk is egyfajta nevelői szerepet vállalnak az újonnan érkezettek fölött.

Mélypont

„Nagyon mélyponton kell lenned ahhoz, hogy erről az iskoláról hallj” – meséli asztalunkhoz leülve Cory, egy 17 éves, dél-afrikai származású diák. Mint mondja, emlékében még mindig kristálytisztán él a kép, amikor előző iskolájában az egész diák- és tanársereg szeme láttára megbilincseltek, mert egy megtöltött 32-es kaliberű pisztolyt és egy nagy adag

marihuánát találtak nála, s az igazgató szemében látta a megkönnyebbülést, hogy egy csavargóval kevesebbet kell holnaptól aggódnia. „Nagyon le voltam törve, aztán szó szerint bekönyörögtem ide magam, most meg már hat kollégium is ösztöndíjat ajánlott” – teszi hozzá büszkén. A diákok közül, akik az akadémia megfordulnak, sokan írástudatlanok, mások börtönviselt szülők gyermekei. „Itt biztonságban érzem magam, a bejáratnál nincsenek kutyák, nem kutatnak át, hogy van-e nálunk fegyver, kábítószer, mint a régi iskolában” – meséli Faye, egy 16 éves mexikói diáklány, akit négy éve rúgtak ki az állami iskolából, alkoholproblémái miatt. „A börtönviseltség, kábítószerezés, szexuális felvilágosítás nem tabu, és ez így van jól, mert amiről tudunk beszélni, abból tanulunk” – magyarázza a diáklány, s szavait a csoportunkat fogadó igazgató, Craig Miller is megerősíti. Mint elmondja, számukra a teljes őszinteségre való törekvés az egyik legalapvetőbb feladat. Még akkor is, ha ez azzal jár, hogy az egész iskola tudja: az igazgatót, Terit valamilyen okból elűzték az utcáról szedte össze a

„Állj meg. Gondolkozz. Dönts.” Az alternatív iskola az önbizalom növelését célozza Fotó: Fleischer Hilda

mentőautó, és túladagolás alig élte túl. „A diákok jobban bíznak abban, akik hasonlóan mentek át, mint ők, könnyebben megnyílnak, s ez megkönnyíti a munkánkat” – mondta az igazgató.

Bandák harmincadján

Az intézményben a tanárok mellett a diákokra nevelők is figyelnek. „Mi arra próbáljuk felkészíteni őket,

hogy e falakon kívül is tudjanak talpon maradni. Bár nemes cél, de nem feltétlenül azt akarjuk elérni, hogy a gyerekek ne drogozzanak, ne bandázzanak, hanem azt, hogy felfedezzék önmagukban a lehetőséget, az akaratot a továbbtanulásra” – meséli az ebédlőben Jimmy, aki már az iskola építései is itt dolgozott. „Sokan fel sem fogják, mekkora nyomás nehezedik egy szegénynegyedi kamaszra,

aki ki akar lépni egy bandából, hogy tanulhasson. A bandatagok hetekig, hónapokig nem hagyják békén, fenyegetik” – emlékezik vissza a felvigyázó.

„Most már szeretek iskolába járni”

„Furcsán hangzik kimondani, de most már szeretek iskolába járni. Az előző helyen a lányokat folyamatosan megerősítették a suliban, már a mosdóban sem volt biztonságban az ember. Úgyhogy egy idő után hónapokig be sem jártam, kábítószerezni kezdtem és nem érdekelt a tanulás. Lévé, hogy az iskolában mindenki tudta, hogy az apám börtönben van, a tanárok már a kezdetektől letettek rólam, nem foglalkoztak az eredményemmel, nem motivált semmi” – meséli meglepő őszinteséggel Sylvia L. tizennyolc éves, latin-amerikai származású diák.

Az alternatív iskolában egyébként az oktatás semmivel sem könnyebb, mint máshol: a diákokat iskolabuszok szállítják be minden reggel 8-kor, és egyesek még este tízkor is bent vannak. Az épületben kialakított nappali, illetve ebédlő gyakran szolgál közös házifeladat-megoldások, csoport-építő gyakorlatok helyszínül. „Egy órát töltünk az osztályteremben, negyven percet pedig egyéni projektekre számunk. Ez lehet fotózás, kertészkedés, webdizájn, esetleg zeneóra. Nem próbálunk hiperaktív gyerekeket nevelni, inkább praktikusra akarjuk őket tanítani, és a bennük levő negatív energiákat pozitívvá alakítani” – vallják a tanárok.

Suttogó könyv

Varujan Vosganian

A Suttogó könyv egyik hőse, Levon Zohrab volt az, aki talán a leginkább bűnösnek érezte magát azért, hogy túlélt. Misak Torlakiantól és másoktól eltérően, akik hazakerülve egyebet nem találtak, mint az üszökké vált háztető égett szagát és a gazdátlanul maradt holmit a falakról baltával levert malterrel összekeveredve, Levon Zohrab a történetek tanúja volt. Édesapja, Krikor Zohrab, a konstantinápolyi képviselő, megeskette őt, hogy kizárólag azt fogja tenni, amit ő kér tőle, aztán mielőtt ajtót nyitott volna az otromán rendőrségnek, fiát a függöny mögé küldte megparancsolva neki, hogy ott álljon mozdulatlanul mindvégig. Így aztán Levon 1915 április 24-én végignézte, miként rontottak a rendőrök házba és a velük érkezett Harutiun Mögürdicsan utasítására, aki azért jött, hogy az örmények képviselőjét azonosítsa, miként tartoztaták le édesapját, hogy odaállítsák Daniel Varujan, Siamanto, Vartkes, Komitas atya és a többi örmény vezető mellé, akiket ugyanezen a napon fogtak el. Néhány év múlva Levon Zohrab tanúvallomása arra készítette Solomon Tehliriant, hogy elképzelése szerint a lehető legpáldásabbnak módon sze-

rezzen elégtételt, vagyis csáládja szeme láttára lője szíven Mögürdicsiant. Csak hogy akkor Levon Zohrabot nem a bosszú foglalkoztatta, hanem a szegény, amit elszennvedett: az, hogy apja le tartóztatásakor jelen volt a függöny mögött és nem tehetett semmit.

(...) Apja nyomába szegődött, bejárta a fogolymentek útját. Leste a deportáltak csoportjait, s ha az örök nem voltak eléggé éberek, a foglyok közé keveredett, próbálta megtudni, hol vannak azok, akiket április 24-én tartóztattak le; betért a fogadóba, szóba elegyedett a csendőrök főnökeivel. Csak hogy ő gyalog tette meg az utat, míg a két örmény képviselőt, Krikor Zohrabot és Vartkes Efendit vonattal, majd pedig autón vitték Alepóba, ezért mindig későn érkezett. Bár mennyire is sietett, mindig belebotlott egy menetbe. A menetek valósággal maguk után húzták egymást, mint ha össze lettek volna kötve. Alepóban értesült róla, hogy édesapja meghalt. Az egyik tiszt mesélte: bajtársa azzal dicsékedett, hogy saját kezével ölte meg Zohrabot és Vartkes Efendit és hosszan részletezte, hogy milyen fürtemesen megkínózták őket. Levon Zohrab igyekezett megtalálni azt a helyet, nem hagyta nyugodni a gondolat, hogy apja csontjai temetete-

Varujan Vosganian bukaresti könyvbemutatóján

lenül, szétszórva hevernek. Gondosan rekonstruál mindent, amit az italozóktól megtudott, és eltalált a leírásnak megfelelő helyekre. Aztán a helyiektől szekeret és szerszámokat bérelt, és elindult megkeresni apja maradványait. Csak hogy azokon a mezőkön lépten-nyomon emberi csontokba botlott; az

éjszakai és a nappali közötti óriási hőmérsékletkülönbség folytán, az állandó szél miatt és főleg a délutáni nagy hőség következtében a hullák megfeketedtek, a ruhák szétfoszlottak, a csontokról lejött a bőr, lehetetlen volt azonosítani bármelyik hullát, azt is amelyik méreteit tekintve esetleg hasonlított az apjá-

hoz. Akkor nekifogott eltemetni az utjába kerülő összes hullát, reménykedve, hogy talán közöttük van az apja is. Ezt csinálta heteken át, amíg (...) de aztán leállt, a kimerültség miatt, de főleg a nyugtalanság miatt, amit az őt körülvevő helybeliek tekintete, halk suttogása vagy dühös híresztelése okoztak; egyesek kötözni való bolondnak, mások pedig hullarablónak tekintették őt.

Levon Zohrab Romániába jött, akárcsak a többi tízezer menekült, aki ezt a helyet választotta, megérkezett Konstantinápolyra, a kikötőbe, az ottani tarka és nyüzsgéstele világba, ahol világ különböző sarkából érkezett áruk keresztesztek egymást, ahol a pénz olyan sebesen forgott, mint az örvény és ahol, aki rejtőzni akart, elbújhatott, mint sehol máshol.

Zohrab el is rejtőzött mindenki szeme elől, csak saját-maga elől nem talált rejtéshelyet. Az egyszerű és brutális kikötői nép, a hordárok közé állt, munkával és nélkülözéssel teli életet választott. Aztán kubikolt, építőtelepen dolgozott, penitenciának tekintette, hogy állandóan gödröt ás, majd betemeti azt; így vezekli le a mérhetetlen bünt, hogy ő életben van, miután apja temetetlen maradt. De nem is a penitencia volt a legnagyobb kín, hanem az, hogy

nem tudta végigvinni. Az építőtelepen, ugye, mindig hiányzik valami, hol téglá kell, hol kavics, hol egyéb és az anyagok sohasem érkeznek meg idejében. Levon Zohrab pedig a szokás hatalma folytán, rendes mederbe akarta terelni a dolgot, kapcsolatba lépett néhány Konstantinán élő örmény kereskedővel és létrehoztak egy építőanyag lerakatot. Rövid idő múlva le kellett hogy mondjon a lapátolásról a kereskedés javára és a magára kirótt vezeklés helyett gazdagodni kezdett, amit nyugtalanul vett tudomásul. A pénz egyáltalán nem hozott enyhülést számára, sőt miközben játszi könnyedséggel, feltartóztathatatlanul szaporodott, fokozta benne a bűntudatot amiatt, hogy ő életben maradt. (...) Mivel nem volt képes megfékezni a benne ösztönösen meglévő hajlamot, tovább növelte az üzletet, Bukarestbe költözött. Ott találkozott Micael Noradunghianal, aki részletesen elmagyarázta neki, hogy Romániában a legjobb út a meggazdagodáshoz a közigazgatással való üzletelés, aki pedig meg spórolni akar időt és kenőpénzt, maga is belép a közigazgatásba. Így lett aztán Levon Zohrab a Dohány Monopólium és néhány dohánygyár főnöke.

Folytatása a 7. oldalon

Az utolsó utáni szó jogán

„Diákbeszéd”, avagy a jövő tudatos-ráébredő állampolgárainak szolidáris érzékenysége...?

Varga Andrea

Nem könnyen minősíthető, de helyenként elszomorító a fiatal nemzedékek jelen- és jövőképe. Egy kísérletben, mely részvételükkel zajlott, mégis remények nyílhettek: Bukarestben az Európai Bizottság bukaresti képviselőjének kiállítóterében múzeumpedagógiai foglalkozás zajlott, ahol az Oktatási Minisztériummal illetve a bukaresti tanfelügyelőséggel együttműködve február illetve március hónapban diák-generációból szinte naponta megfordul egy iskolányi csoport a kelet-európai rendszerváltások 20. évfordulójára rendezett kiállítás látogatóiként. A dokumentumfotók, archív anyagok, levéltári dokumentumok százainak végigmustrálását követően naponta más és más feladatot kapnak a résztvevők: hol múltbéli életrajzot írnak vagy jövőt terveznek, hol rendszerhű kémekként viselkednek, hol a '89 előtti időszak mártírjainak emlékére rimelő leveleket komponálnak, forgatókönyvet készítenek vagy emlékalbumot...

A látszatra megingathatatlan egykedvűség és érdektelenség azonban olykor kreatív eredményeket hoz, ebből közlünk néhány kiválasztott rövid írást. Ismeretlen temesvári mártírok nevében fogalmazódtak e sorok, akik az utolsó szó jogán még saját vívódásuk és áldozatvállalásuk értelmét keresték talán, vagy csupán szerettek volna egy kicsit boldogabbak és kevésbé megaláztatottak lenni. Az utókorért, a rendszerek változásáért, a ma élők kevésbé félelemtelisége miatt talán nemcsak áldozatai voltak a kommunizmus dicső építési időszakának, hanem emberi példái, sok esetben hősei is. Annál is inkább fontos ez a kortárs kísérlet, s annál többre értékelendő a diákok tollán meglevő „lehetséges történelem”, mert az utókorért akár distelen halállal haltak is azt remélhették talán, hogy a mai kamaszok, kislelőttek számára már más világ, más körülmények adódnak majd. Sok tekintetben be is következett ez, a szabadságért vállalt küzdelem talán nem lett értelmetlen. De tény ugyanakkor, hogy a volt kommunista országok közül Románia az egyetlen, ahol mindmáig nem voltak képesek rehabilitálni a szocialista korszak áldozatait, igazságtalanul elítélt foglyait, megkínzott vagy kivégzett, megfigyelt vagy pszichésen tönkretett névtelen szereplőit. Az iskolai órákon mindez néma csöndben marad, a diákság java része sosem hallott a temesvári

eseményekről, a bukaresti „karácsonyi forradalom” történéseiről, tankönyvekben és tanáraik történelem-értelmezéseiben szó sincs mindezekről, így még kérdéseik, tépelődéseik, dilemmáik sem lehetnek saját kortörténetük előzményeiről, szüleik életének folytonosságáról, a társadalmi átmenetek időszakairól és áldozatairól, a szolidáris szomszéd népekről, a berlini Fal leomlásáról, a lengyel Szolidaritás mozgalomról, a litván vagy kelet-német, cseh vagy magyar ellenzékieről, a 68-as prágai eseményekről vagy az 1953-as berlini munkástüntetésről, a román disszidensekről, az orosz–magyar–lengyel szamizdatról, a mindenütt jelenlévő titkos

Ismeretlen temesvári mártírok nevében

Ana Serban 18 éves, Mihai Eminescu Nemzeti Kollégium, XI. osztály:

Nevem Botoc Luminița. Ma lettem volna 35 éves. 35 év, amely során megtörténik velem mindaz, amin egy normális ember átmegegy: lélegzik, szeret, szüleitik egy leánya, amilyen én voltam 14 éves koromban, élettől csillogó szemű, kalandra vágyó, változást kívánó.

Akkor is változást akartam – mert láttam, hogyan élnek a szüleim, és a többiek körülöttünk. Ezt akartam megváltoztatni.

Ide jöttem és meghaltam, azért hogy ők igazán örvejenek az életnek. Nem

Covalschi Mihaela, Mihai Eminescu Nemzeti Kollégium, XI. osztály:

Azt modják, a halál kapujában szemed előtt elvonnul mindaz, ami megéltél. Az én gondolataim viszont a jövőbe repülnek, azt látom, hogy ezután mi történhetne életemben.

A múltbeli emlékek mindig szépek, de szörnyen kínozz a gondolat, hogy nem lesz nekem szerető férjem, nem lesznek gyermekeim, akiknek éjjel, lefekvés előtt mindenféle tréfás történetet mesélhetnék.

Mindent odaadnék azért, hogy még egyszer lássam anyám csillogó mosolyát vagy apám szelíd és megértő tekintetét, hogy nővérem okos tanácsait hallgassam – csak hogy ebben a vi-

Mindössze 25 éves vagyok, és előttem az élet. De most olyasmi történik, ami nyomot hagy a nemzetben. Ez a forradalom, mindaz, ami történik, remélem, jobb életet hoz számomra. Lám, most sorra összedől minden, amit eddig éltem, amittől megcsömöröltem. A szegény emberek harcolnak értem, magukért, mindenkiért.

Uram, remélem, valami jobb jön – egy szabadságcsöpp hull erre a szomjazó, megkínzott népre.

Szabadság mindenkinek! (Sava Angela Elena, 25 éves munkásnő)

Rusu Florina, Mihai Eminescu Nemzeti Kollégium, XI. osztály:

Életem utolsó pillanatá-

volt”. Így hittem én is, a környezetem hatására.

Ahogy nőttem, egyre többet tudtam meg a kommunizmusról... Tilalom tilalmat ért, az ellenőrzés mindenre kiterjedt, és embereket gyilkoltak – mindezt az anyagi komfortért cserében. Vajon megérte?

Alina Vulcu, Cervantes Líceum, XI. B osztály:

A múltnak, függetlenül attól, mennyire volt „rossz” vagy „jó”, meg kell maradnia a tudatunkban, hogy egy javított rendszer hozunk létre, amelyik tartalmazza azt, ami a korábbiakban pozitív volt, és cserélje le azt, ami a korábbi rendszerekben nem működött. Fontos az, hogy ne feledjük a múltat, bármilyen is volt az!

Diana Moise, Cervantes Líceum, XI. B osztály:

A jelenben élve s a múlttól mások elbeszéléséből vagy krónikákból és tanulmányokból értesülve, nem alkothatunk világos és jól meghatározott képet arról, hogy mit jelentett a kommunizmus. De a fennmaradt bizonyítékokból ítélve azt mondhatjuk, hogy még mindig a kommunizmusban élünk, csak most demokráciának nevezik, anélkül hogy tudatosítanák, valójában mit kellene jelentenie...

Ana Maria Hîj, Cervantes Líceum, XI. B osztály:

„Gyapodjunk, ne szűkölködjünk!” – a kommunizmus idején ez volt az egyik jelszó, és akkor el is hitték, bár sokkal rosszabbul éltek. A kérdés az: Miért hitték el?

Mert rákényszerítették őket. Mert túlságosan el voltak foglalva azzal, hogy kannával öntözzék a krumpliföldet, és nem utolsósorban azért, mert meg volt kötte a kezük, és be volt tapasztva a szájuk. Látták, de nem tehettek semmit. Azután állásfoglaltak, fellázadtak és nyertek! Jogokat és szabadságot nyertek, de soha nem gondoltak arra, hogy a nyomukban náluknál erősebbek és nagy manipulátorok jönnek, olyanok mint a kommunizmus idején voltak, akik szemük láttára újra hatalomra lépnek.

Most miért nem lázadunk fel?

Miért nem követeljük a jogainkat?

Mert a bátorság feledésbe ment, mert jó ez így nekünk, mert mástól várjuk, hogy elkezdje, vagy mert egész egyszerűen nem akarjuk!

Feszengő vagyok! Igen, az vagyok! Ez nem az a világ, amelyben élni akarok, sem pedig amelyikben meg akarok halni. Ébredj föl, nemzet!

Foglalkozás a bukaresti Basarab Főgimnázium XI-es diákjaival a kommunizmus temesvári áldozatait bemutató kiállításon

Fotó: Florin Vedeau

szolgák odaadó múltjáról és jelenéről.

A diákok szövegei nem felnőttek által diktáltak, hanem spontán vallomások, szerepkísérletek, átérzései egy helyzetnek, sorsnak, korszaknak. Legyen az Olvasó feladata értékelésük, miként maga a kiállítás is csupán egyetlen elbeszélés-módja a múlttal való szembenézésnek, sok más interpretáció mellett és sok egyéb közös emlékmű alapján lehetséges történetmondási kísérletként. Hasonló „mesék”, narratívák talán ha számosságban volnának, szinte kiegészíthetnék a történelemtanítás sötét foltjait az elmúlt húsz évről és a még sötétebb azelőtti fél évszázadról... De ez már talán majd a felnőttkorra hajnalán visszatekintés élményét kereső jövőbeli generációk feladata lesz. Ha mégsem, akkor a kollektív emlékezet temetetlen holtyjai továbbra is a méltatlan jelen légkörét fogják minősíteni...

sajnálom. Sohasem gondoltam arra, hogy a szüleim szenvedni fognak, amikor látják, hogy már nem élek.

Nem igaz, hogy nem élek, mert én ott vagyok mindenhol: annak az embernek a mosolyában, aki a napfénynek örvend; a szélben, amely a fáradt testet simogatja; sőt, ott vagyok benned is, a gondolataidban.

Boldog vagyok.

Rosi Alexandra, Mihai Eminescu Nemzeti Kollégium, XI. osztály:

Kedveseim, Mindannyian tudjátok, hogy mostanáig a zenéből éltem, és ma is a zene tart életben. A legszebb, ami velem életemben történt, a legszebb muzsika az volt, amelyet az emberek lelkéből hallottam, amikor a szabadságnak örültek, annak ami addig hiányzott nekik. Remélem, hogy ezután jó lesz mindenkinek. (Csizmarik Ladislau, 55 éves zenetanár)

lágban nincsenek ilyen csodák, ezért bennem az élet azzal alszik ki, hogy mi lett volna, ha... (Leia Sorinei Dinei, 23 éves vegyipari munkás)

Elkhatib Mohamed, Mihai Eminescu Nemzeti Kollégium, XI. osztály:

Kedves gyermekeim, Örvendjétek az időnek, ami nektek maradt, és mosolyogjatok, mert ha ott lehetnétek közöttetek, mosolyognék én is, veletek együtt. Akkor, 25 éves koromban nagyon jól tudtam, hogy mi következik, és hiszem, hogy helyesen választottam, amikor azt tettem, amit tettem.

Most, amikor már nem vagyok közöttetek, legalább tudom, hogy valami jót hagytam rátok. (Sava Angela Elena, 25 éves munkásnő)

Ciurtin Florina, Mihai Eminescu Nemzeti Kollégium, XI. osztály:

ban a családomért könyörögök. Azt kívántam, hogy hosszú és boldog életet éljek, vele együtt, most viszont látom, hogy ez lehetetlen. Próbálok megszokni a gondolatát annak, hogy meghalok, de remélem: a túlvilágon majd találkozni fogok valakivel a családomból. Tudom, hogy bolond gondolat, de ezt van a szívemben.

Ugyan ki tudja majd, hogy én ezen a világon voltam, és hogy meghaltam itt azért, hogy a jövő generációknak ne kelljen megélniük azt a fájdalmat és azt a kint, amit mi megéltünk? (Sava Florica, 33 éves elárúsító)

Ez nem az a világ...

Andreea Belocklavec, Cervantes Líceum, XI. B osztály:

17 éves vagyok, és Bukarestben élek, amióta vagyok. Kicsi koromban ilyen szövegeket hallottam: „Ceaușecu idejében jobb

Oktatási törvénytervezet – 2010

Murvai László

1. Az utóbbi húsz évben voltak olyan oktatási miniszterek, akik értettek a tárca élére, mert onnan kerültek a tárca élére, és voltak politikusok, akiknek mindegy volt, melyik miniszteri székbe ülhetnek bele. Az első kategóriába tartozók főleg törvényen belül próbáltak olyan intézkedéseket fogantatni, amelyek az oktatás minőségi javítását célozták meg. 2000 óta csak olyan tanügyminiszterek voltak, akik a felsőoktatásból jöttek és csak a felsőoktatással foglalkoztak. (Hogy milyen eredménnyel: lásd a felsőoktatás mai helyzetét. Több egyetemünk van mint Németországnak, de egyik sem tartozik bele a világ első ötszáz intézménye közé.) Mások nem az oktatásból jöttek, nem is értettek az oktatáshoz – de azért beleszóltak sőt változtatnak rajta. Ez utóbbiak tevékenysége egy vonatkozásban nagyon hasonló. 2000 óta szinte mindegyik miniszter nekilátott törvényt vagy törvénytervezetet „gyártani”. Mi okból? Nyilván, hogy igazolják létüket – ezért – „áltevékenységképpen” a törvények/tervezetek kidolgozása tette hangossá a szaktárca folyosóit. De a gazdasági, politikai vagy a szociális előkészítés alapvetően hiányzott, a törvények lebegtek a levegőben. Viszont senki sem mondhatta, hogy az illető miniszter zabot hegyez. A másik „áltevékenység” a törvények/tervezetek körül kialakított meddő vita volt, amelynek vagy politikai színeze lett, vagy szak szervezeti huzavona vált belőle, de a tanügyhöz sok közülük nem volt. Amikor kitélt a miniszterség ideje, a tervezetek rendre a süllyszobába kerültek. Jelenleg pedig arról olvasunk, hogy az ellenzéki pártok ássák elő onnan a tervezeteket. A törvénykezéssel kapcsolatosan érdemes idézni az utóbbi húsz év egyik legkompetensebb miniszterének véleményét. Andrei Marga szerint a román oktatásban két felfogás kombinálásáról beszélhetünk: az ún. „ázsiai” vonal többféle ellenőrző dolgozattal, felméréssel, vizsgával fegyverrel a tanulót, és a sok megmértetés miatt kevés esélyt hagy a személyiség fejlesztésére; a másik az ún. „északi” vonal, amely engedí a tanulót élvezettel tanulni, hogy ezáltal fejlődhesen a személyisége. A két leírt rendszer kombinációja vezetett a mai paradoxális helyzethez. Andrei Marga szerint a hazai oktatási rendszer nem fejlődhetett, mert többnyire dilettáns döntések születtek vele kapcsolatban. És ma? Újból ad hoc helyzet állt elő: az „új”-nak mondott és sok szempontból ijeszítően új tanügyi törvénytervezet az oktatási tárca 2010. március 18-án tette közzé a minisztérium honlapján. Amikor olvastam, kettős érzés kavargott bennem: kétséget kizáróan sok a pozitívuma, kiérzik az európai oktatáshoz való közelítést, de sok a sejtítés, ami a régi törvények és statútumok át-emeléséből adódik. Mint a piacon, amikor az árus a friss portékát összekeveri a régivel és újként adja azt el.

Ne feledjük: reform = pénz. Válsághelyzetben pedig csak olyan „reform” képzelhető el, amely kevesebb pénzbe kerül. Ezért az új törvénytervezet sem tartalmaz sok olyan módosítást, amely komoly pénzügyi befektetést igényel, helyette maradnak a régi elemek kirakóckockái, amelyekből új várat lehet építeni. Már ha lehet.

2. Az új törvénytervezet 310 cikkelyt tartalmaz és az egész tanügyet átfogja: közoktatást, felsőoktatást, tanárok kötelezettségét/jogait, iskolai adminisztrációt stb. Elemenzésünkben nem térünk ki mindenre, csak a közoktatással fogunk részletesen foglalkozni, hiszen ez a felsőoktatás helyzetét is befolyásolja, és természetesen éberben figyelünk a nemzetiségi oktatásra vonatkozó paragrafusokra. Mert a bőrünkön tapasztaltuk, hogy ebben a vonatkozásban még inkább, mint a tervezet többi cikkelyében, minden leírt vagy le nem írt szónak előre nem látható következménye van/lehet. Örvendetes, hogy a törvénytervezet ismét külön fejezetben – részletesen és behatóan – foglalkozik a kisebbségi oktatással. A kisebbségi fejezetben kívül található cikkelyek közül a következők kitételekre hívnám fel a figyelmet: a) az oktatás alapelvei között említi a kisebbségek kulturális identitásának a tiszteletben tartását (3/7. cikkely). b) garantálja a kisebbségi oktatást és részletezi az annak megszervezésére vonatkozó szabályokat (9.cikkely). (Ezekre a későbbiekben még hivatkozni fogok).

3. Az oktatás szervezete. a) A 14. cikkely a közoktatás szerkezetét módosítja. Arra épít, hogy a kötelező oktatás 1+9, azaz 10 osztályos lesz, amely magába foglalja az óvodától átvett előkészítő osztályt (1) és az általánosan előírt 9 osztályt, tulajdonképpen az elemi és a gimnáziumi osztályokat. A kötelező oktatás felső korhatára 18 év. Az általános oktatás szerkezetét a következő életkori beosztás szemlélteti: 0–3 éves kor, 3–6 éves kor, 6–7 éves kor – előkészítő osztály, I–IV. osztály, V–IX. osztály. b) A 17-es cikkely a felekezeti oktatás szervezésére vonatkozik. Sajnos, ez változtatás nélkül került át ide a hatályban lévő 1995-ös 84-es tanügyi törvényből, ahol csak liceumi szinten és a felsőoktatásban engedélyezett a felekezeti oktatás. Annak ellenére, hogy 1995-től több módosító szabályt sikerült életbe léptetni, amelyek alapján elemi és gimnáziumi szinten is lehetett felekezeti oktatást működtetni, az új törvénytervezet nem reflektál ezekre, így az új törvény életbe lépése után azok érvényüket veszítik. Tehát kezdődik újra a felekezeti oktatás kiteljesítéséért folyó huzavona egyház és állam között. Meg kell jegyeznünk, hogy mindez csak a magyar történelmi egyházakat érinti negatívan, mivel az ortodox egyház felekezeti oktatáson egyértelműen közép-, illetve felsőfokú papképzést ért. Van azonban egy kiskapu, amire a 17. cikkely 2. pontja utal: bármely állam által elismert felekezeti szer-

vezhet magánoktatást/magániskolát. Ez így volt benne az 1995-ös törvényben is, de ott a finanszírozás másképpen volt elképzelve: magániskola nem kaphatott állami támogatást. Most pedig az ún. fejkvótá bevezetésével a magániskolának is jut állami támogatás, ha akkreditált.

4. Az oktatás szervezése. A 18. cikkely 1., 2., 3. pontja szabályozza ezt. Tartalma a következő: csak azok az iskolák rendelkezhetnek jogi személyiséggel, a) amelyekben 300 beírt tanuló van, b) ahol 300 óvodás és iskolás tartozik az intézményhez, c) 150 óvodás jár az intézménybe. Az eddigiek szerint 200 tanulóval, illetve 100 kisgyerekekkel működő intézmény lehetett jogi személy. Most fölemelték az alaplétszámot. Ez egyenlő lesz az intézmények további összevonásával. A nem jogi személyiségű intézmények működhetnek ugyan, de nincs külön igazgatójuk, sem önálló adminisztrációjuk, valamely nagyobb intézmény koordinálja ezeket. Mi várható? A kis létszámú vidéki iskolák teljes-

szintén vannak tartalmi és szervezési fenntartásaink. Az egy sor osztállyal működő, főként vidéki, de több városi iskolában is problémák lesznek a pluszosztályok elhelyezésével, míg az óvodákban egy osztály üresen marad. Így lesz ez mind az I–IV, mind pedig az I–VIII. osztályos iskolák esetében. A terem kérdése csak azokban az iskolákban nem fog gondot okozni, amelyek egyéni kezdeményezések eredményeként integrálták az óvodákat. Ezeknek az intézményeknek a száma elenyésző. (Jómagam ilyen próbálkozásokról csak Háromszéken tudok.) Tartalmi szempontból is sok olyan kérdés vetődik fel, amelyekre a törvényhozóknak válaszolniuk kell. Mit fognak kezdeni a tanítók az előkészítő osztályokba beírt gyerekekkel? Egyesek szemében szörzsalhasogatásnak tűnhet ez a kérdés. De sajnos nem az. Biztos, hogy az igazán jó tanítók megoldják a feladatot, és az óvodából ismert foglalkozásokat fogják folytatni sok játék keretében. Megint mások, és ezek lesznek többen, mondván, hogy az iskola elkezdődött, írni-olvasni fogják tanítani a gyerekeket, bár azoknak túlnyomó többsége élet-

gik azt, és ebbe a helyhatóságok is beleértendők. Igaz, hogy ezen a ponton ellentmondásba keveredik a helyhatósági törvénykezéssel, ahol a fenti feladatkör nincs szabályozva. Az igazgató vagy a tanfelügyelet nem szankcionálhatja a helyi polgármestert, és amíg ez a feladatkör nem kerül be a helyhatósági törvénykezésbe is, addig a tanügyi törvénybe is úgy illik, mint pipére a rézcselegő. A 22/2/ a, b és c pontja külön figyelmet érdemel.

a) pont bevezeti a korai fejlesztés fogalmát. Ezt a 0–6 éves korosztályra érti. Két korcsoportot különít el: a) 0–3 és b) 3–6 évesek korcsoportját. Az első óvoda előtti szakasznak nevezi, a b) az óvodai oktatásra értendő. A törvénytervezet kiemeli az óvodából a 6–7 éves korcsoportot, át helyezi az elemi oktatásba, mint előkészítő osztályt. Ez azt jelenti, hogy az óvónői álláskör eddigi 4 csoportjából 3 marad, azaz az óvónők szempontjából az előkészítő év áthelyezése negyedével fogja csökkenteni az állásköröt.

b) Az előkészítő osztály ilyen szerű besorolásával kapcsolatban

korai sajátosságainál fogva még képtelen olyan finom mozdulatok végzésére, mint pl. a ceruza vezetése. Itt abbahagyom aggályaim sorjázását, mert ennyi is elég annak szemléltetésére, hogy meggondolatlanul, mindenféle és -fajta szakmai előkészítés nélkül, nem lehet reformokat bevezetni. Illetve lehet, de úgy, ahogy azt az elmúlt húsz év tapasztalatai igazolják, az eredmények várhatóan éppoly csapnivalóak lesznek, mint az eddigi változtatások alkalmával. Arról nem is szólva, hogy történik mindez a szervezett(elen) oktatás legelejtén.

c) Az igazi szervezeti változtatás ebben a paragrafusban rejlik és az V–IX. osztályra vonatkozik. Többször szóvá tettem már, hogy erre a szerkezeti változtatásra a szakemberek már 1991-ben javaslatot tettek, amikor az első „szabad” törvénytervezet elkészült. Ma is lehet vitatkozni azon, hogy a 4+4+4-es iskolaszerkezet felel-e meg a modern oktatásnak? Az viszont vitán felül áll, hogy az elmúlt húsz év gyenge teljesítményének egyik oka, hogy az iskolaszervezet ma is ugyanaz, mint húsz-harminc vagy negyven éve. Az oktatás tartalma a változatlan forma eredményeként (is) maradhatott ugyanaz, mint ezelőtt húsz-harminc vagy negyven éve: ismereteket felsorakoztató, mechanikus tanulásra kényszerítő, túlszűfolt. Ezen még a törvénybe került (ál)modern lözöngök sem segíthettek. Amíg a pártok csúcsvezetése az oktatás „elvi” kérdéseiről miniszteri vagy azon túli szinten vitatkozott, addig a szakmai vezetés harmadik-negyedik vonala zavartalanul mentette át a húsz-harminc-negyven éves tantervek meg főleg tankönyvek tartalmait. Mert ezek jóval „kijízetődöbkek” voltak, mint ha újat kellett volna írni. A pályázatok kiírásában egy dolog nem sokat változott: a kéziratok megírására mindig lehetetlenül kevés idő jutott. Húsz év távlatából itélve így látom, hogy mindez nem véletlenül történt/történhetett, hiszen a tankönyvszerzés terén versenyképesek jórészt csak azok lehettek, akik nem eredetileg alkottak, hanem át dolgoztak. Másfél-két hónap alatt pedig nemigen lehetett a korszerű elvárásoknak megfelelő tankönyveket írni. Persze kivételek így is akadnak, született néhány tartalmában is korszerű tankönyv, de ezek csak a szabályt erősítették. Tehát kellene már, szükség volna az új iskolaszervezetre. Volt erre próbálkozás még 2001-ben is, ám sikertelennek bizonyult. A parlament ekkor már elfogadta a változtatást, amely a gyakorlatba ültetésekor mondott csütörtököt. Félő, hogy az új nekirugáskodás éppen az V–IX. osztályból álló gimnáziumot, illetve a X–XII. osztályos liceumot nem fogja tétő alá hozni. Vagy legyünk optimisták, mert a harmadik próbálkozás az Isten igaza?

22/2: Ez az alpont az egyik azok közül a paragrafusok közül, amelyek oktatási intézmények finanszírozását tárgyalják. Mivel az óvodák, napközök és iskolák közpénzből való finanszírozása a törvényjavaslat hatály-

balépése után csak akkreditált intézmények számára lesz lehetséges, föltehetőleg megnő az akkreditálást végző intézmény ázsioja. Tény, hogy a törvénykező elképzelésének több költségvetési hozadéka is van. Az oktatás számára jó, a költségvetés számára kevésbé jó az, hogy a magánoktatásnak járó pénzt is ki kell utalni. A pénzügyi tárca legnagyobb öröme a pénz átutalása nem azonnal történik, hanem a törvény hatálybalépésétől számított 12 hónap múlva. Ekkor is csak az akkreditált intézményeknek jut pénz, az autorizáltak számára nem. Nagy talány, hogy miért, vagy talán nem is olyan nagy (?), pedig az engedélyezett intézményekbe is adózott állampolgárok gyermekei járnak. De nézzük a pozitív oldalt: ha lassan is, mégis léptünk egyet előre. 27: a liceumi oktatásra vonatkozó változtatásokat tartalmazza. Ezek közül a legfontosabb az, hogy a tervezetben szereplő profilokon kívül a minisztérium engedélyével másokat is indíthatnak. 30: a művészeti oktatást szabályozza. Ennek értelmében az óraterveket/tannemetet az oktatás sajátosságaihoz fogják igazítani (pl. kevesebb lesz a matematika-, fizikaóra). Ezzel a változtatással már korábban is próbálkoztak, de a szaktanárok tiltakozása miatt visszaléptek.

44/4: Az állam a hátrányos helyzetű gyermekek számára biztosítja a délutáni foglalkozást és annak finanszírozását („școală după școală”). Itt meg kellene pontosan határozni, ki tekinthető hátrányos helyzetűnek, mert ha nem, rövidesen mindenki hátrányos helyzetűnek vallja magát a juttatások miatt.

47/5: Az Európa felé nyitás lehetősége feltételeként partneri kapcsolatok építhetők ki hazai/ illetve külföldi iskolákkal.

48/1: Nyugati minta szerint törvényerőre emelkedik az iskolák között létrehozható konzorciumok lehetősége. Mit jelent ez? Az iskola biztosítja a tanulók ú.n. áttanulásának feltételeit, amely együtt jár azzal, hogy a tanuló használhatja az iskolák anyagi bázisát, felveheti az őt érdeklő tantárgycsomagokat stb. (A részletes működési szabályzatot a minisztérium később fogja kidolgozni.) 48/4: A liceumok autonómiát kapnak a felvételi vizsga megszervezéséhez, a tanulók bejutási sorrendjének a megállapításában. Milyen kritériumok alapján dönthetnek önállóan? Ezt is később kidolgozandó metodológia fogja tisztázni.

50/2: Ez a cikkely az országos Curriculum-ra vonatkozóan vezet be újításokat: megállapítja, hogy az óraterv egyrészt kötelező, másrészt opcionális modulokból fog állni. A kötelező tárgyak tanterveit a minisztérium állapítja meg, de az opcionális és fakultatív tantárgyak moduljainak a tanterveit az iskolák dolgozzák ki és az iskola vezetősége fogja elfogadni. Ez a cikkely annál is inkább értékes, mert kaput nyit a nyugati típusú oktatási rendszer felé: eddig ugyanis az Oktatási Minisztérium írta elő a Curriculum egészét, 1-2

opcionális órát hagyva az iskola és a tanár rendelkezésére. A Nemzeti Alaptanterv (Curriculum National) kidolgozásának alapjait is feljuttatták az európai normáknak megfelelően: a) a tanulók egyéni fejlődése a cél, b) a munkaerőpiac szükségleteire épül a szubsidiaritás elve alapján. 52: Az 50-dik cikkely pozitív hatása érződik itt már. A Nemzeti Alaptanterv szerint a kötelező tantárgyak modulja az óraterv 80%-át teszi csak ki az általános és kötelező oktatásban, ugyanez 70% lesz a liceumban. Azaz: a tanítandó tárgyak 20%-a az általános és kötelező oktatásban az iskola hatáskörébe kerül át mint opcionális és/vagy fakultatív tárgyak, ugyanez a liceumokban már 30% lesz, ami az iskola autonómiáját erősíti, és a profiljának körvonalazásában kap óriási jelentőséget. Az iskolán múlik tehát, hogy tud-e azt feltárt lehetőséggel élni. De más újtásról is

hírt kapunk: a különböző tantárgyak tantervében belül 75% lesz a kötelező arány, 25% a tanár rendelkezésére fog állni. Nagyon jó eredményeket érhetnek el azok a tanárok, akik jól felkészültek az önálló munkára és saját elképzeléseik kivitelezésére.

52/1: Előírja az oktatási ciklusok kötelező óraszámát. Eszerint az elemi oktatásban heti 20 óra, a gimnáziumi oktatásban 25 óra, a liceumban 30 óra kötelező. Megjegyzem, hogy a kisebbségi oktatásban a román órák módosítják a keretet. Mivel a tervezet a kisebbségi iskolák számára nem ír elő maximális óraszámot, két lehetőség közül választhatnak a törvényalkalmazói: a) vagy beleszámítják a románt a heti kötelező óraszámába és arányosan csökkentik az egyéb órák számát, b) vagy hozzáadják a kötelező óraszámhoz, ahogy azt eddig is tették. Mérlegelni lehet, melyik döntés az előnyösebb. 54/1: Külön figyelmet érdemel ez a törvénycikk, hiszen a modern romániai kötelező oktatás kulcsfontosságú kompetenciáit foglalja össze. Nyolcféle kompetenciát sorol fel: 1) anyanyelvi és egy világnyelvi kommunikációs készség, 2) matematikai tudományos és technológiai alapkészség, 3) digitális készség (info), 4) axiológiai készség, 5) a civil- és a társadalmi életre való felkészítés, 6) vállalkozási készség, 7) kulturális kompetencia, 8) tanulási kompetencia. Ezek a programpontok elvileg kizárják annak a lehetőségét, hogy a tanterveket kidolgozó csoportok monopóliumhelyzetbe kerüljenek. Ide kívánkozik egy megjegyzés: a törvénytervezetben a nevelés fogalma vajmi kevésszer bukkan fel, ha mégis említést nyer, tartalmi vonatatai homályosak, pedig ha valahol, akkor a neveléssel kapcsolatosan tényleg szemléletváltásra lenne szükség. Az iskola 20-30-40 éve csak oktat és oktat (hogy milyen eredménnyel, azt a PISA-tesztnek bizonyítják, ahol az utolsó helyekért vagyunk versenyben), de neveléssel nem foglalkozik.

5. Tankönyvkiadás. 55: Ez a cikkely biztosítja az ingyenes tankönyvellátást, foglalkozik a tankönyvek beszerzésének módjával és a finanszírozással. Itt lényeges módosítás várható: a tankönyvek beszerzése átkerül a megyei tanács hatáskörébe,

amely az állami költségvetésből kiutalt pénzből és saját költségvetéséből fogja ezt megoldani.

Mind az állami-, mind a magán tanintézményekben az Oktatási Minisztérium által jóváhagyott tankönyveket lehet használni. A kisebbségi oktatás számára ezek lehetnek eredeti és fordításban készült tankönyvek. Főhívjuk a figyelmet arra, hogy létezzet egy gyakorlat (amely különösképpen a nemzetiségi oktatást érintette), amely lehetővé tette, hogy a külföldről behozott tankönyveket használatát is, ha azokra volt minisztériumi engedély. Reméljük, erről továbbra is így fognak rendelkezni az illetékesek. 56/2: Újdonság számba megy, hogy a tanárok és diákok munkáját meg fogja könnyíteni az a virtuális iskolai könyvtár, amelyet az internet segítségével fognak létrehozni az iskolai e-learning rendszer megteremtésével párhuzamosan.

6. Értékelés. 57: Ez a cikkely és az alábbiak a tanulók értékelésének a rendszerén fog változtatni. Az világos, hogy az értékelés megújítása az országos értékelési sztemderd kidolgozásán áll vagy bukik. Már készült ilyen sztemderd, de alkalmazhatatlan volt, mert ahány iskola, annyi osztály és annyi gyerek. A tanár nem mindig tudja figyelembe venni az országos normákat, és van egy szubjektív szempont is: minden tanár csak annyit taníthat, amennyit ő maga tud. Ha az értékelési sztemderd nem egyszerű és közhírhely, alkalmazható, akkor az értékelés egész reformja a feje tetejére fog állni. 60/c: Az értékelés részletes kidolgozása kapcsán megállapítják az országos szintű felméréket. (v.ö. a Marga szerinti „ázsiai” és „északi” modell keveredését) Ezek szerint a IV. osztály végén nemzetközi tesztek felhasználásával országos diagnózist fognak készíteni. Nincs benne a cikkelyben, hogy konkrétan ki fogja végezni, ki készíti a tesztestet? Marad a többszereplős egyenlet. b) A VI. osztály végén „transzcurricularis” felmérés készül. Mi lenne ez pontosan, az nincs körülhatárolva. Hiszem, hogy nem is gondolták ezt végig, mert az ilyen felmérék előkészítése végett minden egyes tantervet és tankönyvet, meg a tanítás egészét át kell dolgozni az adott szempontból, különben mit mérnek? Hogyan? Két drb. „transzcurricularis” dolgozatot kérnek majd a VI. osztályosoktól. Ki fogja felkészíteni erre a tanulókat? Új tanárnemzedék kellene, akiket már erre képeztek ki az egyetemeken. A tantárgyakról nem is beszélve, mert ezután nem magyart és biológiát, hanem transzcurricularitást kellene tanítani/tanulni. c) A IX. osztály végén újabb evaluálás következik. Megnevezése utal a tartalmára: „transzdisciplinális próba”. Írásbeli dolgozatot (tesztet?) kell elkészíteniük anyanyelvből és idegen nyelvből, matematikából és real tudományokból, s a számítógépes ismereteikről is be kell számolniuk. Ez a három a curriculum kompetencia rendszeréből kiemelt kulcsfogalom. De mivel ott nyolc kompetencia szerepel, a fennmaradó ötöt az osztályfőnökök, szaktanárok fogják felmérni – majdan kidolgozott metodológia alapján. Hogy áll ebből össze az egységes kép, ha minden iskola

maga készíti el a felmérést? Az sem tisztázott, hogy ezeknek a felmérőknek az előkészítése/megszervezése/javítása beletartozik-e a tanári munkakörbe, vagy nem, és akkor külön fizetni fognak érte? Az értékelés fejezetében sok még a konfúz dolog. Érdekes, hogy a kisebbségi oktatással kapcsolatosan semelyik cikkely sem beszél „transzdisciplinális” próbákról. Feltételezem, hogy csak kimaradt, és nem a megszokott „elfelejtettük” szindrómával állunk szemben.

Lényeges újítás (lenne): ha az érettségi is csak transzdisciplinális próba (lenne). Még egyszer kérdezem: ki fogja erre a tanárokat felkészíteni és mikor? 62: Az evaluálás része a felvételi vizsga is. Ha a jelentkezők száma nagyobb lesz, mint az iskola

által meghirdetett helyek száma, akkor megint csak a minisztérium szabályzat fog dönteni arról, ki jut be és ki nem? Érdekes, mert egy olyan cikkelyt már kiemeltünk, amely szerint a liceumba jutó diákokat az iskola maga fogja rangsorolni (v.ö. 48/4). Itt meg teljesen másat olvashatunk.

7. Didaktikai karrier. 207/c: Rendkívül érdekes a törvénycikk, mert a tanárképzés megújítását célozza meg. A jelenleg érvényben levő bolognai rendszer szerint az egyetemi alapképzés három éves, ezt egészíti ki a két éves mesterképzés. Ennyi képzettség kell a tanításhoz. Ahhoz, hogy a végzős hallgató tanárként el tudjon helyezkedni, egy gyakorló évet is le kell töltenie valamelyik iskolában arra kijelölt irányító, mentor keze alatt. Az eddigi gyakorlat az volt, hogy az abszolvens jelentkezhettek versenyvizsgára bármely meghirdetett állásra. Ha sikeres volt a megmérettetés, elfoglalta, tituláris oktatói státust. 2 év múlva véglegesítő vizsgát tett, ezután megszerezte a fokozatot és elvileg nyugdíjba vonulásig birtokolta a megszerzett állást. Mit ír elő az új törvénytervezet? Az abszolvens egy éves gyakorlatra jelentkezhet a kiválasztott állásra, amelyet a) versenyvizsga árán nyerhet el vagy b) egy évre szóló szerződést köthet az iskolával. Ez alatt az egy év alatt beiratkozhat a véglegesítő vizsgára (és lefolytatja a kiírt procedurát). Ha sikerül a véglegesítője, biztosítható a kontinuitása az iskolában, ha az iskola vezető tanácsa ezzel egyetért. Akinek nem sikerül a véglegesítő vizsgája öt éves perióduson

belül kétszer jelentkezhet még erre, de meg kell ismételnie a gyakorló évet, és végig kell járnia a beiratkozási procedurát. Ha így sem sikerül véglegesítőnie, de terminált időre alkalmazható a tanulmányban, kezdő fizetéssel. Látható, hogy az újabb törvénykezés mozgósít több a szakmai fejlődésre, az eredményesebb munkára, mint a régi.

8. A kisebbségi oktatás. 33. és a 34. cikkely a kisebbségi oktatást tárgyalja. Jó, hogy külön fejezet vonatkozik a kisebbségi oktatásra. Nézzük részletesebben. 33/1: Az Alkotmány szerint rendelkezik: minden nemzeti kisebbségnek joga van az anyanyelvű oktatáshoz minden oktatási fokon, minden típusban és formában. 33/2: A ki-

képvelve). Azaz a kisebbségi oktatás szervezési és tartalmi kérdéseit irányító tisztségviselők állásai elvileg nem fogják politikai alku tárgyát képezni. 33/6/b: Azokban az iskolákban, ahol tagozatok működnek, biztosítani kell azt, hogy az egyik igazgató a nemzetiség sorából való legyen – a szakmai kompetenciájának megfelelően. Megjegyzés: kimarad annak a tisztázása, hogy a kisebbségi iskolákban, ahol a tanítás nyelve csak a kisebbségi, esetinkben magyar, milyen nemzetiségű igazgató választható? És ezt nem véletlenül írtam kérdőjellel. A törvénytervezet 83/1 – ben pont ezzel a kérdéssel megegyezően foglalkozik, és teljesen más mond emígy: a kisebbségi tananyelvű iskola igazgatójának is-

zetiségi tanintézményben a tanulók több tantárgyat tanulnak (román), a tankönyveket fordítani kell, a taneszközök is sajátosak, amelyeket külön elő kell állítani. Ez esetben a törvénytervezet a méltányosság elvét alkalmazza.

9. A román nyelv tanításáról. A román nyelv tanításának kérdése – úgy tűnik – végre helyére került a kisebbségi oktatásban, hiszen mind a kormányprogram, mind pedig az oktatási törvénytervezet szavatolja azt, hogy a románt a kisebbségi gyerekek számára sajátos tantervek, tankönyvek alapján kell tanítani az elsőtől a XII. osztályig. Végre különbséget lehet tenni anyanyelv és nem anyanyelv között. Az anyanyelv belevődik a gyermek tudatába a családban, a környezetében. A nem anyanyelvet általában az iskolában kezd el tanulni intézményesített formában, legyen az angol, német vagy román. (Megjegyzem, hogy 1945 után harmadszor sikerül megérteniük az arra illetékeseknek, hogy ne akadályozzák meg a más nemzetiségű gyereket abban, hogy jól megtanuljanak románul adatai a képtelen követelménnyel, hogy anyanyelvi tanterv szerint tanítsák őket. A törvény kerete tehát megvan (?), a többi teendő ránk vár: új tantervekre és tankönyvekre van szükségük a kisebbségi tanulóknak. Ebből a két alapdokumentumból a tantervek már rendelkezésünkre állnak, de csak az I–IV. osztály számára készültek sajátos tankönyvek. (Igaz, a gimnáziumi osztályok is kaptak néhány tankönyvet a Romániai Soros Alapítvány és annak jogutódja jóvoltából. Ádám Gábor úr érdemei ezen a téren elvitathatatlanok.) Most a tantervmag egészé a szerzők rendelkezésére áll. (Milyen könnyű ezt a megállapítást rögzíteni, és mennyi vesződéssel járt, amíg idáig eljutottunk.) Tehát meg lehet tervezni az oktatás tartalmát egységesen – az első osztálytól a tizenkettedikig. Végül még egy kérdés: a román tanítás/tanulás reformja az értékelés reformját is feltételezi. A törvénytervezet kitér az írásbeli és a szóbeli számonkérés kritériumaira. Előírja, hogy a tesztestet, írásbeli vizsgadolgozatokat a sajátos tantervek követelményrendszer alapján kell előkészíteni. Ez így rendben is lenne, csak hogy a törvénytervezet 34-es cikkelye (c pont) azzal fejeződik be, hogy a vizsgatételeket az országos curriculumban megállapított didaktikai/metodológiai követelmények alapján kell összeállítani. Az viszont kimarad a tervezetből, hogy a kisebbségek számára készült sajátos tantervek az országos curriculum részei. Az egyértelműség miatt ennek be kellene kerülnie a tervezetbe.

10. Összegzésként megállapíthatjuk: a törvénytervezet tagadhatatlanul több ponton is nyitást tartalmaz a modern szemléletű európai oktatás felé. Ezeknek azonban jó része megalapozatlan, kidolgozatlan, jelzészzerű. A jelzett hiányosságokat remélhetőleg a lépten-nyomon ígért metodológiai fogják pótolni, ám ezeket a mindenkori miniszter, illetve az éppen funkcióban levő kormány fogja jóváhagyni. Ez egyelőre azt jelenti, hogy a törvénytervezet említett kiegészítői csak virtuálisan léteznek.

A letartóztatott cionisták

Moses Rosen

1954. április. Azt suttogják, szájról szájra, hogy zárt ajtók mögött ítéletet hoztak az 1950 óta letartóztatott cionisták pereiben. Életfogytiglani vagy évtizedekig tartó súlyos börtönre ítélték őket, kegyetlenül.

Hogy velünk mi a szándékuk – nehéz megfejtani. Egyrészt mintha alábbhagyott volna a terror. Beriát megölték. Moszkvában radikális változások történtek. Mint-ha megkezdődött volna az enyhülés, mintha csírázna már a remény.

Romániában viszont pontosan most követték el azt, amire a terror legsúlyosabb éveiben sem került sor. Le-folytatják Pătrășcanu perét; az eredmény: halálos ítélet, kivégzés. Gheorghe Gheorghiu-Dej megsemmisíti veszélyes ellenfelét, pontosan most, amikor elkezdődött a tisztázódás. Zsidó-Anna (Ana Pauker) immár megszűnt félelmetes ellenfél lenni számára, most Lucrețiu Pătrășcanu – a román – jelent valóságos veszélyt. Színjáték ez a per is, csupán a szereplők változtak.

Röviddel utána kezdődött a cionisták pere. Vele egy időben újabb letartóztatások a fiatal cionisták vagy a cionistának nevezett fiatalok körében. Ekkor került börtönbe Efraim Guttman rabbi (ma Tel-Avivban lakik), dr. Aron Kahane (ma Jeruzsálemben lakik), Abra?a Koifmant, aki nálunk volt melamed a Talmud-Tora iskolában (jelenleg izraeli lakos), David Šafra (jelenleg ő is Izraelben él) és mások.

Azonnal megkerestem minden illetékes fórumot, hogy megmentsem ezeket a fiatalokat. Írott kéréssel fordultam a Kultuszminisztériumhoz, ugyanakkor felkerestem Iustinian pátriárkát és segítségét kértem, arra hivatkozva, hogy letartóztaták egy rabbi fiát. Levelet küldtem a belügyminiszternek is, így jártam közbe első sorban Guttmanéért és Kahanéért. Kahane annak a (jelenleg Rehovotban élő) Saul Kahane hahamnak a fia, aki 1941. június 29. és 30. között túlélte a iasi-i halálvonat borzalmaikat. Az öreg Herș Guttman rabbit pedig lelőtték a zsilvai erdőben, két fiával: Iancuval és Ioseffel együtt. A fiúk meghaltak a karjai között, ő pedig csodával határos módon életben maradt. Mindez 1941. januárjában történt, a bukaresti légionárius pogrom idején. Levelemben belefoglaltam mindezt, hangsúlyozván, hogy a fasizmus áldozatairól van szó, és kérem, hogy bocsássák szabadon a fiatalokat. Nyilván ugyanezzel a kéréssel fordultam a Kultuszminisztériumhoz is. De egyik minisztériumtól sem kaptam választ.

Aztán (ha nem tévedek) 1954. június 12-én, egy pén-

teki napon felszólítottak, hogy másnap, tehát szombaton, reggel 8 órakor jelenjek meg a kultuszminiszternél egy „rendkívül fontos ügyben”. Ez szokatlan eljárás volt részükről, ugyanis tudták, hogy a szombatra szóló meghívásokra nem válaszolok.

Arra gondolva, hogy valami súlyos ügyről van szó, mégiscsak odamentem. A miniszter irodájában már ott volt Israel Bacal, a Zsidó Közösség Föderációjának elnöke. Petre Constantinescu-Iași (kultuszminiszter) kijelentette: „Eisenhower elnök és a reakciós nyugati sajtó a cionista perek témájában támadást indított hazánk ellen. Önnek segítenie kell nekünk: közé kell tennie egy nyilatkozatot, amelyben megcáfolja a Románia elleni rágalmat, rámutat ezeknek az elitelt kémeknek és árulóknak a bűnösségére, és elhatárolódik tőlük. Ugyanakkor tiltakoznia kell a támadások miatt, amelyeket ellenségeink külföldről indítottak” (idézem emlékezetből azt, amit mondt).

A következőket feleltem: „Nem tudom, hogy miféle perekről van szó. Egyetlen újságban sem olvastam ezekről a perekről.” A miniszter: „De hiszen a Londoni Rádió ezekről a perekről beszél minden este.” Én: „Nem hallgatom a Londoni Rádiót. Magától hallottam most, hogy zárt ajtók mögött hozták meg az ítéleteket, hogy olyan sok zsidót évtizedekig tartó súlyos börtönre ítélték, és azt kívánja tőlem, hogy kijelentsem: megérdemelték a büntetést, és elfogadom az ítéleteket. Sohasem fogom beszennyezni a kezem ezekkel az ártatlanokkal a vérevel.”

A miniszter idegesen felugrott: „Tehát kételkedni merészel a mi szocialista igazságszolgáltatásunk ítéleteiben?” Mire én azt válaszoltam: „Ugyanígy beszélt velem ön ezelőtt egy évvel és három hónappal, amikor arra akart kényszeríteni, hogy a Szovjetunió-beli »mérgező zsidó orvosokat« támadjam. Akkor azt mondta, hogy vádolni merészelem a szovjet igazságszolgáltatást, most pedig azt, hogy vádolni merészelem a romániaiakat. Azt mondtam akkor, hogy megrendezett perekéről van szó, olyanokról, mint amelyeket hajdan rendeztek a kútmérgező zsidókról, s eljön az az idő, amikor szégyenkezni fognak miattuk. És ez az idő eljött, a vártnál is hamarabb. Ugyanazt mondom most is. Akkor kijelenttem: rabbi vagyok, és amit mondok vagy írok, annak igaznak kell lennie évtizedek múlva is. Most is megismétlem ezt. Semmi esetre sem fogadom el, hogy azt tegyem, amit tőlem kér.”

Dühkitörése átment crescendo: „Ön tehát szolidaritást vállal a cionistákkal, az

árulókkal. Ön is közéjük kerül!” Mire én: „Kérem, mellőzze a megfélemlítést. Mások is próbálkoztak velem, és nem sikerült nekik.” A miniszter: „A Politbüro várja a választ – mondta a miniszter –, és te megtagadod, hogy szóba állj velünk. Hát ilyen munkát végeznek maguk ott a Föderációnál, Bacal elvtárs? Ilyen emberbe kell ütköznünk? Le fogsz mondani. Megyek és lemondok én is. Az ország segítséget vár tőlünk, és mi képtelenek vagyunk megadni azt.” Mire én: „Miniszter úr, nincs szükség arra, hogy ön le-

Moses Rosen, Románia egykori főrabija

mondjon, és Bacal úrnak sem kell lemondania. Megteszem én: lemondok. Egyedül én vagyok a hibás.” A beszélgetés reggel 8 órakor kezdődött és eltartott 12-ig. Adott pillanatban alább adta, megelégedett egy nyilatkozattal a vallásszabadságról, hogy van számunkra kóser hús, pászka, zsinagóga stb.

Azt válaszoltam: „Ezt is visszautasítom.” Erre a miniszter: „Lchetséges ez? Sokszor állította már azt, amit kérek!” Mire én: „Valóban. Sokszor állítottam, és állítani fogom ezután is, de most nem tehetem. Semmiképp sem vállalom azt, hogy ártatlan emberek elpusztításában bűntárs legyek.”

Nyilvánvaló, hogy annyi év elteltével nehéz hitelesen idézni egy beszélgetést, egy olyan beszélgetést, amely négy – évszázadnyi hosszú – órán át tartott. Magam előtt

látom a jelenetet: a miniszter a kabinet egyik végétől a másikig rohangált, mint az oroszlan a ketrechen. (Később megtudtam: a Politbüro valóban éppen akkor ülésezett, és a mi megbeszélésünk eredményét várta.) Eisenhower 1954. június 10-i nyilatkozatának (remélem, jól emlékszem a dátumra) valamint annak, hogy Romániában antiszemitizmus van, vezetőinknél sokkhatása volt. Jóval később érttettem meg, hogy miért. Akkoriban Gheorghiu-Dej és a többi román kommunista vezető kacérkodni kezdett a

vagyok ezekről nyilatkozni. De nem egyedül teszem ezt. Kész vagyok arra, hogy összehívjam az országban tevékenykedő valamennyi rabbit, hogy beszéljek velük, és elérem azt, hogy mindannyian aláírják ezt a nyilatkozatot. De hogyan képzelik önök, hogy Herș Guttman rabbi, akinek a fiát nemrég tartóztatták le, aláírja ezt? Ha összehívom a rabbikat anélkül, hogy azelőtt szabadon bocsátották volna a fiatal cionisták csoportját, belebukunk. Éppen ezért azt kérem: azonnal engedjék őket szabadon, és akkor én hétfőre összehívom a rabbikat.”

Erre a miniszternek ismét felment a hangja: „Feltételeket merészel szabni a kormánynak? Ilyen körülmények között többé szóba sem állok magával.” Felkeltem a székről és eljöttem. Az ügy függőben maradt.

Tizenkét órakor értem haza. Ki voltam merülve. Nagy meleg volt. Úgy éreztem, a helyzetem reménytelen. Imádkozni kezdtem, de nem érhettem a végére; hívtak a Minisztertanácsba (akkor a Victoriei téren volt a székhelye): legyek ott azonnal. Elindultam, nyilván gyalog, testileg és lelkileg összetörve.

Egy nagy terembe vezettek, Herș Guttman rabbiával együtt, akit szintén odahívtak; az asztalfőn már ott ült Petre Borilă, a Minisztertanács alelnöke, az asztalnál pedig Alexandru Drăghici belügyminiszter, és Constantinescu-Iași professzor, a kultuszminiszter.

Borilă alelnök nagyon udvariasan fogadott, olyan higgadtan, mintha ezelőtt két órával szó sem lett volna ösztözüzésről, fenyegetésről. Azt mondta:

„Ön írásos megkeresést tett két cionista ifjú, Guttman és Kahane letartóztatásával kapcsolatban. Gondolom, feltételezi, hogy ellenük politikai büntetést miatt indult kivizsgálás. Tudja azt is, hogy a kivizsgálás ideje alatt az ilyen dosszié titkos. Mi viszont úgy határozunk, hogy ebben az esetben olyasmit teszünk, amit eddig nem tettünk. Bár az ügy nem zárult le, kinyitjuk a dossziét az ön jelenlétében, mert azt akarjuk, hogy lássa, főrabbi úr, kit vett védelmébe, és hogy milyen ügybe keveredett.” Ezután felolvasott néhány Efraim Guttman által írt és aláírt nyilatkozatot. „Az illető napon apám zsinagógájában ezzel és ezzel találkoztam, és ellenforradalmi gyűlést tartottunk”; vagy „beismerem, hogy ellenforradalmi akciókat kezdeményeztem” stb., stb. Minden nyilatkozatban leitmotivumként szerepelt az „ellenforradalmi” szó, miközben a nyilatkozatok zavarosak voltak, semmi sem derült ki belőlük.

Ezután Constantinescu-Iași beszélt, azt mondta: „Főrabbi úr, ön azt mondta

nekem: a fejjel garantálja, hogy ők ártatlanok. No tegye a fejét az asztalra, mert lám, ők maguk elismerték, hogy bűnösök.”

Drăghici kezdetről fogva úgy nézett rám, mint a hóhér, és ezeket mondta: „Mától kezdve kontrollálja jobban a közbelépéseit. Nem először történt meg, hogy védelmébe vette az ellenségünket.” Erre azt válaszoltam: „Alelnök úr, köszönöm a nekem nyújtott kedvezményt, hogy megnyitott előttem egy titkos dossziét. Ennek fejében, már megbocsásson, én is kötelesnek érzem magam, hogy elmondjak mindent, amire gondoltam. Semmit sem értek mindabból, amit Guttman nyilatkozatából felolvastak. Egyetlen konkrét tett sem derül ki belőle, amit ő vagy a többiek elkövettek. Ő nem illetékes abban, hogy minősítsen. Neki az elkövetett tetteket kell megneveznie, aztán hogy azok »ellenforradalmi tett« minősítést érdemelnek-e vagy sem, az előbb a vizsgálatból derül ki, majd pedig a bírói ítéletből. Erre Drăghici: „Ön tehát nem hisz nekünk, most sem. Mi megnyitjuk a dossziét, maga pedig sérteget bennünket.”

Mire én: „Eszemágában sincs sértegetni Önt. Ha megnyitották számomra a dossziét, lehetővé kell tenniük, hogy meg is értsem. Semmi olyasmit nem látok benne, amit e fiatalok az Állam ellen elkövettek.”

Drăghici válasza: „Maga állandóan védelmébe veszi a cionistákat, akik rosszabbak a légionáriusoknál. Mindössze erről van szó. Ön fasisztának tekint bennünket.”

Megdöbbenve közbeszóltam: „Mikor és hol tettem én ilyet?” Mire Drăghici: „Tessék, itt az ön írása és aláírása” – s odanyújtotta nekem a Guttman és Kahane szabadon bocsátását kérő levelet.

Ebben a kézzel írott levélben (ugyanis nekem otthon nincs írógépem, s mert nem bíztam a Föderációban, nem vittem oda legépettetni), az első oldalon bemutatom azt, hogy 1941-ben, a bukaresti pogrom idején miket szenvedett el Guttman rabbi, és Kahane pedig a iasi-i pogrom idején. A második oldalon a néhány soros szöveg azzal végződik: „Következésképpen, arra kérem önöket, hogy bocsássák szabadon a fasizmus ezen áldozatait.”

Drăghici rátette az ujját erre az utolsó három szóra, és ezzel „bizonyította”, hogy megsértettem őket, a kommunista kormányt, azt állítván róluk, hogy fasiszták. Az asztalra helyezte a papírt, nem az elejével, hanem a hátlapjával felül, hogy láthatóvá tegye a „bizonyítékot”.

Én válaszként megfordítottam a lapot, hogy a levél eleje kerüljön felül. (Beisme-

megmentéséért

rem, hihetetlen, hogy 1954-ben, a kommunista Romániában így válaszolhatott valaki a belügyminiszternek. Viszont szent kötelességemnek tartom, hogy a teljes igazságot mondjam; lelkiismeretem ellen vétenék, ha valamely részletet elhallgatnék.)

„Hogyha ön, a belügyminiszter, a Minisztertanács elnökének és a kultuszminiszternek a jelenlétében arra vetemedik, hogy a levélem második oldalát mutassa be, elhanyagolva a kezdetét, amelyből világosan kitűnik, hogy kikről van szó, amikor (a iasi-i és a bukaresti pogrom kapcsán) fasisztákról beszélek, és megvádol engem úgy, ahogy itt most teszi, akkor nem nehéz elképzelni, hogy mi történnék a börtönben azokkal, akiket az ön vallatói hallgatnak ki.”

„Ami pedig pedig önnek azt a kijelentését illeti, hogy a cionisták rosszabbak a légionáriusoknál, megkérdezném öntől, elfogtak-e már bár egyetlen olyan cionistát, aki meg akarja ölni önt, el akarja foglalni az önök helyét, meg akarja dönteni a kormányt, miként azt a légionáriusok szeretnék? A cionisták azt akarják, hogy elmenjenek Izraelbe, ők és a többi zsidó, de nem áskálódnak a kommunista rendszer ellen.”

„Maga azzal vádol engem, hogy nem részesítem megfelelő hazafias nevelésben a rabbikat. Hat éve, hogy főrabbi vagyok. Ez alatt az idő alatt a következő rabbik esetében történt letartóztatás: Grosz Nagykarolyból (ma New Yorkban él), Portugal (Sculener Rebe), dr. N. Schönfeld Aradról (ma Izraelben lakik, Haifa mellett), valamint most a fiatal Guttman. Ez utóbbit kivéve, mindegyiket szabadon bocsátották, ami azt jelenti, hogy az ő ártatlanságukat elismerték a felsőbb hatóságok. Ki tett jót, és ki tett rosszat az országnak? Az ön munkatársai, akik ártatlan embereket tartóztattak le, vagy pedig én, aki az igazság megállapításáért harcoltam, és ezáltal megakadályoztam azt, hogy kompromittálják az országot?”

„Ez alatt a hat év alatt más felekezeteknek több száz papját tartóztatták le és ítélték el, akikről azt állították, hogy a rendszerrel szembeni ellenséges akciókban vettek részt. A mi mérlegünk, ez idő alatt, négy személy, akik kétségkívül ártatlanok. Hogyan képes mégis szememre vetni azt, hogy nem részesítem megfelelő nevelésben a zsidó vallás papjait?”

A beszélgetés hasonlóképpen folytatódott: Drághici nyíltan ellenséges magatartást tanúsított, Borilá udvarias volt, Constantinescu-Iasi pedig teljes mértékben eltekintett attól, hogy délelőtt mintegy négy órán át viharos szócsatát folytat-

tunk. Guttman rabbi könyves szemmel kérte, hogy kegyelmezzenek meg a fiának. Elhatároztam, hogy kihasználom az alkalmat, és ezt mondtam:

„A cionizmusról beszélünk. Önök, kommunisták azt állítják, hogy semmilyen jelenségről sem tárgyalhatunk anélkül, hogy ne elemeznénk az okát. Sohasem sikerült elemeznem önökkel a cionizmus jelenségét és annak okait úgy, ahogy azt mi, zsidók látjuk. Önök elfoglalt emberek, nekem meg el kellene mondanom sok mindent, van-e rá idejük, hogy meghallgassanak?”

Borilá azt mondta: „Anynyi időnk van rá, amennyit csak szükségesnek tart, és meg akarjuk hallgatni önt”.

Több órán át beszéltem, anélkül nyilván, hogy felkészültem volna rá (meglepetésszerű volt ez az egész összejövetel). Úgy hiszem, három órát tartott. Összehasonlítottam a helyzetet a Szovjetunió-belivel. Ott kezdettől fogva azt mondták a zsidóknak: vessék ki a fejükből a távozás gondolatát. Romániában a Kommunista Párt megszervezte a hajóval való távozást zsidó fiatalok tízezreinek, akik itthagyták a szüleiket, és akiknek a testvéreik is el szerettek volna menni. A Kommunista Párt részt vett a cionista nagygyűléseken, a zsidók egész politikai életében együttműködött a cionistákkal, bátorította az Izraelbe való kivándorlási hullámot egy olyan népcsoport esetében, amely túlélte Auschwitzot, a haláltáborokat és a pogromokat.

„Aztán 1948 decemberében váratlanul született egy párthatározat a nemzeti kérdést illetően. Ettől kezdve a cionizmus büntettnak minősült, a hívei pedig bűnözőknek. Viszont azzal egy időben, hogy bezárták a cionista székházakat, letartóztatásokat végeztek, a Transilvania hajó folytatta heti járatait, zsidók ezreit vitte ki az országból. 1950. május 3-án a milícia valamennyi irodájában megjelent a plakát, hirdette, hogy minden zsidó feliratkozhat kivándorlásra Izraelbe. Az egyeztetés zsidó szó szerint megzavarodott ettől. Egyfelől a végtelenségig fokozott propaganda azt hirdette: »a cionizmus az angol-amerikai imperializmus mérgezett fegyvere«, és eszelősen arra szólított fel: »ne menjetek, a ti hazátok itt van!« – másfelől pedig tízezerszámra állították ki az útleveleket, és minden útlevél kettébe szaktott egy családot. A kivándorlás nem terjedt ki teljes családokra. Az engedélyt a szülőknek adták, nem pedig a gyermekeknek, vagy fordítva.”

„Alig maradt olyan család, amelyik ne lett volna szétszakítva. Eltekintek Izrael Állam nemzeti és vallási jellegétől. Most tisztán csak

az emberi vonatkozásnál időznék. A zsidók többségének tehát megvolt minden oka arra, hogy feliratkozzék a kivándorlásra. Vallási tekintetben: Sion bele van foglalva a mindennapi imánkba, kétezer éves eszményünk. Nemzetileg: az a nép, amelynek egyharmadát kiirtották, miközben a legszörnyűbb kínokat szenvedte el, a gázkamrák ronccsá vált túlélői olyan hazát kívánnak, ahol mindörökké biztosítva van a jövőjük. Emberileg pedig: a szülők újra együtt akarnak lenni gyermekeikkel; egymástól elszakított fivérek és nővérek, akik mindent elveszítettek, azt szeretnék végre, hogy ne legyenek elszakítva egymástól. Mi az, ami ebben a cionista mozgalomban ellenséges a kommunistákkal szemben?”

Példát mondtam annak bizonyítására, hogy politikailag „kompromittáltak” a zsidókat, mások pedig tovább viselhették a párttal való barátság maszkját. A feleségem egyik nővéréről volt szó. A fasiszmus áldozatáról, akit Transznisztriába deportáltak, ott vesztette el az édesanyját, és borzalmasan szenvedett ott, a nővérel együtt éhezett, nélkülözött, megaláztatásoknak volt kitéve. Aztán Bukarestbe került, elhelyezkedett az „Orosz Könyv”-nél, és kitűnt odaadásával, valamint munkája révén. Bár nem volt párttag, május elején a követendő példák között ott volt az ő képe is.

Nővére kivándorolt Izraelbe. Az egyik barátja szintén kivándorolt. „Boule de neige” – az ő esetében is hatott a hógolyóeffektus: feliratkozott kivándorlásra. Azonnal kitétek az állásából. Az irodában volt egy kollégája (Tomaziu), moldvai bojár családból származott, az összes vagyonát elkobozták, és természetesen a rendszer megrögzött ellenségének tekintették.

Tomaziut rávitták a káderosztályra és tudomására hozták, hogy Jeny Ruckenstein (a sógornóm) egy „reakciós cionista” személy, és mint ilyen nemhogy kapcsolatba lépjen.

Tomaziu megkereste Jenyt és nevetve újságotla: „Te vagy az ő »ellenségük«, én meg az ő »barátjuk«. Micsoda baromság!” Ezzel arra akartam rámutatni, hogy a történetek eredményeképpen bárki azt tehetett a zsidókkal, amit csak akart, mert kéznél volt a címke, azt hogy cionisták, míg a románokról, németekről, magyarokról stb. gondolkodás nélkül elhitték, hogy a rendszer „odaadó” hívei. „Csak a zsidókat »vizsgáztatták.«” S az eredmény: aki nem ment el (márpedig a feliratkozóknak csak kis része kapott engedélyt a kivándorlásra), az éhenhalhatott. És a gyermekeiket kidobták az

iskolából, illetve az egyetemről, s a jövőt illető kilátásaik a lehető legsötétebbek lettek.

Izgatottan és izgatón beszéltem. Elmondtam mindent, ami a lelkemet nyomta, és ami ott lakozott sok százezer testvérem lelkében. Az volt az érzésem, hogy valóban „odatettem a fejemet az asztalra” (ahogy a kultuszminiszter tőlem az összejövetel elején kívánta). Biztos voltam abban, hogy a belügyminiszter jelenlétében mondott vádbeszédet követően nem távozzatok szabadlábban.

Több órán át beszéltem. Figyelmesen végighallgattak, anélkül, hogy félbeszakítottak volna. Csak az írógép kopogott, rögzítettek mindent, amit mondtam. Később Constantinescu-Iasi elmesélte nekem, hogy „túl”, a másik szobában a Politbüro ülésezett, és miután távoztam, részletesen beszámoltak neki mindarról, amit mondtam. Most kihagytam sokmindent abból, ami mintha csak tegnap történt volna, ott van, bele van vésvé az emlékezetembe. (Erről az összejövetelről héber nyelven részletes beszámolót készítettem, amelyet levéltárban őriznek Izraelben, megtalálható.) Miután beszédem végére értem, Borilá megköszönte és kijelentette: „soha nem hallottak még ilyen álláspontot”; a kormány tekintetbe veszi azt, amit mondtam, és újraelemzik az egész kérdést.

Ami lényeges, kijelentette: „Hajlandóak vagyunk teljesíteni a kérését, hogy szabadon engedjük a letartóztatott fiatal cionistákat. Ők pénzt vettek fel az Izraeli Követésértől, és főként az ön titkárra, Efraim Guttman rabbi többször is megtette ezt. Hajlandó-e ön nyilatkozatot adni arról, hogy megneveli őt, és a jövőben többé nem művel ilyesmit, mert ha viszszaesik, akkor maga értesíteni fogja a hatóságokat?”

Mielőtt választ adhattam volna, megszólalt Drághici, a belügyminiszter: „Nem fog ilyen nyilatkozatot kapni a főrabbi úrtól. Ő arra tanította az embereit, hogy ne legyenek Musári-ok.” (Ezt a zsidó kifejezést használta.)

Erre azt válaszoltam: „Úgy van. Valóban. A beosztottjainkat arra tanítom, hogy erkölcsösek legyenek; a besúgás erkölcsstelen cselekedet. Egyébként is miniszter úr, az ön emberei végezzék a munkájukat, és az én embereim is végeznék a maguk munkáját. Én pedig kész vagyok aláírással is felelősséget vállalni azért, hogy Guttman a jövőben nem ismétli meg azt a hibát, hogy pénzt vegyen fel az Izraeli Követésértől.”

Akkor Borilá azt mondta: „Jól van, készítsük el a nyilatkozatot”. Drághici félbeszakította: „A főrabbi úr

most nem írja alá. Sábbát van, és amíg meg nem jelenik három csillag az égen, ő alá nem írja.” Helybenhagytam, amit Drághici mondott. Megállapodtunk abban: 1. még aznap este visszajövök a Minisztertanácshoz, és aláírom a nyilatkozatot; 2. közvetlenül azután, hogy aláírtam, szabadon bocsátják mind a három fiatal cionistát; 3. hétfő reggelre összehívom az országban tartózkodó 36 rabbit, hogy velem együtt aláírják a nyilatkozatot, amely igazolja azt, hogy vallási intézményekkel rendelkezünk (zsinagógákkal, kóser ételkkel, Talmud-Torával, rituális fürdőkkel stb.)

És érdekességként emlitem: miután elértem a fiatal cionisták szabadon bocsátását, szóvá tettem David Šafran ügyét, aki szintén le volt tartóztatva. Oktalan ellenségem volt, úton-útfélen rágalmozott, pedig csak jót tettem vele. Más helyt még foglalkozom ezzel.

Drághici azonnal megkérdezte: „Maga jár közbe David Šafranért? Tudja ön azt, hogy David Šafran ott, ahol most van, nyilatkozatot ír, amelyekben mindenféle büntetést vádolja önt?”

Azt válaszoltam: „Pontosan ezért kérem a szabadon bocsátását. Az az ember felelőtlen.” Drághici feljegyezte, és fogadkozott, hogy szabadon engedi.

Guttman rabbival együtt távoztunk a Victoriei téri palotából. Ki voltam merülve, majdhogy össze nem estem; a lábaim remegtek; alig tudtam hazamenni, otthon múltán várt a feleségem. Házon kívül töltöttem az egész Sábbátot. Nem ettem semmit. Azt gondolta, bekövetkezett, amitől féltünk. Guttman rabbi mesélt neki egyet-mást a történetekről.

Aztán miután „megjelent az égen az első három csillag”, értem jött a Minisztertanács autója, beültettek engem, Guttman rabbit és a háhámot, Saul Kahanét, aki ma szintén rabbi (Rehovotban), s vittek a kormányhoz, ahol a kultuszminiszter, Constantinescu-Iasi professzor jelenlétében aláírtuk a nyilatkozatot.

Éjfélkor az fiatal cionisták egész csoportját szabadon bocsátották.

Másnap reggel táviratoztam a vidéken élő rabbiknak, hétfőre gyűlésbe hívtam őket.

Azon a szombatn nagy fordulat történt a cionisták ügyében, és általában a zsidó kérdésben. Bizonyítják ezt a következő évek.

Fordította: Zséhánszky István

*Alapszöveg:
Dr. Moses Rosen: Primejdii, incercari, miracole (Veszélyek, megpróbáltatások, csodák).
II. kiadás. Hasefer Kiadó, Bukarest, 1991. 22. fejezet.
132—144. old.*

Suttogó könyv

Folytatás a 2. oldalról

Fogalmunk sincs, hogy mekkora vagyont gyűjtött Levon Zohrab és lehet, hogy ő maga sem tudta; nem érdekelte a pénzszámlálás, vagy éppen rettegett tőle, attól, hogy milyen erővel áramlik feléje a pénz, ki tudja... vagyont nem foglalta végrendeletbe. Azok pedig, akik 1948-ban mindenét elvették és kidobták a Dohány Monopólium vezetői székéből, érthető okokból nem akarták bevallani a kárvallott bankszámláján, értékpapírjain vagy a széfében talált összegeket. Az öreg, házai-ból, autói-ból, igazgatói székeiből kipenderített Levon Zohrab, aki a cselédjei által lakott manzárdszobában húzódott meg, abban a Dacia úton lévő házban, mely hajdan az ő tulajdonát képezte, most újból ráért arra, hogy édesapjával foglalkozzon. (...)

Csak hogy a kommunista rendszernek volt még valami osztani valója Levon Zohrabbal. (...) Adott pillanatban a kommunistáknak szükségük volt az ő becsület-szavára. Ugyancsak 1948 nyarán Levon Zohrab manzárdszobájába berontott négy bőrkabátos, arra kényszerítették, hogy asztalhoz üljön, és a kezüket a vállán felejtették. (...) Az éjjeli szekeréről elvették a telefont és eléje tették. Akkor újra lépések hallatszottak a lépcsőházból, majd belépett a szobába egy férfi, akin nem volt bőrkabát, vékony nyári kosztümöt viselt, elvége meleg volt... Viselkedése nem volt olyan ijesztő, mint a többieké, sőt a félelemtől dermedt öreg jelenlétében levette a kalapját, és a gesztus nem tűnt erőltetettnek, bár ebben a helyzetben túlzott udvariasságnak számított. És az újonnan jött, nem úgy mint a mások, letette a kalapját a telefon mellé, és állva maradt; talán a tiszteletből, talán hogy jelezze, kíván itt sokat időzni.

Mosolygott, és azt mondta: „Chivu Stoica vagyok”. Ahogy mondta, azzal is érintette: kitéte magyarázat lehet sokmindenre. Levon Zohrab fel akart állni e név hallatán, de a vállára nehezedett a bőrkabátos keze; úgy tartották. A vendég megfeddte őket tekintetével, majd az öreghez fordult: „Nem kell félnie, Zohrad úr”. S amikor az „urat” mondta, nem ironizált, mintegy elfogadta a különbséget a két világ között, amelyhez tartóztak, még akkor is, ha az ő világa volt az új, s az uralkodott a házigazda fölött. „Nem akarunk semmi rosszat tenni önnek, nem foglalunk le semmit, sem önt, sem abból, amije van. Nincs szükségünk egyébre, csak az ön becsület-szavára.” Chivu Stoica papírt vett elő a zsebéből, és az öreg elé nyújtotta: „Zohrab úr, tudja-e, mi ez?” Az öreg szemüveget tett, hogy elolvassa.

Folytatása a 8. oldalon

Költői sors és „sorstalan világ”

Cseke Gábor

Iancu Laura költői indulására ma már ki emlékszik? Pedig csak nemrég, 2004-ben történt, hogy felfigyeltünk Csíkszeredától Budapestig és még azon is túl a fiatal költőnő *Pár csángó szó c.* kötetére (Hargita Kiadóhivatal). Amiből a címbeli csángó kifejezés azóta is furcsán megdobogtatja a szíveket, de nagyon alaposan, sorról sorra el kell olvasnia a verseskönyvet annak, aki Iancu szövegeiben valóságosan is rá akar bukkanni.

Nemrég megjelent és Csíkszeredában is bemutatott két új könyvének ürügyén [Névtelen nap, Kortárs Kiadó, 2009; Élet(fogytiglan), Universitas Szeged, 2010.] mondta el a költőnő irodalmi keresztapja, a költői bemutatkozását istápoló Ferencz István költő-főszerkesztő, hogy az első kötet címadása az ő lelkén szárad és hogy milyen nehezen találta meg azt az árva utalást is, ami a szerző csángó identitását aposztrofálja. „Érthető, részben marketingfogás volt ez a részéről - emlékezett vissza nevetve -, de Iancu Laura azóta többszörösen bizonyította: nincs szüksége ilyen olcsó címkékre ahhoz, hogy sajátos költészete megérintse az olvasó szívét.”

Ez a kis epizód arra is jó, hogy érzékeltesse előttünk, milyen hatások és elvárások között kell helytállnia e törékeny, fiatal, hiperérzékeny asszonyköltőnek, szülőhelyétől és személyiségét meghatározó magyarfalusi (moldvai) csángó környezetétől távol, a magyar irodalom és költészet dzsungelében. Aki fokozatosan, az idő morzsolódásával jutott tanulmányai révén egyre nyugatabbra:

előbb Csíkszeredába, ahol a középiskolát végezte, majd Szegedre és Budapestre, ahol néprajzot, majd teológiát (is) végzett, szakember lett, mindenféle intések és bölcs tanácsok dacára saját közössége iránt érezve nem csupán erkölcsi, hanem professzionális felelősséget.

Iancu Laura nem mondhatja el magáról, hogy ma is hangját próbálgató pályakezdő költő, hiszen a maga eddigi három verseskötetével – az említettek kivül figyelmet érdemel a második, a Karmaiból kihullajt (Magyar Napló, 2007.) – ott áll az élénk kritikus figyelem középpontjában, sőt, a magyar irodalmi élet egyes tevékeny mozgatói 2009-ben azt is kisütötték, hogy mennyire stílusos és hatásos lenne, ha ő köszöntené verssel a nyolcvan éves Kányádi Sándort, aki amúgy nagy érdeklődéssel és rajongással követi

Iancu Laura költői kibontakozását... Mire az történt, hogy a feladat miatti, több heti vergődés után, Iancu Laura megírta első és máig egyetlen alkalmi, „rendelésre” készült versét, amely azóta bejárta a magyar irodalmi sajtót.

E filigrán, szerény asszony költészete hálás téma a kritikusnak és a recenzensnek. Sokan vannak köztük, akik makacsul ragaszkodnak ahhoz, hogy mindenáron betájolják - s lehetőleg ok tájolójk be hathatósan - a szerzőt, ami azt jelenti: nem csupán elhelyezik valahogy rendhagyó, személyes vívódásaiból és bizonytalanságaiból, hiányaiból táplálkozó költészetét, hanem befolyásolni is próbálják ebbe vagy abba az irányba.

Vannak egyfelől, akik a nyíltan, verbálisan is mind egyre deklarált csángóság felé taszítanak a költőnőt és

egy militáns, a csángó ügyet formálisan is képviselő magatartást várnának el tőle, de nem kevés azok száma sem, akik arra próbálják rábírní, ne sokat bibelődjön a gyökerekkel, mert minél általánosabb érvényű, „nyugatosabb” költészetének a hangja és formavilága, annál közelebb kerül az egyetemes emberi értékekhez. Különösen Pilinszky János s olykor a József Attila hatását emlegetik nála, miközben Iancu Laura kíméletlenül viaskodik magával saját, öntörvényű identitásáért, azért, hogy hű maradhasson legbensőbb sorskérdéseire, értékrendjéhez, rátalálva a saját különbejárható válaszokra.

Nemrég megjelent két új köteté ténylegesen frappáns válasz azoknak, akik attól félték Iancu Laurát, hogy valamiképpen nem tesz majd eleget a feléje özlő, nem egyszer egymással homloke-

gyenest ellenkező elvárásoknak. A könyveket bemutató csíkszeredai találkozón mindezt némileg talányosan, de félre nem érthetően így fogalmazta meg: „Szülőfalumból 12 éve elkerültem, s bár rendszeresen járok haza, az általam ismert világ lassan kihalt. Magyarfaluban egyre kevésbé valóságos az én otthonlétem, ezért válhatott mind fontosabb számomra Budapest. Verseimben a csángó sorsot édesanyám szimbolikus jelenléte hordozza magán, prózámban viszont a nagyanyám alakjához társítom mindazt, amit a szülőhely, a hagyomány jelent számomra.”

A két könyv szinte szimultán megjelenése nem csak szerencsés egybeesés, hanem ugyanannak a megszennvedett és szenvedélyesen megélt erkölcsi tanulságnak a más-más műfajban való lecsapódása. Költészetében Iancu Laura nem követ semmilyen kordivatot: kezdetben bőbeszédűnek ítélt versei mindinkább a töredékesség, az enigmatikusság felé tömörödnek. Tartalmilag a nagyvárosban is embert próbáló magány, az „itt is, ott is - itt se, ott se” féle feloldhatatlan ambivalencia, az otthon és az itthon között feszülő, nagyívű történelmi-földrajzi távolság és összetartozás párharca jegyében szólnak egy „sorstalan világ” determinálta életről, halálról, szeretetről, hitről, Istenről, családról, ősről és mindekelőtt a messzire vetődött, de önmagától szabadulni képtelen költői Énről.

Nem harsogó, de el sem hallgatott üzenetei a csángó sorsú költő kettős kötődéséből ismétlődnek meg, a publicisztika formaruháját magára öltve, közvetlenebbül,

programszerűbben az egykori tanárnőjéhez, Borbáth Erzsébethez címzett levelekben, amelyek eredetileg hónapról hónapra a *Moldvai Magyarországi* című folyóiratban láttak napvilágot. Kötetbe gyűjtésük, úgy tűnik, nem egyszerűen csak technikai mozzanat, mert az összhabítás, legalábbis bizonyos olvasói rétegekben, s köztük is a betűre éhes, a saját sorskérdéseik iránt egyre inkább érdeklődő csángó olvasók körében rendkívül meghatározó és kedvező. Érződik valamennyi írásán, hogy a szerző mélyen átéli a csángó sorsot, és sikeresen tudatosítja mindenkiben, hogy a csángóság nem kuriózum, nem kérdéses ítélt turisztikai érték, hanem egy vállalt, köztes életmód, amit sajátos gondolkodás- és hitvilágbeli, néprajzi és nyelvi értékek határoznak meg és jókora visszafogottság, amelynek éppen egyik kifejezési formája a nagyfokú töredezettség.

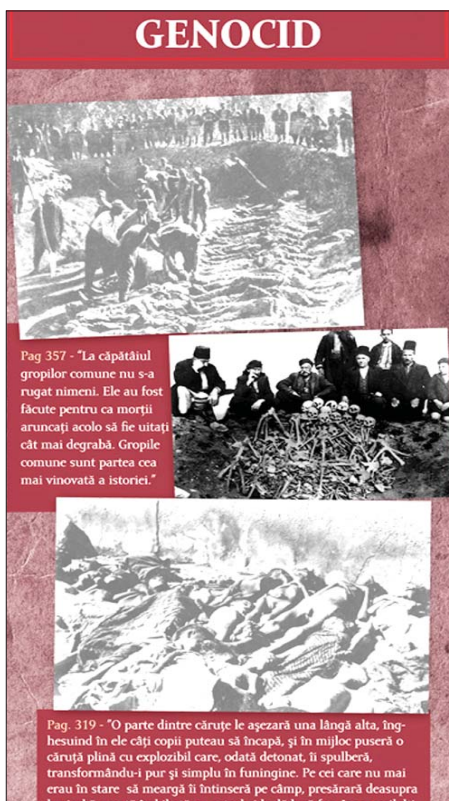
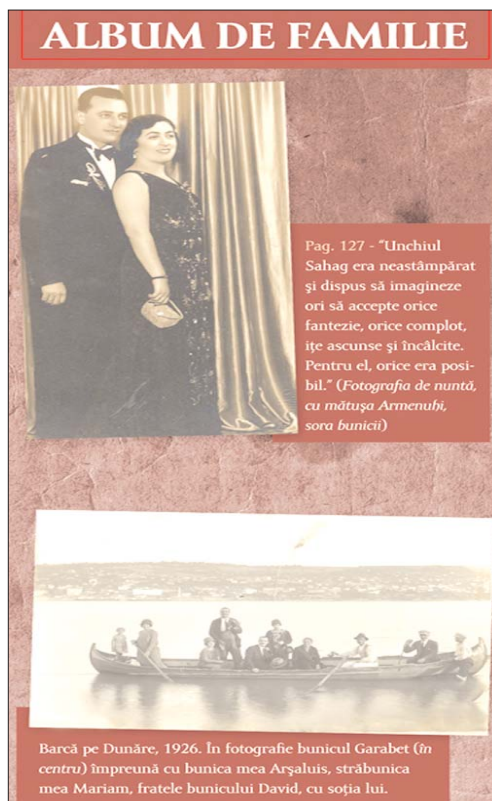
Jó lenne, ha a Iancu Laura-féle költészet és próza közötti munkamegosztás nem haladná meg a műfajok közötti különbség természetes méreteit és az a nyelvezet, amit a levelekben kiválóan ötvöz a csángó nyelvi fordulatok, a mai magyar irodalmi nyelv és a sajátos, személyes szóhasználat elegyéből, duzzadóbbá tennék immár a végtelenségig leszikárodott költészetét. De közben azt se felejtsük el, hogy Iancu Laurának a csángó identitással kapcsolatos „feladatai” ott sorakoznak a gyakorló néprajzos munkaasztalán is: jó pár megjelent és ezután létrejövő népköltészeti gyűjteménye máris ugyanabba az irányba mutat, amely felé kiteljesedő írói pályája, mindenfajta divatokon átlépve, biztos léptekkel elindult.

Suttogó könyv

Folytatás a 7. oldalról

Aztán elvette előle, mondván: „Egy telefonszám, Törökországból. Ugye ismerős önnek ez a telefonszám, Zohrab úr?” Chivu Stoica mosolya, mostmár, első ízben, mint ha fagyos lett volna. „Az ön munkásai, akik közénk álltak, sőt az ön közeli munkatársai is a Dohány Monopóliumtól azt mondják, hogy gyakran hívta ezt a számot.” Zohrab ránézett, és a beszélő arcáról eltűnt a mosoly... „A Török Nemzeti Bank igazgatójának a telefonszáma” – motyogta az öreg. Erre Chivu Stoica arca újra mosolygóssá vált. Oda nyújtotta a telefont, „Hívja fel!” „Mit mondhatnék én neki a mai helyzetemben?” „Zohrab úr, sok az ellensé-

günk... Az államosítás után a külföldi bankok zárolták Románia bankszámláit. A konstancai kikötőben több török hajó vesztegel. Ércet hoztak. Csak készpénzben fizethetünk. A hajóskapitányok azzal fenyegetőznek, hogy felvonják a horgonyt. Az országnak pedig nagyon nagy szüksége van a rakományaira...” „És én mit tehetek?” „Hívja fel a Török Nemzeti Bank igazgatóját... Három napra van szükségünk, hogy összegyűjtsük a pénzt. Megfizetjük a késlekedés miatti kamatot is. Csak egyezzen belé a késlekedésbe...” „Milyen összegekről van szó?” – kérdezte Zohrab. Chivu Stoica maga elé tette a papírt, s akkor számsort írt, hogy alig fért a lapra. Zohrab nagyot nézett a cso-

dálkozástól. „És mivel garantálják, hogy megfizetik ezt az összeget?” „Az ön becsületeszavával, Zohrab úr, de figyelemzettem önt, hogy ezek közül az emberek közül az egyiket azért hoztuk, mert tud törökök.” Chivu Stoica figyelmesen tárcsázott, majd a telefonközponttól parancsoló hangon kérte a számot, Levon Zohrab pedig átvette a kagylót, és beszélt. Stoica kérdően nézett az emberére, aki jelezte, hogy minden rendben. Zohrab néhány percet beszélt, aztán a villára helyezte a kagylót. „Rendben van. A hajók várni fognak...” Mozdulatlanul nézte, hogy a kosztümös vendég felteszi a kalapját, még biccenteni is elfelejt, majd eltűnik a lépcsőházban a többiekkel együtt, akik zajosan követik őt.

Fordította: Zsehránszky István